

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

**Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына сәйкес
Жеке қаржылық есептілік және
Тәуелсіз аудитордың есебі**

31 желтоқсан 2019 жыл

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБИ

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	1
Пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыс туралы жеке есеп.....	2
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп	4

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР:

1	«Самұрық-Энерго» Компаниясы және оның қызметі туралы мәлімет	5
2	Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері	5
3	Жаңа есепке алу ережелері.....	14
4	Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер	17
5	Байланысты тараптармен жүргізілген есептер және операциялар	26
6	Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардағы инвестициялар	28
7	Берілген қарыздар	29
8	Өзге ұзақ мерзімді активтер.....	30
9	Өзге қысқа мерзімді активтер	31
10	Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	32
11	Акционерлік капитал.....	32
12	Қарыздар	32
13	Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және өзге де кредиторлық берешек.....	34
14	Дивидендтік кіріс	35
15	Өзге операциялық табыстар мен шығындар	35
16	Жалпы және әкімшілік шығындар	35
17	Қаржылық табыстар.....	35
18	Қаржылық шығындар	36
19	Табыс салығы бойынша шығындар.....	36
20	Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер	38
21	Қаржы тәуекелдерін басқару	39
22	Қаржы құралдарының әділ құны	45
23	Есептік күннен кейінгі оқиғалар.....	46
24	2019 жылдың 1 қаңтарға дейін аяқталатын кезеңдерге қолданылатын есеп саясаты	46
25	Акциядан тиесіл пайда/(залал)	46

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ АКЦИОНЕРІНЕ ЖӘНЕ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНЕ

Біздің Пікіріміз

Біздің пікірімізше, жеке қаржылық есептілік «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі «Компания») 2019 жылдың 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі оның қаржылық нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес барлық маңызды жақтарынан анық көрсетеді.

Аудит тақырыбы

Біз Компанияның жеке қаржы есептілігіне аудит жүргіздік, ол келесілерді қамтиды:

- 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайы туралы жеке есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі пайда немесе шығын және басқа жиынтық кірістер туралы жеке есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы жеке есеп;
- есеп саясатының негізгі ережелеріне және басқа да түсіндірме ақпаратты қоса алғанда, жеке қаржылық есептілігіне ескертулер.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз аудитті халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік (ХАС). Осы стандарттарға сәйкес Біздің жауапкершілігіміз «Аудитордың жеке қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі» бөлімінде төменде сипатталған.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негізді қамтамасыз ету үшін жеткілікті және орынды болып табылады деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз халықаралық бухгалтерлер этика стандарттары Кеңесінің профессионалды бухгалтерлер этика Кодексіне (ХБЭСК) сәйкес Компанияға тәуелсізбіз. Біз ХБЭСК Кодексіне сәйкес өзге этикалық міндеттерді орындадық.

*Біздің аудит тәсіліміз***Қысқаша шолу**

Маңыздылық	<ul style="list-style-type: none">Жалпы Компанияның қаржылық есептілігі деңгейіндегі маңыздылығы: 2,200,000 мың теңге, ол Компанияның барлық активтерінің баланстық құнының 0.35% құрайды.
Аудиттің негізгі мәселелері	<ul style="list-style-type: none">«Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС (ЕГРЭС-1) еншілес компаниясына салынған инвестициялардың құнсыздануы;«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» (ЕГРЭС-2) бірлескен кәсіпорнына салынған инвестицияның құнсыздануы.

Біздің аудит методологиямыз маңыздылықты анықтау және жеке қаржылық есептің маңызды бұрмалануының тәуекелдерін бағалауын қамтиды. Атап айтқанда, біз қай жерлерде басшылық субъективті пайымдау жасағанын талдадық, мысалы, жорамалдар мен табиғатына байланысты белгісіз болашақтағы оқиғаларды талдауды талап ететін маңызды бухгалтерлік бағалауларды. Біз сондай-ақ басшылықтың ішкі бақылауларды елемеу тәуекелін қарастырдық, соның ішінде, басқа да мәселелермен қатар, алаяқтықпен туындалған елеулі бұрмалау қауіп белгілерінің барлығын бағаладық.

Аудиттің көлемі Компанияның құрылымын, Компанияның қолданысындағы есеп процестерін мен бақылау құралдарын және Компанияның өзіндік жұмысын жүргізетін саланың ерекшелігін ескере отырып, бөлек қаржы есептілігі жайында пікірімізді білдіру үшін жеткілікті көлемде жұмысты орындай алатындықтай мөлшерде анықталды.

Маңыздылық

Аудит көлемін анықтауға маңыздылықты қолдануымыз септігін тигізді. Аудит қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаулардың болмауына жеткілікті сенімділік алу үшін жобаланған. Бұрмалау алаяқтық немесе қателіктер салдарынан туындауы мүмкін. Олар маңызды болып саналады, егер жеке немесе жиынтығында, олар жеке қаржылық есептілігі негізінде қабылданған пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне ықпал етуіне негіз бар деп күтілсе.

Біз өзіміздің кәсіби пікірімізге сүйене отырып, маңыздылық үшін қажет төмендегі кестеде көрсетілгендей белгілі бір сандық мөлшердегі шектер орнаттық, соның ішінде тұтастай алғанда жеке қаржы есептілігі үшін жалпы топтық маңыздылық үшін. Осы мөлшерлердің арқасында, және де сапалы факторларды есепке ала отырып, біз аудиттің көлемін, түрін, мерзімін және біздің аудиторлық шаралардың ауқымын анықтадық, сондай-ақ бұрмалаулардың жеке немесе жиынтығында жеке қаржылық есепке тигізетін септігін бағаладық, тұтастай алғанда.

Жеке қаржылық есептіліктің деңгейіндегі маңыздылық 2,200,000 мың теңге

Берілген деңгей қалай анықталды Барлық активтерінің баланстық құнының 0.35% құрайды

Маңыздылық белгілерін қолдану негіздері Компанияның барлық активтерінің баланстық құнын маңыздылықты анықтау үшін базалық көрсеткіш ретінде қолдануға шешім қабылдадық, себебі осы көрсеткішті Компанияның қызметінің нәтижесін бағалау мақсатында пайдаланушылар өте жиі қарастырады деп есептейміз, және де ол көпшілік мақұлдаған базалық көрсеткіш болып табылады. Біз 0.35% деңгейіндегі маңыздылықты орнаттық. Іс жүзінде, осы секторда инвестициялауға бағытталған кәсіпорындар үшін қолданысқа ие сандық шектеу мәндерінің ауқымында 1% деңгейінде маңыздылық деңгейін орнатамыз, бірақ бұл жағдайда біз маңыздылық деңгейін 0.35% дейін қысқарттық, шоғырландырылған қаржы есептілігі үшін маңыздылықты бағалау негізінде.

Аудиттің негізгі мәселелері

Негізгі аудит мәселелері, біздің кәсіби пікіріміз бойынша, ағымдағы кезеңнің жеке қаржылық есептілікке жүргізілген аудит үшін маңызды деп есептелінетін мәселелер болып табылады. Біз бұл мәселелерді жеке қаржылық есептілікке жүргізілген аудит мәтінінде біртұтас алып қарастырдық, және бұл мәселелерге байланысты бөлек пікір білдірмейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

*ЕГРЭС-1 еншілес компаниясына салынған инвестициялардың құнсыздануы.
Жеке қаржылық есептіліктің №4 ескертуін қараңыз*

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық еншілес кәсіпорындарына жасалған құнсыздану индикаторларына талдау жасады. Талдау негізінде тарифтерді реттейтін заңнамадағы өзгерістер ЕГРЭС-1-дің, қаржылық емес активтерінің құнсыздануы, тиісінше Компанияның ЕГРЭС-1-ге жасалған инвестицияларының құнсыздануы ықтималдығының факторы болып табылады деген қорытындыға келді.

Біз ЕГРЭС-1-ге жасалған инвестицияның құнсыздануына ерекше көңіл аудардық, құнсыздану индикаторының анықталуы себебін, осы еншілес кәсіпорынға жасалған

Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

Компания басшылығы тәуелсіз сарапшыларды ЕГРЭС-1-дің негізгі құралдары мен материалдық емес активтерінің құнсыздануын тексеруге тиісінше Компанияның ЕГРЭС-1-ге жасалған инвестицияның құнсыздануын тексеруге тартты.

Біз қаржылық емес активтердің құнсыздануының тексеру үшін басшылық жалдаған тәуелсіз сарапшылардың қолданылған моделдін алып, тексеріп және бағалап, сондай-ақ оның әдістемесін және негізгі пайымдауларын бағаладық, және де оның бюджеттер мен бизнес-жоспарларға, сыртқы ақпараттарға және біздің сараптамаға

Аудиттің негізгі мәселелері	Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды
<p>инвестицияның баланстық құнының маңыздылығын (2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша (333,382,126 мың теңгеге тең, ол Компанияның шамамен 54% активі) ескере отырып, сондай-ақ осыған байланысты, басшылықтың инвестицияның пайдалану құндылығын бағалау күрделі мәселе болып табылады, себебі, ол еншілес компанияның болашақ нарықтық және экономикалық жағдайы мен қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелеріне қатысты елеулі пайымдаулар мен бағалауларды қолдануға негізделген.</p>	<p>сәйкестігін, саланың ерекшелігін назарға ескере отырып тексердік. Құнсыздандуды бағалау үшін пайдаланылған жорамалдар мен әдіснамаларға қатысты қорытынды жасау үшін біз өз сарапшыларымызды тарттық.</p> <p>Басшылықтың ЕГРЭС-1-ге жасалған инвестицияның құнсыздандуын бағалауына қатысты біз төмендегідей шараларды атқардық:</p> <ul style="list-style-type: none">• басшылық жалдаған тәуелсіз сарапшылардың құзыреттілігін, біліктілігін, тәжірибесін және объективтілігін бағалау;• басқа топтардан дербес ақша қаражатының ағындарын тудыратын анықталатын активтер топтарын анықтауды талдау;• тексеру жүргізу барысындағы басшылықтың негізгі пайымдауларының нақтылығы мен орындылығын тексеру;• «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қорытындысын талдау;• модельдердің басқа да қолданылған мәліметтерін және оларды растайтын құжаттармен салыстыру, соның ішінде Даму Жоспары және Даму Жоспардың іс жүзіндегі нәтижелерімен салыстыру сияқты, егер олар орынды деп танылған жағдайда;• құнсыздандуға тексеруді бағалау мақсатында басшылықпен бірқатар сұхбаттарды жүргізу;• өткен жылдың болжамымен салыстырғанда өткен жылдағы нақты көрсеткіштерді бағалау;• негізгі жорамалдардың негіздемелі мүмкін өзгерістерінің ықпал етуін қарастыру. <p>Біз сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздандуы» сәйкес жеке қаржылық есептің 4-ескертпесіндегі ақпараттың ашылуының жеткіліктілігіне назар салдық.</p>

Аудиттің негізгі мәселелері

Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

Екібастұз ГРЭС-2 бірлескен кәсіпорнына салынған инвестицияның құнсыздануы.

Жеке қаржылық есептіліктің №4 ескертуін қараңыз

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық жүргізілген құнсыздану индикаторларына жасалған талдау нәтижесінде, тарифтерді реттейтін заңнамадағы өзгерістер ЕГРЭС-2-нің қаржылық емес активтерінің құнсыздануы, тиісінше Компанияның ЕГРЭС-2-ге жасалған инвестициясының құнсыздану ықтималдығының факторы болып табылады деген қорытындыға келді.

Компания 2019 жылғы 31 желтоқсандағы ЕГРЭС–2-ге жасаған инвестицияның құны 8,725,133 мың теңгеге тең.

Біз осы инвестицияның құнсыздану мөлшерінің маңыздылығы мен оның өтелетін сомасын бағалау үдерісінің күрделілігін ескере отырып бұл сұраққа ерекше назар аудардық.

Біз компонент аудиторының жұмыс құжаттамасына шолу жасап, онымен ЕГРЭС–2-нің негізгі құралдарын құнсыздану тексеру моделінде басшылық қолданған әдіснамасы мен негізгі жорамалдарын талқыладық. Біз негізгі жорамалдардың біздің ЕГРЭС–2 операциялары туралы негізгі түсініктерімізге қаншалықты сәйкес келетінін бағаладық.

Сонымен қатар, біз Компанияның басшылығымен және Аудит Комитетімен аталған инвестицияға қатысты болашақ жоспарларды талқыладық.

Біз сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» сәйкес жеке қаржылық есептің 4-ескертпесіндегі ақпараттың ашылуының жеткіліктілігіне назар салдық.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты адамдардың жеке қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы жеке қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалуына және дұрыс ұсынылуына, басшылықтың қаржылық есептілікті дайындауға қажетті деп санайтын ішкі бақылауына және алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан айтарлықтай бұрмаланбауына жауапты.

Жеке қаржылық есептілікті даярлай отырып, басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігін бағалауға, қызметтің үздіксіздігіне қатысты тиісті жағдайлардағы мәліметтерді ашуға, және есептіліктің қызметтің үздіксіздігі жорамалының негізінде жасалуына жауапкершілік алады, басшылық Компанияны жоюға, қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайды, немесе қызметті тоқтату мен жоюдан басқа нақты қандай да бір балама болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқаруға жауапты адамдар Компанияның жеке қаржылық есептілігін дайындау процессін қадағалауға жауапкершілік алады.

Аудитордың жеке қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз тұтастай алғанда жеке қаржылық есептілікте алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан туындайтын елеулі бұрмалаулардың жоқ екендігі туралы сапалы кепілділікті алу, және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытындыны шығару болып табылады. Сапалы кепілділік дегеніміз, жоғары деңгейдегі кепілділікті білдіреді, бірақ ХАС-на сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалаулардың бар болған жағдайында, оларды әрқашан анықтайтындығына кепілдік болып саналмайды. Бұрмалаулар алақол әрекеттер мен қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін, және егер олар, жеке немесе тұтастай қолданушылардың осы жеке қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне айтарлықтай ықпалын тигізеді деп негізді болжауға болатын болса, маңызды болып есептелінеді.

ХАС-на тиісті жүргізілетін аудит барысында, біз кәсіби пікір қолданып, кәсіби күдікшілдікті сақтаймыз. Бұдан басқа, біз төмендегілерді орындаймыз:

- алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан жеке қаржылық есептіліктегі айтарлықтай бұрмалаулардың тәуекелдерін айқындаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді жобалаймыз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін, жеткілікті әрі тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Алақол әрекеттердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелі, қателіктердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелінен жоғарырақ, себебі, алақол әрекеттерге келісу, жалғандық, қасақана жіберу, ақпаратты бұрмаланған күйінде беру немесе ішкі бақылауды айналып өтетін іс-әрекеттер жатады;
- тиісті жағдайларға қатысты аудиторлық рәсімдерді жобалау мақсатында аудит үшін маңызды бар ішкі бақылау жүйесіне түсінік аламыз, бірақ Компанияның ішкі бақылауының тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылған есеп саясатының орындылығын, басшылық дайындаған тиісті ақпараттың ашылуы мен бухгалтерлік бағалардың негізділігін бағалаймыз;

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ (жалғасы)

7 - бет

- басшылықтың үздіксіз қызмет туралы жорамалдың қолданылуының орындылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілеттілігіне елеулі күмәндар тудыратын оқиғалар мен жағдайларға байланысты маңызды белгісіздіктердің бар болуы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біздің қорытындыда маңызды белгісіздік болған жағдайда, біз өз қорытындымызда жеке қаржылық есептіліктегі тиісті ақпараттың ашылуына назар аудару керекпіз, егер ондай ақпараттың ашылуы орынсыз болған жағдайда, біз өз пікірімізді өзгерту керекпіз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық қорытындының шығарылу күніне дейінгі жиналған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, одан кейін болатын оқиғалар немесе шарттар Компанияның қызметінің үздіксіздік қабілеттілігін тоқтатуына әкеп соқтыруы мүмкін;
- жалпы ұсынылуына, құрылымы мен мазмұнына, ақпараттың ашылуына, және де негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды осы жеке қаржы есептілікте дұрыс ұсынылғанына баға береміз;

Біз корпоративтік басқаруға жауапты адамдармен өзара ақпараттық қатынастар жасаймыз, оларға өзге ақпараттан бөлек, жоспарланған аудиттің көлемі мен мерзімдерін, сондай ақ, аудит нәтижелерінен туындаған маңызды қорытындылар туралы, оның ішінде, аудит барысында айқындалған ішкі бақылаудың маңызды жетіспеушіліктері туралы мәлімет береміз.

Біз сондай-ақ, корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды ұстанғанымыз туралы хабарлаймыз, және аудитордың тәуелсіздігіне ықпал етуіне негізі бар деп санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге сұрақтар туралы, және қажет болған жағдайда, тиісті сақтық шаралары туралы мәлімдейміз.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ (жалғасы)

8 - бет

Корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға берілген мәліметтердің ішінен, біз ағымдағы кезеңнің жеке қаржылық есептілік аудиті үшін маңызды болып саналатындарын анықтаймыз және сондықтан олар аудиттің негізгі мәселелері болып есептеледі. Бұл мәселелерді өз қорытындымызда баяндаймыз, келесі жағдайлардан басқа кездерде: жария етуге заңды түрде немесе нормативтік актпен тыйым салынғанда, немесе сирек жағдайларда біз бұл ақпараттың біздің қорытындымызда хабарлануының қажет емес жағдайларда, өйткені бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудың қоғамдық маңызы бар пайдасынан асып кетеді.

PricewaterhouseCoopers LLP

2020 жылғы 26 ақпан
Алматы, Қазақстан

Бекітілді және қол қойылды:

Дана Инкабоскова
«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
Басқарушы директоры

(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
1999 жылғы 21 қазандағы №0000005
Бас мемлекеттік лицензиясы)

Аудитор-орындаушы
(2000 жылғы 18 қаңтарындағы №0000492
Аудитордың Квалификациялық куәлігі)

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	31 желтоқсан 2019 ж.	31 желтоқсан 2018 ж. (қайта есептелді*)	1 қаңтар 2018 ж. (қайта есептелді*)
АКТИВТЕР				
Ұзақ мерзімді активтер				
Негізгі құралдар		373,929	284,384	264,320
Материалдық емес активтер		763,873	1,551,991	935,329
Пайдалану құқығы бар актив		982,052	-	-
Бірлескен кәсіпорындар мен еншілес компанияларға салынған инвестициялар		541,364,649	520,853,804	520,239,619
Берілген заемдар	6	47,955,694	8,351,988	12,279,695
Өзге ұзақ мерзімді активтер	8	2,160,716	11,103,483	12,929,246
Барлық ұзақ мерзімді активтер		593,600,913	542,145,650	546,648,209
Қысқа мерзімді активтер				
Тауар-материалдық қорлар		36,431	31,327	27,293
Берілген заемдар	7	15,669,815	11,727,024	295,102
Өзге қысқа мерзімді активтер	9	11,396,351	75,090,524	12,781,711
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	10	1,298,005	256,275	14,080,457
Барлық қысқа мерзімді активтер		28,400,602	87,105,150	27,184,563
БАРЛЫҚ АКТИВТЕР		622,001,515	629,250,800	573,832,772
КАПИТАЛ				
Акционерлік капитал	11	373,314,888	373,314,888	373,314,888
Өзге резервтегі капитал		91,643,030	91,643,564	91,668,501
Өтелмеген залал		(54,741,536)	(86,635,985)	(79,097,457)
БАРЛЫҚ КАПИТАЛ		410,216,382	378,322,467	385,885,932
МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Заемдар	12	183,760,143	157,847,954	173,625,358
Жалға алу бойынша міндеттеме		689,052	-	-
Ұзақ мерзімді қаржылық кепілдік	20	1,469,449	2,206,475	2,262,892
Барлық ұзақ мерзімді міндеттемелер		185,918,644	160,054,429	175,888,250
Қысқа мерзімді міндеттемелер				
Заемдар	12	23,638,774	18,053,964	9,437,246
Жалға алу бойынша міндеттемелер		346,314	-	-
Өзге кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер	13	1,414,783	71,510,094	1,354,331
Акционер алдындағы міндеттеме		363,571	1,184,095	1,174,066
Төлеуге арналған өзге салықтар		103,047	125,751	92,947
Барлық қысқа мерзімді міндеттемелер		25,866,489	90,873,904	12,058,590
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		211,785,133	250,928,333	187,946,840
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ КАПИТАЛ		622,001,515	629,250,800	573,832,772
Бір жай акцияның баланстық құны	25	73,094	67,260	68,720

Басшылық атынан 2020 жылы 26 ақпанда қол қойылды.

Рысқұлов Айдар Қайратұлы

Экономика және қаржы жөніндегі
басқарушы директор

Төлекова Сәуле Бекзадақызы
«Қаржы және Салық Есебі»
департаментінің директоры – Бас
бухгалтер

«Самұрық-Энерго» АҚ
Пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыс туралы жеке есеп

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ескертпе	2019 ж.	2018 ж.
Дивидендтік кіріс	14	47,449,224	21,465,116
Өзге операциялық табыстар	15	4,383,983	(1,382,719)
Жалпы және әкімшілік шығындар	16	(6,357,556)	(7,055,786)
Өзге операциялық шығындар	15	1,126,631	(623,921)
Операциялық түсім		46,602,282	12,402,690
Қаржылық табыстар	17	10,274,163	3,118,500
Қаржылық шығындар	18	(22,692,988)	(20,903,616)
Салық салынғанға дейінгі пайда/(залал)		34,183,457	(5,382,426)
Табыс салығы бойынша шығындар	19	(248,008)	(105,074)
Жылдық пайда/(залал)		33,935,449	(5,487,500)
Өзге жиынтық залал		(534)	(24,937)
Жыл ішіндегі жиынтық пайда/(залал)		33,934,915	(5,512,437)
Өр акцияға тиесілі жылдық пайда/(залал) (қазақстандық теңгемен)	25	6,058	(980)

«САМУҒЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Акционерлік капитал	Өзге резервтегі капитал	Өтелмеген залал	Барлық капитал
2018 ж. 1 қаңтарындағы жағдай бойынша қалдық	373,314,888	91,668,501	(79,097,457)	385,885,932
Жыл ішіндегі залал	-	-	(5,487,500)	(5,487,500)
Жыл ішіндегі жиынтық залал	-	-	(5,487,500)	(5,487,500)
Өзге жиынтық залал	-	(24,937)	-	(24,937)
Жыл ішіндегі толық жиынтық залал	-	(24,937)	(5,487,500)	(5,512,437)
Капиталдың өзге бөлінулері	-	-	(10,028)	(10,028)
Жарияланған дивидендтер	-	-	(2,041,000)	(2,041,000)
2018 ж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қалдық	373,314,888	91,643,564	(86,635,985)	378,322,467
2019 ж. 1 қаңтарындағы қалдық	373,314,888	91,643,564	(86,635,985)	378,322,467
Жыл ішіндегі пайда	-	-	33,935,449	33,935,449
Өзге жиынтық залал	-	(534)	-	(534)
Жыл ішіндегі толық жиынтық (пайда)/залал	-	(534)	33,935,449	33,934,915
Жарияланған дивидендтер	-	-	(2,041,000)	(2,041,000)
2019 ж. 31 желтоқсанындағы қалдық	373,314,888	91,643,030	(54,741,536)	410,216,382

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп

Қазақстандық мың теңгемен	2019 ж.	2018 ж.
Операциялық қызметтен түскен ақшалай қаражатының қозғалысы:		
Салық салғанға дейінгі түскен пайда (залал):	34,183,457	(5,382,426)
Мыналарға түзетулер:		
Дивидендтер бойынша табыстар	(47,449,224)	(21,465,116)
Тозу және амортизация	488,174	258,169
Қаржылық шығыстар	22,692,988	20,903,616
Қаржылық табыстар	(10,274,163)	(3,118,500)
Бағам айырмашылығынан шығын (кіріс)	(50,068)	321,501
Активтерді құнсыздануы және қайта қалпына келуі бойынша шығыс (кіріс)	(5,617,311)	1,757,629
Активтің істен шығуынан болған залал	208,351	-
Айналым капиталындағы өзгерістерге дейін операциялық қызметтен түскен/(пайдаланған) ақшалай қаражат:	(5,817,796)	(6,725,127)
Тауар-материалдық қорлардың көбеюі	(5,104)	(4,034)
Дебиторлық берешектің және өзге дебиторлық берешектің, сондай-ақ өзге қысқа мерзімді активтердің азаюы/(көбеюі)	891,476	(68,395,150)
Басқа кредиторлық берешектің азаюы/(көбеюі)	(1,585,943)	70,153,326
Басқа салықтар бойынша берешектің (азаюы)/көбеюі	23,568	(31,823)
Операциялық қызметте пайдаланылған ақшалай қаражат	(6,493,800)	(5,002,808)
Төленген табыс салығы	(455,208)	(105,074)
Алынған дивидендтер	47,498,029	27,860,099
Төленген пайыздар	(12,337,811)	(15,220,371)
Операциялық қызметтен түскен таза ақшалай қаражат	28,211,210	7,531,846
Инвестициялық қызметте пайдаланылған ақшалай қаражатының қозғалысы		
Негізгі құралдарды және материалдық емес активтерді сатып алу	(148,299)	(414,010)
Материалдық емес активтерді сатудан түскен түсімдер	39,002	-
Еншілес ұйымдардың акцияларын сатудан түскен түсімдер	2,085,454	1,859,548
Еншілес ұйымдарға және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға берілген Қарыздар және қаржылық көмек	(20,543,232)	(14,618,402)
«Балқаш ЖЭС» АҚ акцияларын сатып алуға Акционер тарапынан бөлінген, қайтарусыз негіздегі түсімдер (4 ескертпе)	70,196,400	-
«Балқаш ЖЭС» АҚ акцияларын сатып алу (4 ескертпе)	(70,196,400)	-
Қарыздық құралдарды сатып алу	(47,000,000)	(153,620)
Еншілес ұйымдарға және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындар капиталына салынған салым	(20,839,422)	(1,663,772)
Банк салымдарын қайтару, нетто	75,594	2,948,684
Депозиттер бойынша алынған пайыздар	369,905	249,567
Берілген қарыздардан алынған пайыздар	4,057,152	1,019,893
Еншілес ұйымдарға және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға берілген қаржылық көмекті өтеуден түскен түсім, облигациялар	24,311,413	7,472,117
Дебиторлық берешекті өтеу/ (ағымдағы депозиттерді қаржылық дебиторлық берешекке айырбастау)– «Тауба Invest» ЖШС (9 ескертпе)	1,516,580	(2,934,450)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақшалай қаражат	(56,075,853)	(6,234,445)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақшалай қаражатының қозғалысы		
Алынған қарыздар мен облигацияларды өтеу	(125,568,479)	(77,698,042)
Шығарылған облигациялар мен Қарыздар бойынша түсімдер	158,280,800	65,089,200
Өтелген дивидендтер	(2,041,000)	(2,041,000)
Қаржылық жалға алу бойынша негізгі қарызды өтеу	(205,531)	-
Өтелген дивидендтер	(1,559,095)	(188,980)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақшалай қаражат	28,906,696	(14,838,822)
Валюта айырбас бағамы өзгерісінің ақша қаражатына және олардың эквиваленттеріне әсері	(323)	(345,133)
Ақша қаражатының және оның эквиваленттерінің таза (азаюы)/көбеюі	1,041,730	(13,886,554)
Жыл басындағы ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	256,275	14,142,829
Жыл соңындағы ақшалай қаражат және оның эквиваленттері	1,298,005	256,275

1 «Самұрық-Энерго» Компаниясы және оның қызметі туралы мәлімет

Осы қаржылық есептілік «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі – Компания) үшін 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС-ке) сәйкес әзірленді.

Компания 2007 жылы 18 сәуірде құрылып, 2007 жылы 10 мамырда тіркелген. Компания Қазақстан Республикасының заңнамаларына сәйкес акционерлік қоғам нысанында құрылған.

Компанияның Жалғыз акционері «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») болып табылады, оған Компания акцияларының 100%-ы тиесілі. ҚР Үкіметі - Компанияны түпкі бақылаушы тарап.

Негізгі қызмет

Компания қызметінің негізгі түрлері көмір, көмірсутек, су ресурстары мен жаңартылатын энергия көздері негізінде электр және жылу энергиясын, ыстық суды өндіруді, оларды халыққа, өнеркәсіптік кәсіпорындарға сатуды, электр энергиясын тасымалдауды, желідегі электрді техникалық бөлуді, су және жылу электр станцияларын салуды, жаңартылатын электр энергиясы көздерін салу мен пайдалануды, сондай-ақ су электр станцияларының мүлкітік кешендерін жалға беруді жүзеге асыратын бірқатар компанияларды (6 ескертпе) біріктіретін холдингтік компания (бұдан әрі – «Компания») болып табылады.

Компания қызметін жүзеге асыратын мекенжайы мен орны

Қазақстан Республикасы, Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 15А.

Есептілікті ұсыну валютасы

Егер өзге көрсетілмесе, аталған қаржылық есептіліктің көрсеткіштері қазақстандық теңгемен («теңге») көрсетілді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері

Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Осы жеке қаржылық есептілік әділ құн бойынша қаржылық құралдарды алғашқы тануға түзету енгізе отырып, бастапқы құн бойынша бағалау қағидасы негізінде Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дайындалды. Одан әрі жеке қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде пайдаланылған есептік саясаттың негізгі ережелері келтіріледі. Есептік саясаттың аталған ережелері есепте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты жүйелі түрде қолданылды. 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалға алу» тармағына көшу нәтижесіндегі есеп саясатының өзгерістерінен бөлек, есеп саясатының бұл қағидаттары, егер өзгеше көрсетілмесе, барлық ұсынылған кезеңдердің есептіліктеріне қатысты жүйелі түрде қолданылды.

Есептік саясаттың қаржылық активтері мен міндеттемелеріне қатысты 2018 жылдың 31 желтоқсанына дейін қолданылып келген негізгі ережелері 24-ескертпеде көрсетілді.

Компания аталған жеке қаржылық есептілікті басшылық үшін әзірледі.

Оған қоса, Компания өзін және еншілес компанияларды (бұдан әрі – «Топ») қосатын ХҚЕС-ке сәйкес шоғырланған қаржылық есептілікті әзірледі. Шоғырланған қаржылық есептілікті Қазақстан Республикасы, Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 15А мекенжайында орналасқан Компанияның кеңсесінен алуға болады.

Қаржылық ереже, операциялық қызмет нәтижелері және жалпы Компанияның қаржылық есептіліктегі өзгерістер туралы толық ақпаратты алу мақсатында пайдаланушылар жеке қаржылық есептілікпен қоса жылдық және жылдың соңына сәйкес келетін, яғни 2019 жылдың 31 желтоқсанына сәйкес келетін, шоғырландырылған қаржылық есептілікпен танысуы керек.

ХҚЕС-ке сәйкес қаржылық есептілікті әзірлеу бағалар мен ұсыныстарды пайдалануды талап етеді. Бұдан бөлек, басшылыққа Компанияның есептік саясатын қолданған кезде өзінің пайымдауларына сүйенуі тиіс. Бағалаудың немесе күрделіліктің ең жоғары деңгейін болжайтын бухгалтерлік есептілік салалары, сондай-ақ жорамаладар мен бағалар шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалар Ескертпеде көрсетілген. Нақты нәтижелер бағалардан ерекше болуы мүмкін.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Үздіксіз қызмет қағидасы

Басшылық осы жеке қаржылық есептілікті үздіксіз қызмет қағидасы негізінде әзірледі. Басшылықтың шешімі Компанияның қаржылық жағдайына, оның ағымдағы ниеттеріне, операциялардың табыстылығына, қаржылық ресурстарға қолжетімділікке, Үкіметтің қолдауына және Компанияның операциялық зерттеулерінің нәтижелерін макроэкономикалық әдіспен талдауына негізделеді. 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша, Компанияның жиынтық ағымдағы активтері жалпы айналым міндеттемелерінен 2,534,113 мың теңгеге артты.

Айырбас бағамдары

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шетел валютасында көрсетілген қалдықтарды қайта есептеу үшін пайдаланылған ресми айырбас бағамы 1 АҚШ доллар үшін 381.18 теңгені құрады (2018ж. 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллар үшін 384.20 теңге). Қазіргі уақытта теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде бос айырбасталымды валюта болып табылмайды.

Негізгі құралдар

(i) Тану және кейінгі бағалау

Негізгі құралдар қажет болған жағдайда, құнсыздану резервінен және жиналған тозуды шегере отырып, есепте бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Бастапқы құн активті орынға жеткізумен және нысаналы мақсат үшін оны жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты сауда жеңілдіктері мен қайтарып алудан, сондай-ақ кез келген шығындар шегерілген сатып алу құнынан, оның ішінде импорт баждары мен сатып алу бойынша қайтарылмайтын салықтардан тұрады. Шаруашылық тәсілмен әзірленген немесе тұрғызылған негізгі құралдар объектілерінің бастапқы құнына орындалған өндірістік жұмыстарға жұмсалған материалдардың құны мен өндірістік үстеме шығындардың бір бөлігі жатады.

Кейінгі шығындар осы активтің баланстық құнына енгізіледі немесе Компанияның осы активті пайдаланған кезде экономикалық пайда табу мүмкіндігі болған жағдайда және оның құны дұрыс бағаланғанда ғана жеке актив ретінде көрсетіледі. Ауыстырылған бөліктің баланстық құны шығынға жазылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар туындауына қарай есептік кезең ішіндегі пайдаға немесе зиянға жатқызылады.

Негізгі құралдардың істен шығуынан болған пайда немесе залал алынған өтем мен олардың баланстық құнының айырмасындағы сомада басқа да операциялық пайда мен зиянның құрамында жыл ішіндегі пайда мен залалда көрсетіледі.

(ii) Тозу

Негізгі құралдардың өзге объектілерінің тозуы олардың бастапқы құнын біркелкі шығынға жазу әдісі бойынша тиімді пайдалану мерзімі ішінде объектілерді жою құнына дейін есептеледі, атап айтқанда:

Тиімді пайдалану мерзімі (жылдар саны)

Басқа негізгі құралдар

3 – 10

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Активтің тарату құны Компания осы сәтте активтің қолданылу мерзімі мен техникалық жағдайы оны тиімді пайдалану мерзімінің соңында күтілетін нәтижеге сәйкес келеді деген пайымдауға сүйене отырып, сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі сатудан алынуы мүмкін соманы бағалау болып табылады. Компания объектінің физикалық қызмет ету мерзімі аяқталғанша, оны пайдаланамыз деп шешсе, активті тарату құны нөлге тең болады. Активтердің тарату құны мен оларды тиімді пайдалану мерзімдері қайта қаралады және, қажет болса, әрбір есептік кезеңнің соңында түзетіледі.

(iii) Құнсыздану

Әрбір есептік кезеңнің соңында басшылық негізгі құралдардың құнсыздану белгілерін анықтайды. Егер ең болмағанда осындай бір белгі анықталса, басшылық екі шаманың ең үлкені ретінде анықталатын өтелетін соманы бағалайды: активті сату үшін жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құн және оны пайдалану құндылықтары. Активтің баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды; құнсызданудан болған шығын жылдық пайда мен шығында көрсетіледі. Егер активті пайдалану құндылығын анықтауға негізделген есептік бағалауларды немесе сатуға жұмсалған шығындарды шегергенде оның әділ құны өзгерсе, өткен есептік кезеңде танылған активтің құнсыздануынан болған шығын қалпына келтіріледі.

Материалдық емес активтер

Компанияның барлық материалдық емес активтерін тиімді пайдаланудың белгілі бір мерзімі бар және оған негізінен капиталдандырылған жасақтамалар мен лицензиялар жатады. Сатып алынған бағдарламалық жасақтама оны сатып алуға және пайдалануға беруге жұмсалған шығындар сомасында капиталдандырылады. Барлық материалдық емес активтер басшылық 3 - 5 жылға дейін деп бағалайтын тиімді пайдалану мерзімі ішінде тік сызықты әдіспен амортизацияланады. Құнсызданған жағдайда материалдық емес активтердің баланстық құны шамалардың неғұрлым үлкеніне дейін шығынға жазылады: сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі оларды пайдалану мен әділ құн құндылықтары.

Пайдалану құқығы түріндегі активтер

Компания түрлі кеңсе жайларын жалға алады. Шарттарға жалға алу талаптары көрсетілген компоненттер де, жалға алу шарты болып табылмайтын компоненттер де енгізілуі мүмкін. Компания шарт бойынша сыйақыны жалдау компоненттері арасында да, жалдауға жатпайтын компоненттер арасында да жекелеген мәміле бағасы бойынша бөледі. Дегенмен өзі Жалға алушы болып табылатын жағдайда Компания жылжымайтын мүлікті жалға алу шарты бойынша жалға алу компоненттерін және жалдауға жатпайтын компоненттерді бөліп көрсетпеу туралы шешім қабылдады, сөйтіп оларды бір жалдау компоненті ретінде көрсетті.

Жалдау шарттары бойынша туындаған активтер бастапқы кезде келтірілген құны бойынша бағаланады.

Пайдалану құқы бар нысандағы активтер төмендегілерді қамтитын бастапқы құны бойынша бағаланады:

- жалдау міндеттемесін бастапқы бағалау көлемі;
- жалға алу бойынша алынған ынталандыру төлемдері шегерілгендегі жалға алу төлемдері, жалға алу күні басталған мерзімдегі немесе оған дейінгі кезеңді қамтиды;
- активтерді жалдау шартының талаптарына сәйкес талап етілетін қалыпқа дейінгі жай-күйге жеткізу шығыны;
- кез келген бастапқы тікелей шығындар.

Пайдалану құқы бар нысандағы активтер аяқталу мерзіміне қарай активті тиімді пайдалану мерзімі немесе жалға алу мерзімі ішінде бір жүйелік әдіспен амортизацияланады. Егер Компанияның сатып алу опционын орындау сенімділігінің деңгейі жеткілікті болса, Компания базалық активті тиімді пайдалану мерзімі ішінде пайдалану құқығы нысанындағы активті амортизациялайды.

Компания пайдалану құқы бар нысандағы активтерді бір желілік әдіспен оларды тиімді пайдаланудың бағалау мерзімі ішінде амортизациялауға ден қояды, атап айтқанда:

Тиімді пайдалану мерзімі (жылдар саны)

Ғимарттар мен қызмет жайлары (кеңсе жайлары)

5 – 50

Еншілес компанияларға және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар

Бұндай инвестицияларды есепке алған кезде осы жеке қаржылық есептіліктің мақсаттары үшін Компания құнсыздануға резервті шегергенде алғашқы құн әдісін қолданды.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржылық құралдар

(i) Бағалауға қойылатын негізгі ұстанымдар

Қаржылық құралдар жіктелуіне қарай әділ құн, бастапқы құн немесе амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Төменде осы әдістердің сипаттамасы ұсынылған.

Әділ құн – бұл бағалау күнінде нарыққа қатысушылардың арасында активті сатқанда немесе операцияларды ерікті негізде жүргізген кезде міндеттемелерді бергенде алынуы мүмкін баға. Белсенді нарықта белгіленетін баға әділ құнның ең жақсы дәлелі болып табылады. Белсенді нарық – активі немесе міндеттемелері бар операциялар тұрақты түрде баға туралы ақпаратты жеткілікті мөлшерде алуға мүмкіндік беретін әрі барынша жиілікпен жүргізілетін нарық.

Әділ нарықта айналымда жүретін қаржылық құралдардың әділ құны белгіленген бағаны кәсіпорын ұстайтын құралдар санына жеке активке немесе міндеттемеге көбейткенде алынған сома ретінде бағаланады. Нарықтың әдеттегі тәуліктік сауда айналымы кәсіпорында бар активтердің және міндеттемелердің санын қосып алу үшін жеткіліксіз, ал жайғасымдарды сату үшін тапсырыстарды орналастыру жеке операцияда белгіленетін бағаға әсер етуі мүмкін болғанда да жағдай осылай болады.

Нарықтық жағдайларда жасалатын дисконтталған ақша ағындары моделі, сонымен қатар, осы сияқты операциялардың мәліметтеріне негізделген модельдер секілді *бағалау әдістері* немесе инвестиция объектісінің қаржылық мәліметтерін қарастыру келісімдердің бағасы туралы нарықтық ақпарат қолжетімсіз болып табылатын қаржылық құралдардың әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады. Әділ құнды бағалаудың нәтижелері талданады және келесідей тәртіпте әділ құнның иерархиясының деңгейлері бойынша бөлінеді: (i) 1 деңгейге бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда белгіленген бағалар (түзетілмейтін) бойынша бағалар жатады, (ii) 2 деңгейге – пайдаланылатын маңызды бастапқы мәліметтердің барлығы тікелей (мысалы, баға) немесе жанама (мысалы, бағаның негізінде есептелген) түрде активтер немесе міндеттемелер үшін бақылайтын болып табылатын бағалау әдістерінің көмегімен алынғандар, және (iii) 3 деңгейдегі бағалар, тек қана бақылайтын нарықтық мәліметтерге ғана негізделмеген бағалар болып табылады (яғни, бағалау үшін бақыланбайтын бастапқы мәліметтердің айтарлықтай көлемі қажет). Әділ құнның иерархиясының бір деңгейінен екіншісіне ауыстыру есептік кезеңнің соңында орын алған болып саналады (22-ескерте).

Бастапқы құн төленген ақша қаражаты немесе олардың баламалары, не болмаса сатып алу күні жағдайы бойынша активті алу үшін берілген басқа да орнын толтырудың әділ құны болып табылады, және оған келісім бойынша шығындар кіреді. Өзіндік құн бойынша бағалау тек нарықтық котировкалары жоқ және әділ құны сенімді бағаланбайтын үлестік құралдарға инвестицияларға қатысты, сондай-ақ, ашық нарықта котировкалары жоқ, және осындай үлестік құралдармен өтелуге тиіс осындай үлестік құралдарға байланысты туынды құралдарға қатысты ғана қолданылады.

Мәміле бойынша шығындар қаржылық құралдарды сатып алуға, шығаруға немесе істен шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – мәмілелер жасалмаған жағдайда жұмсалмауы мүмкін шығындар. Мәміле бойынша шығындар агенттерге (сауда агенттері болып жұмыс істейтін қызметкерлерді қоса алғанда) консультанттарға, делдалдарға, дилерлерге төленген сыйақыларды, комиссиялық шығындарды, реттеуші органдар мен қор биржаларына төленетін алымдарды, сондай-ақ меншікті берген кезде алынатын салықтар мен алымдарды қамтиды. Мәміле бойынша шығындарға сыйлықақылар немесе қарыздық міндеттемелер бойынша берілетін дисконттар, қаржыландыруға, ішкі әкімшілік шығыстарға және сақтауға жұмсалатын шығыстар жатпайды.

Амортизацияланған құн қаржылық құрал бастапқы тану кезінде бағаланған, есептелген пайыздар шамасына азайтылған немесе ұлғайтылған қарыздың негізгі сомасын өтеуге төленген төлемдер шегерілген шама болып табылады, ал қаржылық активтер үшін – құнсыздану шығындарының сомалары шегеріледі. Өсірілген пайыздарға келісім, сонымен қатар, пайыздың тиімді мөлшерлемесін пайдалана отырып өтелген сомадан кез-келген сыйақылардың немесе дисконттың бойынша бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған амортизациялар жатады. Өсірілген пайыздық кірістер мен өсірілген пайыздық шығындар, соның ішінде өсірілген купондық кіріс пен амортизацияланған дисконт немесе сыйақы (соның ішінде ұсынған кезде кейінге қалдырылған комиссияны, ондай бар болса) жеке көрсетілмейді, қаржылық жағдай туралы тиісті есеп баптарының баланстық құнына енгізіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл құралдың баланстық құнына тұрақты пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету (тиімді пайыздық мөлшерлемені) мақсатында тиісті кезең ішінде пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды тану әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржылық құрал әрекет ететін күтілетін мерзімге, тиісті жағдайларда одан қысқа мерзімге қаржылық құралдың таза баланстық құнына дейін есептік болашақ ақшалай төлемдерді немесе түсімдердің (несиелер бойынша болашақ шығындарды қоспағанда) дисконттаудың нақты мөлшерлемесі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме осы құрал үшін көрсетілген ауыспалы мөлшерлеме бойынша несиелік спредті көрсетін сыйақы немесе дисконттан басқа немесе нарықтық мағынасына қарамастан белгіленбейтін басқа да өзгермелі факторлар бойынша пайыз өзгеретін келесі күнге дейін мөлшерлемесі ауыспалы құралдар бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылады. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құрал айналымда болған күтілетін мерзім ішінде тұтастай амортизацияланады. Дисконтталған құнын есептеуге барлық комиссиялық, төленген немесе келісімшарттың тараптармен алынған тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтындар жатады.

Кредиттік-құнсызданған (POCI) қаржылық активтер сатып алған немесе құрған активтер үшін бастапқы таныған кезде тиімді пайыздық мөлшерлеме кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетіледі, яғни келісімшартты ақша ағыны негізінде емес, бастапқы тану кезіндегі күтілетін ақша ағындары негізінде есептеледі.

(ii) Қаржылық активтер

Бағалау санаттары. Қаржылық активтер мына санаттар бойынша жіктеледі: i) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, ii) өзге жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, iii) амортизациялық құн бойынша бағаланатындар. Қарыздық қаржы активтерін жіктеу мен кейіннен бағалау мыналарға байланысты: (i) Компанияның тиісті активтер портфелін басқаруға арналған бизнес-модельдеріне және (ii) актив бойынша ақша ағындарының сипаттамасына.

Бизнес-модель. Бизнес-модель ақша ағындарын алу мақсатында Компанияның активтерді басқару үшін пайдаланатын тәсілін көрсетеді: Компанияның мақсаты (i) активтерден шартта көзделген ақша ағынын алуды ғана («шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап тұру»), немесе (ii) шартта көзделген ақша ағынын да алу, активтерді сату нәтижесінде туындайтын ақша ағындарын да алу («шартта көзделген ақша ағынын алу үшін активтерді ұстап тұру») болып табыла ма немесе (i) тармақты да, (ii) тармақты да қолдануға келмейтін болса, қаржылық активтер «басқа» бизнес-модель санатына жатады және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады. Бизнес-модель активтер тобы үшін Компания бағалау жүргізген күні қолда болатын портфель үшін белгіленген мақсатқа қол жеткізу үшін жүзеге асыруға ниетті қызметтің барлық тиісті дәлелдемелері негізінде (портфель деңгейінде) анықталады.

Ақша ағындарының сипаттамасы. Егер бизнес-модель шартта көзделген ақша ағынын алу немесе шартта көзделген ақша ағыны мен сатуларды алу үшін активтерді ұстауды көздейтін болса, Компания ақша ағындары тек қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне қатысты төлемдерді білдіретін/білдірмейтінін бағалайды («қарыз бен пайыздың негізгі сомасының есебіне қатысты төлемдерге арналған тест» немесе «SPPI-тест»). Бұл бағалауды жүргізген кезде Компания шартта көзделген ақша ағындарының базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкестігін қарастырады, яғни пайыздар тек кредиттік тәуекелге, ақшаның уақытша құнына, базалық негізгі шарттың басқа да тәуекелдеріне және пайданың шегіне қатысты өтеуді білдіреді. Егер шарттың талаптары базалық кредиттік шарттың талаптарына сәйкес келмейтін тәуекел мен құбылмалылыққа бейімділігін қарастыратын болса, тиісті қаржылық актив пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша жіктеліп, бағаланады. Тек қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне қатысты төлемдер бойынша тест активті бастапқы тану кезінде жүргізіледі, ал кейінгі қайта бағалау жүргізілмейді.

Қаржылық активтерді қайта жіктеу. Қаржылық құралдар осы портфельді басқарудың бизнес-моделі тұтастай өзгерген кезде ғана қайта жіктеледі. Қайта жіктеу бизнес-модель өзгергеннен кейін бірінші есепті кезеңнің басынан бастап перспективті түрде жүргізіледі. Компания ағымдағы және салыстырмалы кезең ішінде өзінің бизнес-моделін өзгерткен жоқ және қайта жіктеуді жасамады.

Қаржылық активтердің құнсыздануы: күтілетін кредиттік залалдарға байланысты бағалау резерві. Болжалдардың негізінде Компания амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қарыздық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды. Компания күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды және әрбір есепті күнге кредиттік залалдарға байланысты бағалау резервін таниды. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мыналарды: (i) мүмкін болатын нәтижелерді бағалау арқылы ықтималдылықты ескере отырып анықталған алдын ала кесіп-пішілмеген және ойластырылған соманы, (ii) ақшаның уақытша құнын және (iii) есепті кезеңде шамадан тыс шығын және күш жұмсамай қолжетімді болатын өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжанатын болашақтағы экономикалық жағдайлар туралы барлық негізді және расталатын ақпаратты білдіреді.

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қарыздық құралдар күтілетін кредиттік залалдарға байланысты бағалау резервін шегергендегі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте беріледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Компания бастапқы таныған сәттен бастап кредиттік сапаның өзгерістері негізінде құнсыздандуды есепке алудың «үш кезеңдік» моделін қолданады. Бастапқы тану кезінде құнсызданған болып табылмайтын қаржылық құрал 1-кезеңге жататын құрал ретінде жіктеледі. 1-кезеңнің қаржылық активтері үшін күтілетін кредиттік залалдар келесі 12 ай ішінде болуы мүмкін дефолттар нәтижесінде туындайтын немесе шартқа сәйкес, егер ол 12 ай өткенше («12-айлық күтілетін кредиттік залалдар») болатын өтеу күніне дейінгі бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдардың тең бөлігіне тең сомаға бағаланады. Егер Компания бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюын сәйкестендірсе, онда актив 2-кезеңге ауыстырылады, ал осы актив бойынша күтілетін кредиттік залалдар осы бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар негізінде, яғни шартқа сәйкес өтеу күніне дейін, бірақ егер ол көзделмеген болса, күтілетін алдын ала төлемді ескере отырып бағаланады («бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар»). Егер Компания қаржылық актив құнсызданған болып табылады деп анықтаса, онда актив 3-кезеңге ауыстырылады және ол бойынша күтілетін кредиттік залалдар бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады. Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер үшін күтілетін қаржылық залалдар қашан да бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады.

Қаржылық активтерді есептен шығару. Қаржылық активтер Компания оларды өндіріп алу бойынша өзінің барлық дерлік мүмкіндіктерін жойған және мұндай активтерді өтеуге қатысты үміттің негізсіздігі туралы қорытындыға келген кезде тұтастай немесе ішінара есептен шығарылады. Есептен шығару тануды тоқтатуды білдіреді.

Қаржылық құралдарды тануды тоқтату. Компания қаржылық активтерді тануды мынадай жағдайларда: (а) егер оқиатер өтелген болса немесе осы активтерге байланысты ақша ағындарына құқықтың күші біткен болса, немесе (б) Компания қаржылық активтерден түсетін ақша ағындарына қатысты құқықты берсе немесе оны беру туралы келісім жасаса, және мұндай жағдайда (i) сондай-ақ осы активтерді иеленуге қатысты іс жүзінде барлық тәуекелдерді және барлық сыйақыларды берген болса, немесе (ii) осы активтерді иеленуге қатысты іс жүзінде барлық тәуекелдерді және барлық сыйақыларды бермеген әрі сақтамаған, бірақ осы активтерге қатысты бақылау құқығын жойған болса тоқтатады. Контрагенттің активті байланыссыз үшінші тарапқа сатуға шектеу қоймай толық сатуға іс жүзінде мүмкіндігі болмаған жағдайда бақылау сақталады.

Қаржылық активтерді өзгерту. Кейде Компания қаржылық активтер бойынша шарт талаптарын қайта қарайды немесе өзгеше жолмен өзгертеді. Компания шартта көзделген ақша ағындарын өзгерту маңызды болып табылатын/табылмайтынын бағалайды.

Егер бастапқы актив бойынша ақша ағындарына қатысты құқық аяқталатындай болып, өзгертілген талаптар айтарлықтай ерекшеленетін болса, Компания бастапқы қаржылық активті тануды тоқтатады және жаңа активті әділ құны бойынша таниды. Талаптарды қайта қарау күні кейінгі құнсыздандуды есептеу мақсаттары үшін, оның ішінде кредиттік тәуекелдің айтарлықтай көбею фактісін анықтау үшін бастапқы тану күні болып саналады. Компания сонымен қатар жаңа кредиттің немесе қарыздық құралдың төлемдерді қарыз бен пайыздың негізгі сомасының есебіне ғана төлеу критерийіне сәйкестігін бағалайды. Тану тоқтатылған бастапқы активтің баланстық құны мен елеулі түрде өзгертілген жаңа әділ құнның арасындағы кез келген алшақтықтар меншік иелерімен жүргізілетін капиталы бар операцияларға қатысты болмаған жағдайда пайданың немесе залалдың құрамынан көрінеді.

Талаптарды қайта қарау контрагенттің қаржылық қиындықтарына және оның бастапқы келісілген төлемдерді орындауға қабілетсіздігіне байланысты болған жағдайда Компания бастапқы және түзетілген күтілетін ақша ағындарын активтермен шарт талаптарының өзгеруі нәтижесіндегі активтер бойынша тәуекелдер мен пайданың айтарлықтай айырмашылығына қатысты салыстырады. Егер тәуекелдер мен пайда өзгермейтін болса, онда өзгертілген активтің бастапқы активтен айтарлықтай айырмашылығы болмайды әрі оны өзгерту тануды тоқтатуға әкеп соқпайды. Компания бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме жөніндегі шартқа (немесе сатып алынған не құрылған кредиттік құнсызданған қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша) өзгертілген ақша ағындарын дисконттау арқылы жалпы баланстық құнды қайта есептейді және пайданың немесе залалдың құрамындағы өзгерістен болған пайданы немесе залалды таниды.

(iii) Қаржылық міндеттемелер

Бағалау санаттары. Қаржылық міндеттемелер (i) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерден; (ii) кредиттер беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер шарттардан басқа амортизациялық құн бойынша бағаланатын салдарлар ретінде жіктеледі: бұл жіктелім саудасаттыққа арналған туынды қаржылық құралдарға, қаржылық міндеттемелерге (мысалы, бағалы қағаздар бойынша қысқа ұстанымдар), бизнесті біріктірген кезде сатып алушы танитын шартты өтеуге және басқа бастапқы тану кезінде анықталған қаржылық міндеттемелерге қолданылады.

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату. Қаржылық міндеттемелерді тану оларды өтеген жағдайда тоқтатылады (яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалған немесе тоқтатылған кезде, немесе оның орындалу мерзімі біткен кезде).

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Компания мен оның бастапқы кредиторларының арасында айтарлықтай өзгеше талаптары бар қарыздық құралдармен алмасу, сондай-ақ қолда бар қаржылық міндеттемелер талаптарының маңызды өзгерістері бастапқы қаржылық міндеттемелерді өтеу және жаңа қаржылық міндеттемелерді тану ретінде ескеріледі. Егер ақша ағындарының дисконтталған келтірінді құнының жаңа талаптарға сәйкес, бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдаланып алынған сыйақыларды шегергендегі дисконтталған барлық төленген сыйақыларды қоса алғанда, бастапқы қаржылық міндеттемелер бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірінді құнынан кем дегенде 10%-ға айырмашылығы болса, талаптардың елеулі айырмашылықтары бар болып саналады. Бұған қоса, басқа да сапалық факторлар ескеріледі. Егер қарыздық құралдармен алмасу немесе талаптарды өзгерту өтеу болып есептелсе, онда барлық шығындар немесе төленген сыйақылар өтеуден түскен пайданың не одан болған залалдың құрамында танылады. Егер алмасу немесе өзгеріс өтеу болып саналмаса, онда барлық шығындар немесе төленген сыйақылар міндеттемелердің баланстық құнын түзету ретінде көрсетіледі және өзгертілген міндеттемелер қолданылатын қалған мерзім ішінде амортизацияланады.

Міндеттемелерді өтеуге әкеп соқпайтын өзгерістер кумулятивтік амортизацияны кейінгі күнмен есептеу әдісі бойынша бағалау мәнінің өзгеруі ретінде ескеріледі, мұнда пайда немесе залал баланстық құндағы айырмашылықтың экономикалық мазмұны меншік иелерімен жүргізілетін капиталы бар операцияларға жатпайтын болса, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

(vi) Өзара есепке алу

Қаржылық активтер мен міндеттемелер өзара есепке алынады және қаржылық жағдай туралы есепте таза шама тек мына жағдайларда: көрсетілген сомаларды өзара есепке алуға, сонымен қатар, өзара есепке алуға ниеті болса немесе оны жүргізуге, не болмаса бір мезгілде активтерді сатуға және міндеттемелерді реттеуге заңды белгіленген құқығы болса ғана көрсетіледі. Қарастырылып отырған өзара есепке алу құқығы (а) болашақта болуы мүмкін жағдайларға байланысты болмауы тиіс, (б) мынадай жағдайларда жүзеге асыруға заңды мүмкіндігі болуы тиіс: (i) әдеттегі қаржы-экономикалық қызметті жүзеге асыру барысында; (ii) төлемдер бойынша міндеттемелер орындалмаған жағдайға (дефолт жағдайы); (iii) дәрменсіздік немесе банкротқа ұшыраған жағдайға байланысты болмауы тиіс.

Қаржылық есептілікті ұсынудағы өзгерістер

Бұрын «Самұрық-Энерго» АҚ Директорлар кеңесі мемлекеттік активтерді жекешелендіру бағдарламасына сәйкес кейбір еншілес компанияларды жекешелендіру жоспарын бекітті, бұл компаниялар «Самұрық-Энерго» АҚ-ның жеке қаржылық есептілігінде сатуға арналған компаниялар ретінде жіктелді, және Тегіс Мұнай мен оның еншілес кәсіпорны Маңғышлақ-Мұнайдан (бұдан әрі – «Тегіс Мұнай») басқа еншілес компаниялар сатылды.

Қазақстан Республикасының экономикасын модернизациялау жөніндегі мемлекеттік комиссия шешімімен 2019 жылдың 14 қазанында Компанияның Жалғыз акционері «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ-ның Тегіс Мұнай компаниясын Самұрық-Энерго АҚ активтерінің бірыңғай тізіміне қайтадан енгізу туралы ұсынысы мақұлданды, соның нәтижесінде сатуға жіберілген еншілес компаниялар тізімінен шығарылып, өз қызметін жалғастырушы ұйым тізімінде қайта жіктелді.

ХҚЕС 5-ке сәйкес, егер бұрын сатуға арналғандар ретінде жіктелген айналымнан тыс активтер мен істен шығу топтары бұдан былай жіктелімнің қажетті критерийлерін қанағаттандырмайтын болса, Компания оларды сатуға арналған ретінде есепке алуды тоқтатады.

Төмендегі кестеде жіктелімдер өзгерісінің 2018 ж. 31 желтоқсанда ұсынылған көрсеткіштерге әсері көрсетіледі:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Бастапқы ұсынылған сома 31 желтоқсан 2018 ж.	Тегіс Мұнай Қайта жіктелімі	31 желтоқсан 2018 ж. (қайта есептелді*)
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер	15,821,888	(15,821,888)	-
Бірлескен кәсіпорындар мен шоғырландырылған компанияларға инвестициялар	505,031,916	15,821,888	520,853,804

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Төмендегі кестеде жіктелімдер өзгерісінің 2018 ж. 1 қаңтарда ұсынылған көрсеткіштерге әсері көрсетіледі:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Бастапқы ұсынылған сома 1 қаңтар 2018 ж.	Тегіс Мұнай Қайта жіктелімі	1 қаңтар 2018 ж. (қайта есептелді*)
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер	15,810,776	(15,810,776)	-
Бірлескен кәсіпорындар мен шоғырландырылған компанияларға инвестициялар	504,428,843	15,810,776	520,239,619

Өнім берушілерге берілетін аванстар

Өнім берушілерге берілетін аванстар есептілікте құнсыздануға арналған қорды шегергенде бастапқы құн бойынша көрсетілген. Аванстар егер тауарды немесе оларға қатысты қызметті алудың болжалды мерзімі бір жылдан асатын болса, немесе егер аванстар бастапқы тану кезінде есепте ұзақ мерзімді ретінде көрсетілген активтерге қатысты болса, ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі. Активтерді сатып алу үшін аванстың сомасы Компанияның осы активтерді бақылауға алған және олармен байланысты келешек экономикалық табыстарды Компания компания алатын ықтималдылықтың болған кезінде олардың баланстық құнына қосылады. Өзге аванстар тауарларды және оларға қатысты қызметтерді алған кезде есептен шығарылады.

Егер аванстарға қатысты активтер, тауарлар немесе қызметтер алынбайтын белгі болса, аванстардың баланстық құны азаюға жатады және құнсызданудан болған тиісті шығыс жылғы табыс пен шығыс арқылы көрсетіледі.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар екі шаманың ең азымен есептеледі: өзіндік құны мен таза сату бағасы. Қорлардың өзіндік құны «first in first out» («ФИФО») әдісі арқылы анықталады. Тауар-материалдық қорлардың өзіндік құнына сатып алу мен басқа да тікелей шығындар жатады, және заемдық қаражат бойынша шығындар жатпайды. Таза сату құны – бұл өндірісті аяқтауға жұмсалатын шығындар мен сату бойынша шығындарды шегергендегі әдеттегі қызмет барысында ықтимал сатудың есептік бағасы.

Сауда және басқа дебиторлық қарыз

Сауда және басқа дебиторлық қарыз бастапқыда әділ құн бойынша, ал кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме тәсілін қолдана отырып есептелген амортизацияланған құны бойынша есептеледі.

Ақшалайқаражат жән оның баламалары

Ақша қаражатына және олардың баламаларына кассадағы ақша қаражаты мен ағымдағы банктік шоттардағы қаржылар жатады. Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, өйткені (i) шартта көрсетілген ақша ағындарын алу үшін ұсталатын болғандықтан және (ii) бұл ақша ағындары қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне төленетін төлемді ғана білдіретіндіктен, олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмаған.

Пайдаланылуы шектелген ақша қаражатының қалдығы ақша қаражатының қозғалысы туралы есепті жасау үшін ақша қаражатының және оның баламаларының құрамынан шығарылады. Айырбас операцияларға есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі ай бойы шектеулер белгіленген ақша қаражатының қалғаны немесе міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға өзге ұзақ мерзімді активтер құрамына жатқызылады; үш айдан артық, бірақ есептік кезеңнен кейін он екі айдан кем уақытқа шектеулер қойылған ақша қаражаты басқа қысқа мерзімді активтер құрамына енгізіледі.

Акционерлік капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығарумен тікелей байланысты қосымша шығындар капитал құрамында, салықтарды шегергендегі түсімдер сомасынан алынған шегерімдер ретінде көрсетіледі. Компанияның Директорлар кеңесінің шешімімен акцияларды әрбір жеке шығарған жағдайда әр акцияның құны, сонымен қатар, заңнамаларға сәйкес акцияның саны анықталады.

Жалға алу бойынша міндеттемелер

Жалға алу шарттары бойынша туындайтын міндеттемелер бастапқы кезеңде келтірілген құны бойынша бағаланады. Жалға алу міндеттемелері төмендегі жалдау төлемдерінің таза келтірілген құнын қамтиды:

- алуға жалдау бойынша ынталандырушы төлемдерді шегергендегі тіркелген төлемдер (мәні бойынша тіркелген төлемдерді қоса алғанда)
- жалға алу басталған күнгі индексті немесе ставканы пайдалана отырып, бастапқы бағаланатын индекске немесе ставкаға байланысты ауыспалы жалдау төлемі,

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

- тарату құнының кепілдіктері бойынша Компанияның төлеуге күтілетін сома;
- Компанияның осы опционды орындауға жеткілікті сенімділік бар болған жағдайда сатып алу опционының орындалу бағасы;
- егер жалдау мерзімі Компанияның осы опционды орындауын көрсетсе, жалдау шарттарын тоқтату үшін айыппұлдарды төлеу.

Жалға алуды ұзарту және тоқтату опционы Компания ғимараттарын жалға алу бірқатар шарттарында көзделген. Бұл шарттар Компания өз қызметінде пайдаланатын активтерді басқару кезінде барынша операциялық икемділікті қамтамасыз ету үшін пайдаланылады. Жалдауды ұзарту және тоқтату опционының басым бөлігін тиісті жалға беруші емес, Компания ғана орындауы мүмкін. Ұзарту опционы (немесе жалдауды тоқтатуға арналған опциондар шарттарында белгіленген мерзімнен кейінгі уақыт кезеңі) шарт ұзартылатынына (немесе тоқтатылмайтындығына) жеткілікті сенімділік болған жағдайда ғана жалдау мерзіміне енгізіледі. Міндеттемелерді бағалауға егер жалдау ұзартылатынына жеткілікті сенім болса, ұзарту опционын орындау шеңберінде жүргізілетін жалдау төлемдері де енгізіледі.

Жалдау төлемдері жалдау шартында енгізілген пайыздық ставканы пайдалана отырып дисконтталады. Егер бұл ставканы, әдетте, Компанияда бар жалдау шарттары жағдайында орын алатынын айқындау оңай болмаса, Компания қосымша қарыз қаражатын тарту ставкасын пайдаланады – бұл Компания осындай мерзімге және осындай қамтамасыз ету кезінде осындай экономикалық жағдайларда пайдалану құқығы нысанында активтің құнына ұқсас құны бар активті алу үшін қажетті қарыз қаражатын тарта алатын ставка.

Қосымша қарыз қаражатын тарту ставкасын анықтау үшін Компания:

- мүмкіндігіне қарай Компания үшінші тараптан жақында алған қаржыландыру туралы бастапқы ақпаратты пайдаланады және оны үшінші тараптан қаржыландыру алған сәттен бастап кезеңдегі қаржыландыру талаптарындағы өзгерістерді ескере отырып түзетеді,
- несие тәуекелін ескере отырып түзетілетін, есептелуі тәуекелсіз пайыздық ставкадан басталатын өсіру тәсілін қолданады, және
- жалға алу шартының ерекшелігін, мысалы жалға алу мерзімін, елін, валютасын және қамтамасыз етуді ескере отырып түзетулер жүргізеді.

Компания күшіне енгенге дейін жалдау міндеттемесінде көрсетілмейтін индекске немесе ставкаға байланысты болатын ауыспалы жалдау төлемдерін ықтимал ұлғайту тәуекеліне ұшырайды. Индекске немесе ставкаға байланысты жалдау төлемдерінің өзгерістері күшіне енген кезде пайдалану құқығы нысанында активтің құнын түзете отырып, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалау жүргізіледі.

Жалдау төлемдері міндеттемелердің негізгі сомасына және қаржылық шығыстарға бөлінеді. Қаржылық шығыстар әрбір кезең үшін міндеттемелердің өтелмеген қалдығы бойынша тұрақты мерзімдік пайыздық ставканы қамтамасыз ету үшін жалдаудың барлық кезеңі ішінде пайдада немесе шығында көрсетіледі.

Жабдықтар мен көлік құралдарын қысқа мерзімді жалдау және құны төмен кез келген активтерді жалдау бойынша төлемдер пайда немесе шығын құрамындағы шығыстар ретінде желілік әдіспен танылады. Қысқа мерзімді жалдау 12 айдан аспайтын мерзімге жалдау шартын білдіреді

Қарыздар

Қарыздар бастапқыда мәміле бойынша шығындарды шегергенде әділ құн бойынша көрсетіледі және кейін амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі; алынған құралдар сомасы (мәміле бойынша шығындарды шегергенде) өтеу құны арасындағы айырмашылық тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, заемның бүкіл кезеңі ішінде табыс пен залалда танылады.

Нарықтық емес жағдайларда акционерлерден алған Қарыздарды есепке алған кезде Компания капиталға салым ретінде капиталдағы бастапқы танудан түскен табысты көрсетеді. Операцияның экономикалық мәнін көрсететін есепке алу тәртібі барлық ұқсас операцияларға жүйелі түрде қолданылады.

Мақсатты пайдалану үшін немесе сату үшін дайындау міндетті түрде айтарлықтай уақыт қажет болатын тікелей активтерді сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей қатысты жалпы және нақты мақсаттарға тартылған Қарыздардың шығындары айтарлықтай уақытты талап етеді (бұдан әрі «белгілі бір талаптарға жауап беретін актив»), капиталдандырылады. Қарыздар бойынша басқа залалдар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, шығыстар құрамында танылады. Егер Компания белгілі бір талаптарға жауап беретін активтер бойынша күрделі шығыстарды жүргізбесе, ол құтылуы мүмкін болатын Қарыздар бойынша залалдарды капиталдандырады. Капиталдандырудың бастапқы күні (а) Компания белгілі бір талаптарға сай активпен байланысты шығындарды көтергенде; (б) Қарыздар бойынша шығындарды көтергенде; және (в) активті мақсатты пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті шараларды жүзеге асырғанда басталады. Капиталдандыру білгілі бір талаптарға жауап беретін активті оны мақсатты пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті барлық шаралар аяқталғанда тоқтатылады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қарыздар Компанияның есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі айға алған міндеттемелері бойынша есептемелер мерзімін ауыстыруға міндетті құқығы болмаған кезде қысқа мерзімді міндеттемелер құрамында көрсетіледі.

Кредиторлық берешек

Кредиторлық берешек контрагенттің өзінің шарттық міндеттемелерін орындау фактісі бойынша есептеледі. Кредиторлық берешек, бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша ескеріледі.

Еңбекке ақы төлеуға жұмсалатын шығыстар және оларға байланысты аударымдар

Еңбекақыға, зейнетақы аударымдарына, әлеуметтік сақтандыру қорына төленетін жарналар, төленген жыл сайынғы демалыстар мен еңбекке жарамсыздығы үшін жасалатын төлемдер, сыйақылар мен ақшалай емес жеңілдіктер Компания қызметкерлерінің тиісті жұмыстарды жүзеге асыруына қарай есептеледі.

Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес Компания өзінің қызметкерлерінің атынан осындай зейнеткерлік және қызметтен босарда алынатын жәрдемақыларын ұстап қалады. Жұмыскерлер зейнеткерлікке шыққан кезде Компанияның қаржылық міндеттемелері тоқтатылады және барлық төлемдерді мемлекеттік және жеке зейнетақы қорлары жүргізеді.

Табыс салығы

Осы жеке қаржылық есептілікте табыс салығы қолданыстағы немесе есептік кезеңнің соңында күшіне енген Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес көрсетілген. Егер олар осы немесе басқа кезеңдерде басқа жиынтық табыстың немесе тікелей капитал құрамында көрсетілген операцияларға жатуына байланысты басқа жиынтық пайда құрамында немесе тікелей капитал құрамында көрсетілмеуі тиіс болса, табыс салығы бойынша шығындарға ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар жатады және жылдық кірістер мен шығында көрсетіледі.

Ағымдағы салық ағымдағы және өткен кезеңдер үшін салық салынатын кіріс немесе шығынға қатысты мемлекеттік бюджеттен өтелетін немесе оған төленетін сома болып табылады. Егер қаржылық есептілік тиісті салық декларациясын бергенге дейін бекітілсе, салық салынатын пайда немесе зиян бағалау көрсеткіштеріне негізделеді. Табыс салығынан өзге, басқа да салықтар операциялық шығындар құрамында көрсетіледі.

Қаржылық кепілдер

Қаржылық кепілдер – бұл егер тиісті дебитор қарыз құралдарының шарттары бойынша төлемді уақытылы жүргізбеген жағдайда көтерген компаниядан кепілдікті ұстаушыға шығындарды өтеу бойынша нақты төлемдерді жүзеге асыруды талап ететін қайтарып алынбайтын шарттар. Қаржылық кепілдіктер бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі, әдетте ол алынған комиссияның сомасына тең. Аталған сома кепілдіктің әрекет ету мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады. Кепілдіктер әрбір есептік кезеңге екі соманың ең үлкені: (i) бастапқы танылған кезде көрсетілген амортизацияланбаған сомасы, және (ii) есептік кезеңнің соңындағы жағдай бойынша міндеттемені реттеу үшін қажетті шығындардың сомасының ең жақсы бағасы бойынша бағаланады.

Акционермен жүргізілетін операциялар

Акционердің өкімі бойынша шығындарды есептеу немесе активтерді бөлу, негізгі құралдардың объектілерін, бизнесті біріктіруді, басқа кәсіпорынға немесе істен шығу тобына қатысу үлесін, ақша қаражатын және басқаларды қоса алғанда, «Капиталдың өзге бөлулер» ретіндегі бөлінбеген пайда болып танылады.

3 Жаңа есепке алу ережелері

Мына стандарттарды Компания бірінші рет 2019 жылы қолданды:

ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау». Компания бұл стандартты оны міндетті қолдану күнінен, яғни 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолдануға шешім қабылдады, стандартта жол берілетін белгілі бір қысқартуларды қолдана отырып, салыстырмалы көрсеткіштер қайта есептелмейтін модифициланған ретроспективті тәсіл қолданылады. Жылжымайтын мүлікті пайдалану құқығы бар нысанға жатқызылған активтер ауысу кезінде жаңа ережелер үнемі қолданыста болғандай бағаланады. Пайдалану құқығы бар нысанға жатқызылған өзге активтер стандартты қолдану күніндегі жалдау міндеттемелері көлемінде бағаланады (барлық аванстар немесе есептелген шығын сомасына түзетулер енгізіледі).

3 Жаңа есепке алу ережелері (жалғасы)

ХҚЕС (IFRS) 16 стандартын алғашқы қолдану кезінде Компания төмендегі стандартта рұқсат етілген практикалық сипаттағы қысқартуларды пайдаланды:

- жалдау шарттары портфеліне ұқсас сипаттамалармен негізделген бірыңғай дисконттау мөлшерлемесін қолдану;
- жалдау шартына ауыртпалығы бар сипатта жасалған бұрынғы талдауды құнсыздануға тексеріс жүргізу баламасы ретінде қолдану – 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ауыртпалығы бар шарттар тіркелмеген;
- операциялық жалдауды 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша кемінде 12 айға жасалған мерзімдегі қысқа мерзімді жалдау ретінде есепке алу;
- алғашқы пайдалану күні пайдалану құқығы бар нысандағы активтерді бағалау мақсатында бастапқы тікелей шығынды жоққа шығару;
- егер шарт ұзарту немесе жалдауды тоқтату опциондарын қамтыған болса, жалдау мерзімін белгілеу кезеңінде ұйғарымдарды кейінгі мерзіммен пайдалану.

Бұған қоса, Компания шартты қайта талдамау туралы шешім қабылдады, бұл шешімнің қабылдануына стандартты алғашқы қолдану мерзімінде шарт тұтастай немесе оның жекелеген компоненттері жалдау шарттарына жатуы/жатпауы талас тудырды. Стандартты алғашқы қолдану мерзімінде жасалған шарттар бойынша Компания ХҚЕС (IAS) 17 «Жалдау» және ҚРХҚС (IFRIC) 4 «Келісімде жалдау белгілерінің болуын анықтау» стандарттарын қолдану кезінде жүргізілген бағалауды пайдалану туралы шешім қабылдады.

2019 жылдың 1 қаңтарындағы жалдау бойынша Компанияның міндеттемелерге қатысты қолданған қосымша қарыз қаражатты тартудың орта мөлшерлемесі 12,8 пайызды құрады. Төменде операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелердің жалдау шарттарының міндеттемелерімен салыстырылуы көрсетілді.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 / 1 қаңтар 2019
2018 жылғы 31 желтоқсандағы операциялық жалдау шарттары бойынша болашақтағы ең төменгі жалдау төлемдерінің қорытындысы	1,730,464
- Келтірілген құнды дисконттау нәтижесі	(502,342)
- Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдаумен байланысты шарттық міндеттемелер	516,230
- Міндеттемелер құрамында танылмаған қысқа мерзімді жалдау шарттары шығарылып тасталғанда	-
2019 жылғы 1 қаңтарда танылған жалдау бойынша барлық міндеттемелер	1,743,795
Олардың ішінде:	
Жалдау бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	499,564
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	1,244,231

Есепке алу саясатының өзгеруі, 2019 жылдың 1 қаңтарындағы қаржылық жағдай туралы жеке есеп баптарына төменде көрсетілгендей ықпал етті:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	ХЕҚС(IFRS) 16 қабылдау салдарлары
Пайдалану құқы бар нысандағы активтердің артуы	1,730,464
Жалдау бойынша міндеттемелердің артуы	(1,743,795)

3 Жаңа есепке алу ережелері (жалғасы)

Төменде санамаланған қайта қаралған стандарттар Компания үшін 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап міндетті деп танылды, бірақ Компанияға елеулі әсер етпеді:

- ҚРХҚС (IFRIC) 23 «Пайдаға салынатын салықты есептеу қағидаларына қатысты белгісіздік» (2017 ж 7 маусымында шығарылған және 2019 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Төріс өтемақымен байланысты мерзімінен бұрын өтеу сипаттамасы – ҚЕХС (IFRS) 9 түзетулері (2017 ж 12 қазанында шығарылған және 2019 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді қатысу үлестері – ҚЕХС (IAS) 28 түзетулері (2017 ж 12 қазанында шығарылған және 2019 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ҚЕХС, 2015-2017 жж жыл сайынғы жетілдірулер. – ҚЕХС (IFRS) 3, ҚЕХС (IFRS) 11, ҚЕХС (IAS) 12 и ҚЕХС (IAS) 23 түзетулері (2017 ж 12 қазанында шығарылған және 2019 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

Жаңа стандарттар және түсіндірулер

2020 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын кезең үшін міндетті деп табылатын және Компаниямен мерзімінен бұрын қабылданбаған бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірулер жарияланып отыр

ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28 түзетулері – «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасындағы мәмілелерде активтерді сату немесе активтерді салу» (2014 ж 11 қыркүйегінде шығарылған және ҚЕХС жөніндегі кеңес белгілеген мерзімнен немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Бұл түзетулер ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28 арасындағы, атап айтқанда қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға сатылатын немесе соларға салынатын активтер арасындағы сәйкессіздіктерді жояды. Түзетулердің негізгі қолданысы егер мәміле бизнеске қатысты болса, туындайтын пайда немесе шығын толық көлемде танылады. Егер активтер бизнес деп танылмайтын болса, бұл активтерге еншілес ұйымдар иелік еткеннің өзінде пайда мен шығынның бір бөлігі ғана танылады. Қазіргі уақытта Компания бұл түзетулер қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

ҚЕХС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» (2019 ж 18 мамырында шығарылған және 2021 ж. 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). ҚЕХС (IFRS) 17 ҚЕХС (IFRS) 4 стандартының орнына жүреді, бұл стандарт ұйымдарға сақтандыру шарттарын есепке алуға қатысты қолданыстағы тәжірибені пайдалана беруге мүмкіндік берді, соның салдарынан инвесторларға өзге көрсеткіштері бойынша ұқсас сақтандыру компанияларының қаржылық нәтижелерін салыстыру мен салғастыру қиындық туғызды. ҚЕХС (IFRS) 17 сақтанушыны қайта сақтандыру шартын қоса алғанда барлық сақтандыру шарттарын көрсетуге негізделген бірыңғай стандарт болып табылады. Осы стандартқа сәйкес сақтандыру шарттары тобын тану және бағалау(i) осы құнға қосылатын (егер құны міндеттеме болып табылатын болса) немесе одан шегерілетін (егер құны актив болып табылса), болжанатын нарықтық ақпаратқа сәйкес келетін, шарттардың орындалуы бойынша ақша ағыны туралы барлық ақпарат ескерілген, тәуекел ескеріле отырып түзетілген болашақ ақша ағынының құны (ii) шарттар тобы бойынша бөлінбеген пайда сомасы (шарттар бойынша сервистік маржа) бойынша жүргізіледі. Сақтандырушылар Компаниядан түсетін табысты сақтандыруды өтеу ұсынылатын, және тәуекелден босатылатын сәттегі сақтандыру кезеңін қамти отырып көрсетеді. Егер шарттасушы Компания шығынды болып табылса, ұйым бұл шығынды тез арада көрсетеді.

Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне түзетулер (2018 жылдың 29 наурызында шығарылған және 2020 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Жаңа редакциядағы қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздері бағалау туралы жаңа тарауды, есептілікте қаржылық нәтижелерді көрсету бойынша ұсынымдарды, жетілдірілген анықтамалар мен ұсынымдарды (атап айтқанда, міндеттемелерді айқындау) және қаржылық есептілікті дайындаудағы басқарудың рөлі, байқамаушылық және бағалаудың белгісіздігі сияқты маңызды мәселелер бойынша түсіндірмелерді қамтиды.

Бизнесті анықтау – 3 ҚЕХС (IFRS) түзетулер (2018 жылдың 22 қазанында шығарылды және 2020 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңнің басынан бастап сатып алуға қатысты әрекет ететін). Бұл түзетулер бизнесті анықтауға өзгерістер енгізеді. Бизнес салымдардан және жиынтығында қайтарым жасау қабілетін қалыптастыратын маңызды процестерден тұрады. Жаңа басшылық салымның және маңызды процестің болуын анықтауға мүмкіндік беретін жүйені, оның ішінде әлі қайтарым алмаған дамудың ерте кезеңдеріндегі компаниялар үшін жүйені іске қосады. Кәсіпорын бизнес болып саналуы үшін қайтарым болмаған жағдайда, ұйымдастырылған жұмыс күші болуы тиіс. «Қайтарым» терминінің анықтамасы клиенттерге ұсынылатын тауарлар мен қызметтерге, инвестициялық кіріс пен өзге де кірістерді жасауға назар аудару үшін тарылады, бұл ретте шығындарды және өзге де экономикалық пайданы төмендету нысанындағы нәтижелер алынып тасталады. Бұдан басқа, енді нарыққа қатысушылар жетіспейтін элементтерді ауыстыруға немесе сатып алынған қызмет пен активтерді біріктіруге қабілетті ма деп

3 Жаңа есепке алу ережелері (жалғасы)

бағалаудың қажеті жоқ. Ұйым "шоғырлануға тест" жасай алады. Егер сатып алынған жалпы активтердің іс жүзінде барлық әділ құны бір активке (немесе ұқсас активтер тобына) шоғырланған болса, сатып алынған активтер бизнес болып саналмайды.

Маңыздылықты анықтау – 1 ХҚЕС (IAS) және 8 ХҚЕС (IAS) түзетулері (2018 жылдың 31 қазанында шығарылды және 2020 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты әрекет ететін). Осы түзетулер маңыздылықты анықтауды және ХҚЕС-тің басқа стандарттарында бұрын ұсынылған анықтау бойынша ұсынымдарды енгізу арқылы осы ұғымды қолдануды нақтылайды. Сонымен қатар, осы анықтамаға түсініктеме жақсартылды. Түзетулер ХҚЕС-тің барлық стандарттарында маңыздылықты айқындауды пайдаланудың кезекілігін де қамтамасыз етеді.

Егер оны өткізу, бұрмалау немесе оны түсінудің қиындауы белгілі бір есеп беретін ұйым туралы қаржылық ақпаратты беретін осындай қаржылық есептілік негізінде жалпы мақсаттағы қаржылық есептіліктің негізгі пайдаланушылары қабылдайтын шешімдерге әсер етуі мүмкін деп ақылға қонымды дәрежеде күтілсе, ақпарат маңызды деп есептеледі.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер

Компания қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына әсер ететін бухгалтерлік бағалау жүргізіп, жорамал жасайды. Бухгалтерлік бағау мен пайымдаулар тұрақты түрде талданып отырады және басшылықтың бұрынғы тәжірибесіне және басқа да факторларға, оның ішінде қалыптасқан жағдайларда негізді деп саналатын болашақ оқиғаларға қатысты болжалдарға негізделген. Есеп саясатын қолдану барысында басшылық бухгалтерлік бағалаумен байланысты кәсіби пайымдауларды да қолданады. Қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға біршама елеулі әсер ететін кәсіби пайымдаулар және келесі қаржы жылы ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын айтарлықтай түзету қажеттілігіне әкелуі мүмкін бухгалтерлік бағалаулар мыналарды қамтиды:

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есептік кезеңнің соңында басшылық бөлек жекелеген активтердің немесе активтер топтарының құнсыздану белгілерінің болуын және гудвилден бөлек активтер немесе активтер тобы үшін алдыңғы кезеңдерде танылған құнсыздану шығындарының болмауын немесе азаюын бағалайды. Мұндай кез келген белгілер болған жағдайда басшылық активтің өтелетін құнын бағалайды, ол сатуға жұмсалған шығындарды шегергенде оның әділ құнының және оның пайдалану құнының жоғарғы мәні ретінде анықталады. Пайдалану құнын есептеу басшылық тарапынан және қалыптасқан жағдайға негізделген бағалау деректері мен кәсіби пайымдауларды қолдануды талап етеді.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздану белгілерінің бар-жоғын анықтау да негізгі құралдар объектілерінің технологиялық ескіруін, қызметін тоқтатуын, олардың пайдалы қызметінің қалған мерзімін және де пайдалану шартының басқа да өзгерістерін анықтауда пайымдаулар мен бағаларды қолдануды талап етеді.

ХҚЕС (IAS) 36 - ға сәйкес құнсыздану белгілерінің бірі Компания өз қызметін жүзеге асыратын немесе активке арналған нарықта техникалық тұрғыдан, нарықтық, экономикалық немесе заңдық жағдайларда кезең ішінде болған немесе алдағы келешекте болжанатын Компания үшін теріс әсері бар маңызды өзгерістердің болуы болып табылады.

Активтердің өтелетін құнын бағалау кезінде Компания бағаларды қолданып, пайымдаулар жасайды. Бағалар мен пайымдаулар үнемі сындарлы талданып отырады және басшылықтың өткен тәжірибесі мен басқа да факторларға, соның ішінде қалыптасқан жағдайда негізгі болып табылатын алдағы жағдайларға қатысты болжалдарға негізделген. Сонымен қатар, басшылық есептік саясатты қолдану процесін бағалаудан басқа кейбір пайымдауларды да пайдаланады.

ҚЕХС талаптарына сәйкес жасалып, 2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған, Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігінде көрсетілгендей Компания басшылығы есеп беру күніне сәйкес, «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС-тің (бұдан әрі – «ЕГРЭС-1») негізгі құралдарының және «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ (бұдан әрі – «ЕГРЭС-2 ст.») бірлескен кәсіпорынына жасалған инвестицияларының құнсыздану белгілері бар екені анықтады. Жеке қаржылық есептілікті дайындау мақсатында осы дерек Компания басшылығымен еншілес компанияларға құйылған инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде қаралды.

2 Ескертпеде көрсетілгендей, Компания Тегіс Мұнайға құйылған инвестицияларын сатуға арналған актив санатынан қызыметін жалғастыратын санатқа 2019 жылдың соңында өзгерткен. ҚЕХС 5 талаптарына сәйкес актив сатуға арналған санатына жатқызылмайтын болса, ол келесі екі өлшемнің ең кішісі шамасында бағалану керек: оның баланстық құны және сатпауға бел буған кездегі активтің өтелетін құны. Компанияның басшылығы Тегіс Мұнайдың 2019 жылдың соңына қарай құнсыздануын тексеру үшін тест жүргізген болатын. Тегіс Мұнайдың Маңғышлақ Мұнай атты тікелей еншілес компаниясы бар, ол компанияда табиғи газды Придорожное атты газ кен орнынан өндіруге келісім-шарты бар.

2016 жылғы девальвация мен бағамдық айырмадан және қарыздарды төлеуден туындаған запасы жабу үшін тарифтің жеткіліксіздігі салдарынан Компания өзінің жеке қаржылық есептілігінде «Мойнақ СЭС» АҚ-на (бұдан әрі – «МСЭС») жасалған инвестициялардың құнсыздылуынан туындаған залал танылды. 2019 жылы МСЭС қарыз қаражатты қайтаруға жеткілікті көлемде жеке түрде қуат тарифін және электроэнергия тарифін алды және, оған қоса, МСЭС 136.3 миллион долларлық қарызды мерзімінен тыс теңгелік облигацияларды шығару арқылы толықтай өтеді. Басшылықтың пайымдауынша, алынған жаңа жеке тарифтер алдыңғы құнсызданудан туындаған залалдың төмендеуінің белгісі. Сол себепті, Компания басшылығы 2019 жылдың 31 желтоқсанында МСЭС-ке қатысты инвестициялардың құнсыздануына тест жүргізуге шешім қабылдады.

Компания ЕГРЭС -1 және ЕГРЭС-2 ст. активтерінің құнсыздануына тест жүргізу үшін тәуелсіз сарапшыларды тартты, ол ХҚЕС 36 "Активтердің құнсыздануына" сәйкес жүргізілді. Басшылық Тегіс Мұнай және МСЭС активтерінің құнсыздануына арналған тестерді тәуелсіз сарапшылар компанияның басқа инвестицияларының құнсыздануына арналған тесте пайдаланатын әдіснамаға ұқсас өткізді. Еншілес және бірлескен кәсіпорындардың меншігіне салынған инвестициялардың өтелетін сомасы болашақта күтілетін ақша ағындары мен активтерді пайдаланудан түсетін ағындар, дисконттау ставкасы және басқа факторлар есебімен анықталды.

Басшылық әрбір еншілес компанияның негізгі құралдары мен материалдық емес активтерін ақша қаражатын бірыңғай генерациялайтын бірлікке жатқызады, өйткені бұл - басқа активтермен генерацияланатын ақша ағындарына қарамастан, едәуір дәрежеде ақша қаражатының ағынын өндіретін активтердің ең аз сәйкестендірілетін тобы және әрбір еншілес компания активтер құнының өтелуін бақылайтын мейлінше төмен деңгей. Басшылық Компанияның пайдаланудан алуын күтетін дисконтталған болашақ ақша ағындарының сомасы ретінде айқындалатын негізгі құралдардың өтелетін құнын пайдалану құнына сүйене отырып бағалады.

ЕГРЭС-1 негізгі құралдары мен материалдық емес активтердің құнсыздануына арналған тест

2018-2019 жылдары Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің электр энергиясына бекітілген шекті тарифтерге және электр қуатын әзірлікте ұстап тұру қызметіне өзгерістер енгізуге бағытталған бірқатар бұйрықтары, сондай-ақ электр энергиясына шекті тарифті, теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тарифті және электр қуатын әзірлікте ұстап тұру қызметіне шекті тарифті бекіту ережелері шығарылды. Осыған байланысты, Компания болған өзгерістерді ескере отырып, негізгі құралдар мен материалдық емес активтер құнының құнсыздануына арналған жорамалдарды қайта қарап, тест өткізді.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер (жалғасы)

Құнсыздануға арналған тест 2020-2025 жж. кезеңінде дисконтталған ақша ағындарын есептеу үшін мынадай негізгі жорамалдарды пайдалана отырып, тиісті бағалау техникаларын қолдану арқылы жүргізілді:

- Тарифтердің болжалы;
- Көлемдердің болжалы;
- Күрделі және өндірістік шығындардың болжалы;
- Макроэкономикалық көрсеткіштердің болжалы;
- Дисконт мөлшерлемесі (капиталдың орташа салмақтанған құны тәсілімен (WACC)).

Экономикалық құнсыздануға тест жүргізу үшін болжалды кезең алты жылды құрайды, өйткені Компания 2023 жылдың соңында №1 энергия блогын қалпына келтіру бойынша жұмыстарды аяқтауды жоспарлайды. №1 энергия блогы 2024-2025жж. жоспарлық деңгейге шығады. Компания №1 энергия блогы жұмысының нәтижелері дисконтталған ақша ағындарын есептеу үшін маңызды деп санайды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша №1 энергия блогын қалпына келтіру ішінара аяқталды.

"Электр энергетикасы туралы" ҚР Заңына сәйкес энергия өндіруші ұйым электр энергиясына арналған босату бағасын дербес белгілейді, бірақ электр энергиясын сататын энергия өндіруші ұйымдардың тиісті тобының электр энергиясына арналған шекті тарифінен аспаған жағдайда және қажет болған жағдайда түзетіледі. Шекті тарифті ҚР Энергетика министрлігі электр станцияларының түрі, белгіленген қуаты, пайдаланылатын отын түрі, отынның тұрған жерінен алыстығына қарай қалыптастырылатын энергия өндіруші ұйымдардың топтары бойынша бекітеді.

"Электр энергиясын сататын энергия өндіруші ұйымдар тобын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2018 жылғы 5 желтоқсандағы № 475 бұйрығына сәйкес Компания энергия өндіруші ұйымдардың 1-ші тобына белгіленді. 2019 жылғы 23 қыркүйектегі № 313 өзгерістер мен толықтыруларымен Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2018 жылғы 14 желтоқсандағы № 514 бұйрығына сәйкес 1-топ үшін жылдар бойынша бөле отырып, жеті жылға тең мерзімге 2019 жылғы 1 қазанна бастап қолданысқа енгізе отырып, 5,76 теңге/квтс мөлшерінде электр энергиясына шекті тариф бекітілді.

Қолданыстағы шекті тариф электр энергиясын өндіруге жұмсалған шығындарды өтемеген жағдайда, Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы №147 бұйрығымен бекітілген Электр энергиясына шекті тарифті және электр қуатын әзірлікте ұстап тұру бойынша қызметке шекті тарифті бекіту қағидасына (18.10.2019ж. өзгерістері мен толықтырулары бар) сәйкес, энергия өндіруші ұйымдар 1 қыркүйекке дейінгі мерзімде уәкілетті органға растайтын құжаттарды, алдыңғы жылғы қаржылық есептілікті, сондай-ақ Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамытудың орта мерзімді жоспарлармен көзделген инфляцияның болжанатын деңгейі есекерілген есептерді қоса отырып, электр энергиясын өндіруге арналған негізгі шығындардың болжанатын ұлғаюы туралы ақпаратты ұсынуға құқылы.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер (жалғасы)

Тұтынушылар бағаларының индексі деңгейінде өндіріске арналған шығындардың болжамды өсуіне және борыштық жүктеменің өсуіне, сондай-ақ "Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау туралы" Заңға сәйкес жаңартылатын электр энергиясы көздерінен электр энергиясын сатып алуға арналған шығыстардың жоспарланған өсуіне байланысты 2021 жылдан бастап электр энергиясына арналған есептік шекті тариф 2020-2025 жылдарға арналған бекітілген тарифтен жоғары болуы болжануда.

Тиісінше, 2020 жылы электр энергиясының бірлігі үшін шекті тарифтің болжамы - кВт үшін 5,76 теңге Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2019 жылғы 23 қыркүйектегі № 313 бұйрығымен бекітілген тарифке негізделген.

2021 жылдан бастап болжамды тариф электр энергиясына шекті тарифті бекіту туралы қағидаларды, сондай-ақ 2018 жылғы 14 желтоқсандағы редакциямен Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2017 жылғы 28 қарашадағы №413 бұйрығымен бекітілген тіркелген пайданы айқындау әдістемесін қолдана отырып, 2020-2024 жылдарға арналған даму жоспарына және 2021 жылға 6%, 2022 жылға 10% және 2023-2025 жылдарға 12% деңгейінде тіркелген пайданы есептеу үшін түзету коэффициентін негізге ала отырып есептелді. Бастапқыда тіркелген пайданы анықтау әдістемесінде 12%-ға дейінгі мөлшерде рентабельділікті қолдану мүмкіндігі болжалды. Алайда кейіннен рентабельділіктің нөлдік мөлшерлемесі анықталды. 2019 жылы «Павлодарэнерго» АҚ нөлдік тіркелген пайданы заңсыз деп тану бойынша сот ұтып алды. Осыған байланысты Қазақстан Электр энергетикалық қауымдастығы энергия өндіруші ұйымдардың электр энергиясына шекті тарифтерде тіркелген пайданың (рентабельділіктің) болуы мен шамасының әдіснамалық негіздемесін әзірлеуге кірісті. Осы мақсатта жоғарыда көрсетілген әдіснамалық негіздеменің 2 балама нұсқасын әзірлеу үшін 2 халықаралық консалтингтік фирма тартылды

ЕГРЭС-1 қарыз қаражаты есебінен «Жаңа электр сүзгілерін орнату арқылы №1 энергия блогын қалпына келтіру» инвестициялық жобасын іске асырудың жоспарлы аяқталуына байланысты 2024 жылдан бастап электр қуатының өзірлігін ұстап тұру жөніндегі қызметтерге жеке тариф алуды болжайды. Энергетика министрлігінің «Жаңғыртудың, кеңейтудің, қайта құрудың және (немесе) жаңартудың инвестициялық бағдарламаларын қарауға, қайта қарауға және іріктеуге рұқсат беру, жаңғыртуға, кеңейтуге, қайта құруға және (немесе) жаңартуға инвестициялық келісімдер жасасу, электр қуатының өзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметті сатып алу туралы тиісті шарттар жасасу және осы шарттар үшін электр қуатының өзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметке жеке тарифтер, электр қуатының өзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметтерді сатып алу көлемі мен мерзімдерін белгілеу» қағидаларына сәйкес 2020 жылы 30 қаңтарда Нарық кеңесіне өтінім берілді.

Сондай-ақ, ЕГРЭС-1 мен "KEGOC" АҚ арасында ЕГРЭС-1-ді Қазақстанның Бірыңғай электр энергетикалық желісінің жиілігі мен қуатын автоматты реттеуге қосуға қатысты алдын ала шарт жасасуға байланысты 2021 жылдың ортасынан бастап 800 теңге/квтс деңгейіне дейін тарифтің ұлғаюы күтілуде.

Электр энергиясын сатуға және электр қуатының өзірлігін ұстап тұру жөніндегі қызметтерге арналған болжамды көлемдер мен тарифтер.

4 Есептік саясатта қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Тарифтер	Өлш. бірл.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Э/э үшін тариф - Қазақстан	теңге/кВт.сағ	5.76	6.51	6.78	7.06	7.62	7.79
Экспортқа арналған тариф - Өзбекстан	теңге/кВт.сағ	9.93	10.22	10.47	-	-	-
Қуат тарифі	млн теңге/ (МВт*ай)	0.59	0.62	0.65	0.67	0.70	0.72
Қуатты тарифі - жеке	млн теңге/ (МВт*ай)	-	-	-	-	0.939	0.939
Қуатты реттеу қызметтеріне арналған тариф	мың теңге/ кВт.сағ	0.69	0.72	0,76	0.79	0.82	0.84
Қуатты реттеу қызметтеріне арналған тариф (KEGOC)	мың теңге/ кВт.сағ	0.69	0.80	0,84	0.87	0.90	0.93

Сату көлемінің болжамы өткен жылдардағы ақпарат және Компанияның 2020-2024 жылдарға арналған даму жоспарына сәйкес басшылықтың болжамдары негізінде жасалды. ЕГРЭС-1 электр қуатын сату көлемі 2020-2022жж. орташа 5-7% және одан әрі 2023-2025 жылдары 0-3% өседі деп болжанады.

2020 жылы қуатты сату көлемі 2019 жылғы желтоқсанда өткізілген орталықтандырылған сауда-саттықтардың қорытындылары бойынша қабылданды. 2021 жылдан бастап ЕГРЭС-1 орташа нарықтық тариф кезінде нарықтың негізгі қатысушылары арасындағы сауда-саттықта қуаттың сатылуын біркелкі бөлуді күтуде. Басшылық ЕГРЭС-1 2021 жылдан бастап қуаттың болжамды көлемін іске асыра алатынына сенімді, себебі қуаты сұранысқа ие және осыған станцияның ағымдағы жүктемесі мен сату көлемін көрсетеді

Сату көлемі	Өлш. бірл.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Электр энергиясын сату - Қазақстан	млн кВтчсағ	17,527	18,935	20,261	21,404	22,117	22,616
Электр энергиясын сату - Өзбекстан	млн кВтсағ	1,500	1,500	1,174	-	-	-
Электр қуатын сату оның ішінде жеке тариф бойынша көлемі	МВт/ай	1,562	2,150	2,187	2,256	2,338	2,397
Электр қуатын реттеу	МВт/жыл	-	-	-	-	500	500
		1,654	2,154	2,754	2,754	2,754	2,754

Құнсыздануға жүргізілген тестілеу нәтижелері бойынша 2019 жылдың 30 қарашасындағы активтердің өтелетін құны 496,156,529 мың теңге мөлшерінде белгіленді, бұл активтердің баланстық құнынан 162,774,403 мың теңгеге артық. Тиісінше, Компания 2019 жылдағы құнсызданудан болған шығындарды мойындамады.

Егер 2019-2025жж. электр энергиясына шекті тариф 5.76 теңге/кВт деңгейінде қалған жағдайда, компания инвестицияларының өтелетін құны олардың баланстық құнына қарағанда 130,729,076 мың теңгеге аз болады.

Терминалдық құнды есептеу үшін пайдаланылған инфляцияның ұзақ мерзімді мөлшерлемесі жылдық 2.31% құрайды. Дисконттау ставкасы салаға тән тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағасын көрсетуді ескере отырып есептелген және әрбір компанияның 10.62% мөлшеріндегі капиталының орташа өлшенген құны негізінде айқындалған.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер (жалғасы)

ЕГРЭС-2 станциясына салынған инвестициялардың құнсыздануына арналған тест

6 Ескертпеде көрсетілгендей, Компанияның ЕГРЭС-2 ст. бірлескен кәсіпорнына салынған инвестициясы бар. 2019 жылдың 30 қарашасындағы жағдай бойынша, осы инвестицияның баланстық құны 8,725,133 мың теңгені құрады. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде ЕГРЭС-2 ст. басшылығы өзге де факторлардың арасында электр энергиясына тарифтердің серпінін және электр энергиясы нарығының негізгі қатысушылары тарапынан сұранысты назарға алады. № 3 Энергия блогының құрылысын аяқтауға, сондай-ақ № 3 энергия блогы өндіретін электр энергиясын одан әрі сатуға байланысты белгісіздік ЕГРЭС-2 ст. негізгі құралдарының әлеуетті құнсыздануын және тиісінше ЕГРЭС-2 станциядағы Компания инвестицияларының ықтимал құнсыздануын көрсетті.

Соның салдарынан басшылық 2019 жылдың 30 қарашасындағы жағдай бойынша ақшалай қаражатты өндіретін бірыңғай бірлік шеңберінде ЕГРЭС-2 негізгі құралдарының құнсыздануы мәніне тестілеу жүргізді. ЕГРЭС-2 басшылығы барлық негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді бірыңғай қозғалысқа келтіретін ақшалай қаражаттың бірлікке жатқызады, өйткені бұл - басқа активтермен генерацияланатын ақша ағындарына қарамастан едәуір дәрежеде ақшалай қаражатының ағынын генерациялайтын активтердің ең аз сәйкестендірілетін тобы және ЕГРЭС-2 активтер құнының өтелуін бақылауды жүзеге асыратын неғұрлым төмен деңгей.

Өтелетін құн пайдаланудан алынған құндылық негізінде анықталды. Осы есептеулерде 2020-2024 жылдар аралығындағы 5 жылдық кезеңге арналған басшылық бекіткен жаңартылған қаржы бюджеттерінің негізінде ақша қаражаты қозғалысының болжамдары пайдаланылды. Осылайша есептелген негізгі құралдардың өтелетін құны 2019 жылдың 30 қарашасындағы жағдай бойынша құнсыздануға арналған тест нәтижелері бойынша олардың баланстық құнынан асып түсті. Қаржылық емес активтердің өтелетін құнына қатысты негізгі жорамалдар төменде берілген.

Тарифтер

Активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін Компанияның басшылығы электр энергиясына мынадай тарифтерді қолданды:

- 2019 жылғы орташа өлшемді тариф 1 кВт.с-қа 7,42 теңгені құрады, бұл 2019ж. Компания қолданатын электр энергиясын сатуға белгіленген нақты тарифті білдіреді және Энергетика министрлігі 2019-2025 жылдарға арналған 1 кВт.сағ. үшін 7,73 теңге мөлшерінде бекітіп, белгілеген шекті тарифінен аспайды.
- Кейінгі кезеңдерге арналған болжамды орташа өлшемді тарифтер мынадай:

ЕГРЭС-2 ст.		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Электр энергиясына белгіленген тариф	1 кВт.с. үшін теңге	7.73	7.73	7.73	7.73	7.73	7.73	7.96	8.18	8.39
Қуат тарифі	Айына 1 кВт. үшін мың теңге үшін	0.59	0.62	0.65	0.67	0.70	7.30	7.30	6.73	6.29

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер (жалғасы)

Тариф болжамы басшылықтың 2020 жылы күтіліп отырған №3 энергия блогын салу жобасын жаңартуға байланысты болжалы негізінде жасалды. 2025 жылы тарифтің айтарлықтай өсуі күтіліп отырған № 3 энергия блогын іске қосуға және Қазақстан Республикасындағы электр қуаты нарығының жұмысына енгізуге қатысты тариф белгілеу құрылымының өзгеруіне байланысты. «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Компания электр қуатын сату үшін жеке тариф белгілеу мүмкіндігіне ие. Жеке тарифті белгілеу қуаты 630 МВт №3 энергия блогын салуды аяқтаған кезде және уәкілетті органмен инвестициялық келісімді жасағаннан кейін ғана мүмкін болады. Компанияның операциялық шығыстарын есепке алмағанда жеке тарифті есептеу №3 энергия блогын салуды аяқтау үшін жұмсалған шығындарды жабу үшін инвестициялық құрамдасымен байланысты шығындарды жабуға арналған қажетті шаманы ескереді. Компания 2025-2034жж. қоса алғанда №3 энергия блогының қуатына жеке тарифті болжайды, ол жобаны аяқтау үшін тартылған заемдық қаражатты толығымен өтеудің жоспарланған кезеңіне сәйкес келеді.

Электр энергиясын сатуға арналған тарифті және қуатқа арналған тарифті рұқсат етілетін шекте 10%-ға азайту инвестициялардың құнсызданудан болған шығындарды тиісінше, 4,484,121 мың теңгеге және 5,956,124 мың теңгеге қосымша шығынға әкеледі.

Көлемдер

Активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін компания №3 энергия блогының электр энергиясын өндіру/сату бойынша болжамдық көлемі мен құрылысты аяқтау үшін қажетті тиісті инвестицияларды ескерді. Басшылық активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін мынадай электр энергиясын сату көлемін қолданды:

ЕГРЭС-2 ст.		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Электр энергиясын сату көлемі	млн. кВт.сағ	4,252	5,248	5,462	5,686	5,924	5,924	5,924	5,924	5,924
Электр қуатын сату көлемі	МВт	761	731	744	767	795	1,408	1,433	1,459	1,486

Басшылық болжамдық кезең бойында өндіру мен сату көлемі №3 энергия блогын пайдалануға бергенге дейін тұрақты болады деп болжайды. ЕГРЭС-2 ст. №3 энергия блогын іске қосқаннан кейін электр энергиясының көлемі айтарлықтай ұлғаяды деп болжамайды, бірақ электр энергиясын өндіру көлемі үш блоктың арасында бөлінеді. Басшылық болжамды кезең ішінде электр энергиясын сату көлемі немесе тариф артады деп күткенімен, электр энергиясын сатуға көлемінің және қуатты сату көлемінің рұқсат етілетін шекте 10%-ға азайыу инвестициялардың құнсызданудан болған шығындарға әкелмейді.

Дисконттау мөлшерлемесі

12.67%-ға тең дисконттау мөлшерлемесі ЕГРЭС-2 станцияға тән тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағасының көрінісін ескере отырып есептелді және салаға арналған капиталдың орташа өлшемді құнының негізінде бағаланды. Болашақта салаға тән өзгеріп отыратын тәуекелдер мен капиталдың орташа өлшемді құнындағы өзгерістерді көрсету үшін дисконттау мөлшерлемесінің одан әрі қарай өзгеруі қажет болады. Дисконттау мөлшерлемесін 1%-ға ұлғайту 430,356 мың теңге мөлшерінде инвестициялардың құнсыздануы салдарынан зиян шегуге алып келеді.

Тегіс Мұнайдың негізгі құралдары мен материалды емес активтерінің құнсыздануына арналған тест

Дәлелденген және ықтимал газ қорлары құнсыздануға тест кезінде пайдаланылды. Газ қорларын бағалаумен байланысты көптеген белгісіздіктер бар, атап айтқанда, бағалау кезінде жарамды жорамалдар жаңа ақпарат қолжетімді болған кезде айтарлықтай өзгеруі мүмкін. Шикізат тауарларының болжамды бағаларындағы, айырбастау курстарындағы, өндірістік шығыстардағы немесе қайтару пайыздарындағы өзгерістер қорлардың экономикалық жай-күйін өзгертуі және ақырында қорлардың өзгеруіне әкелуі мүмкін.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер (жалғасы)

Компания басшылығы болашаққа қатысты бағалар мен жорамалдар жасайды. Анықтама бойынша алынған бухгалтерлік бағалар тиісті нақты нәтижелерге сирек тең болады. Мұндай бағалар мен жорамалдар тұрақты түрде бағаланады және тарихи тәжірибе мен басқа да факторларға, оның ішінде қалыптасқан жағдайларда ақылға қонымды деп саналатын болашақ оқиғалардың болжалдарына негізделген. Өтелетін сома пайдалану құндылығын пайдалана отырып анықталды.

Өтелетін сома мұнай мен газдың болжамды бағалары мен 13,9% мөлшерінде салықтарды төлегеннен кейін дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, дәлелденген және ықтимал қорлар негізінде дисконтталған ақша ағындарының моделін пайдалана отырып есептелген. Құнсыздануға тестілеу нәтижелері бойынша 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтердің өтелетін құны таза активтердің баланстық құнынан асады.

Дисконттау мөлшерлемесінің 1%-ға ұлғаюы 2,791 миллион теңгеге құнсыздануға әкеп соқтырар еді. Мұнай бағасының 5%-ға төмендеуі 3,018 миллион теңгеге құнсыздануға алып келеді.

Табиғи газды өндіру 2023 жылы басталады деп болжануда және газ өндірудің 65%-ы 2023 жылдан бастап жыл сайын экспортқа жіберілетін болады деп болжануда.

Пайдалану құндылығын есептеу 2019 жылғы 31 желтоқсандағы Consensus economics баға болжамдарына негізделген баррель үшін АҚШ долларындағы мұнайды сатудың мынадай болжамды бағасын болжайды, сондай-ақ басшылық Қытаймен шекарадағы газды сатудың экспорттық бағалары талдаумен расталған, арасында жоғары корреляциясының болғандықтан мұнай бағасына байланысты деп болжады.

<i>АҚШ доллармен</i>	2022	2023	2024	2025
Бір баррель үшін мұнай бағасы (Brent)*	63.33	64.37	67.19	68.00
Қытай шекарасында мың. м3 үшін экспорттық газдың болжамды бағасы	225	234	247	253

*дереккөз: Consensus economics

МСЭС-ке салынған инвестициялардың құнсыздануына арналған тест

2019 жылдың 16 қазанында "МСЭС" және Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі арасында іске қосылған электр станциясы туралы жеке инвестициялық келісімге қол қойылды. Қол қойылған инвестициялық келісімге сәйкес, электр қуатының дайындығына қызмет көрсету бойынша жеке тариф қолданыстағы қарыздар бойынша негізгі қарызды өтеуге қажетті ақша ағындарын қамтамасыз ететін мөлшерде белгіленді, нақтырақ: 2020 - 2025 - айына 2,563,67 мың теңге / МВт, 2026 жылға жыл - айына 1888,82 мың теңге / МВт (2019 жылы 590 мың теңге). Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2019 жылғы 23 қыркүйектегі № 313 бұйрығымен электр энергиясының шекті тарифі 1 кВт / сағ үшін 12,02 теңге мөлшерінде бекітілді, 2019 жылдың 1 қазанынан 2025 жылға дейін, ЖЭС үшін жарамды тариф (2019 жылдың 1 қазанына дейін 1 кВт / сағ үшін 7,14 теңгені құрады).

Жаңа тарифтер бойынша электр қуатын және электр қуатына дайын қызметтерді сатудан күтілетін ақша ағындары қарыздар бойынша қарызды төлеу және болашақта акционерлерге дивидендтер бөлу үшін қажетті ақша ағындарын қамтамасыз етеді.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, Компания бұрын 2016 жылы танылған 5,399,568 мың теңге сомасында МСЭС-қа инвестициялардың құнсыздануын қалпына келтірді. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МСЭС инвестициясының теңгерімдік құны 21,864,416 мың теңгені құрайды.

Балқаш ЖЭС

2012 жылдың 14 ақпанында Компания мен Samsung C&T «Балқаш ЖЭС» АҚ акцияларына қатысты опциондық келісімді» (Опциондық келісім) жасасты. Аталған келісімге сәйкес, Опциондық келісімнің барлық тиісші шарттарын орындалмаған жағдайда, Samsung C&T БЖЭС акцияларын сату опционына ие.

4 Есептік саясатта қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер (жалғасы)

Жобаны қолдау және БЖЭС құрылысын қаржыландыру топтамасының келісілген нұсқасының болмауынан, 2016 жылдың 31 тамызында Samsung C&T Компанияның атына Опциондық келісімге сәйкес акцияларды сатуға қатысты опционды орындау туралы хабарлама жіберді.

Компания жоғарыда көрсетілген жағдайлар «Активтерді құнсыздандыру» БЕХС (IAS) 36-ға сәйкес Компанияның БЖЭС-тегі инвестициялардың құнсыдануына көрсетеді деген шешімге келді. Тиісінше, 2017 жылдың 31 жеттоқсанында БЖЭС инвестициялары толығымен құнсызданды.

2018 жылдың 16 қарашасында Samsung C&T-мен бейбітшілік келісімі жасалды. Бейбітшілік келісіміне сәйкес, қазақстандық тарап, Үкімет және Самұрық-Энерго бірлесіп 2019 жылдың 30 қарашасына дейін Samsung C&T-ге келісімленген соманы төлеуге міндеттенді. Төлемді алғаннан кейін Samsung C&T БЖЭС-тің 50% + 1 акциясын Самұрық-Энергоға табыстайды. Осыған орай, 2018 жылдың 31 жеттоқсанында Компания міндеттеменің толық сомасына резервті мойындады (13 Ескертпе). Үкімет Компанияға Samsung C&T алдындағы міндеттемені төлеу үшін қажетті қаржыландыруды беру шешімін қабылдады. Samsung C&T алдындағы міндеттемені төлеу үшін қажетті шығындар ҚХЕС (IAS) 37 сәйкес толық өтелетіні болжалғандықтан, 2018 жылдың 31 жеттоқсанындағы жағдай бойынша өтелу сомасы резервтегі сомада бөлек актив ретінде танылады (9 Ескертпе). Міндеттемені мойындаудан болған тиісіті шығын және активті мойындаудан болған табыс ҚХЕС (IAS) 37 сәйкес табыс немесе шығын құрамында ескерілді. Басшылық бейбітшілік келісімі бойынша акцияларды келешекті табыстаумен байланысты әлеуетті дауыс беру құқығы шынайы болып табылатынын санайды және 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания БЖЭС-ті бақыламайды. Тиісінше, 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша БЖЭС баяғыдай үлестес қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

2019 жылдың 29 қазанында Компания өтемақы алып, Samsung C&T міндеттеме сомасын төледі және БЖЭС-тің 50% + 1 акциясын алды. Компания басшылығы БЖЭС-тегі үлесті сатып алу нәтижесінде Компанияның БЖЭС-тің кредиторлары мен жеткізушілері алдында заңды міндеттемесі жоқ деп санайды.

Компанияның 100% үлесін сатып алған сәтте БЖЭС банкроттық шегінде болды, сондай-ақ іс жүзінде маңызды қызметті жүзеге асырмаған. 2017 жылдан бастап кредиторлар мен өнім берушілер БЖЭС-тің төлем қабілетсіздігі салдарынан бірнеше рет сотқа берген, бұл өз кезегінде мүлікке тыйым салуға әкеп соқты, сондай-ақ БЖЭС қызметін айтарлықтай шектеді. 2019 жылдың 6 желтоқсанында сот шешімі бойынша банкроттық процесін бақылау және жүргізу үшін уақытша басқарушы тағайындалды.

Осылайша Компания басшылығының пікірінше, БЖЭС таза активтерінің өділ құны нөлге тең.

Компания, «Внешэкономбанк», «Еуразия Даму банкі» және СЕГРЭС-2 ст. арасындағы қарыз алу құқығын қайта табыстау туралы шарт

2019 жылы «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ ЕГРЭС-2 ст. акцияларының 50%-ын «Интер РАО ЕЭС» ААҚ-дан сатып алу туралы мәміленің аясында «Внешэкономбанк» пен «Еуразия Даму Банкі» арасында (бастапқы кредиторлар ретінде), «Еуразия Даму Банкі» (Кредит бойынша Агент ретінде), «Самұрық-Энерго» АҚ (Сатып алушы ретінде) және ЕГРЭС-2 ст. (Қарыз алушы ретінде) қарызды кеміту туралы келісім жасалды, олар Внешэкономбанкнің «Самұрық-Энерго» АҚ пайдасына кредиттік келісім бойынша өзінің талап ету құқығын жеңілдетуін қарастырады.

2019 жылғы 9 желтоқсандағы қарызды кеміту туралы келісімге сәйкес, «Самұрық-Энерго» АҚ 2021 жылғы 21 маусымнан кешіктірмей немесе дефолт оқиғасы туралы хабарлама алған күннен бастап 60 күннен кешіктірмей Внешэкономбанкнен көрсетілген күннің қайсысы ерте келетініне қарамастан, рубль түрінде қарыз алуы тиіс.

Компания басшылығы дефолт оқиғалары 2019 жылдың 31 желтоқсанында болған жоқ деп санайды.

Қарызды сатып алғаннан кейін, бұл қарызды талап ету құқығы «Внешэкономбанк» АҚ-дан «Самұрық-Энерго» АҚ-ға өтеді және қарыз валютасы рубльден теңгеге өзгеруі тиіс. 2010 жылғы 23 маусымдағы Кредиттік келісімнің талаптарына сәйкес, қарыз валютасының өзгеруі рубльмен есептелген бастапқы пайыздық мөлшерлеменің теңгемен алғандағы пайыздық мөлшерлемесіне сәйкес өзгеруін білдіреді.

Бұл мәміле туынды қаржы құралының критерийлерін қанағаттандырады, өйткені:

- (i) оның құны қаржы құралы бағасының немесе валюта бағамының өзгеруі нәтижесінде өзгереді;
- (ii) оны сатып алу үшін бастапқы таза инвестиция талап етілмейді немесе басқа шарт түрлерімен салыстырғанда салыстырмалы түрде аз бастапқы таза инвестициялар талап етіледі, олар күтіп отырған үмітке сәйкес нарықтық факторлардың өзгеруіне ұқсас әсер етеді;
- (iii) ол бойынша есеп айырысулар болашақта белгілі бір уақытта жүзеге асырылады.

4 Есептік саясатта қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби пікірлер (жалғасы)

Тиісінше, Компания басшылығы төленуге тиісті сыйақының әділ құнын есептеп, оны бастапқы шарттың талаптары бойынша ағымдағы қарыздың әділ құнымен салыстырды. Осы талдау нәтижесінде Компания басшылығы есепті күнге осы туынды қаржы құралының әділ құны болмашы болып табылады деген қорытындыға келді және сәйкесінше активті немесе міндеттемені мойындамады.

Бастапқы шарт бойынша төленуге тиісті қарыздың және несиенің әділ құны есеп беру күніне ұсынылған болашақ ақша ағындары негізінде Қазақстан Республикасындағы және Ресей Федерациясындағы инфляцияның болжамды деректерін, Ресейдің Орталық банкінің қайта қаржыландыру мөлшерлемесін, валюталық айырбас бағамдарын, сондай-ақ жағдайлары ұқсас, кредиттік рейтингтері ұқсас компаниялар берген қарыздар бойынша нарықтық мөлшерлемелер ескере отырып анықталды.

5 Байланысты тараптармен жүргізілген есептер және операциялар

Байланысты тараптар анықтамасы ҚЕХС (IAS) 24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» келтіріледі. Әдетте бір тараптың екіншісін бақылау мүмкіндігі болған жағдайда, ортақ бақылауда болғанда немесе бір тарап қабылдаған қаржылық және операциялық шешімдерге маңызды ықпал ете алатын немесе бірлескен бақылау жүргізетін жағдайда тараптар байланысты деп есептеледі. Тараптар байланысты болып табылатындығы туралы мәселені шешу кезінде тараптардың заңды нысаны ғана емес, олардың өзара қарым-қатынасының сипаты да назарға алынады. Негізгі компания және Компанияның соңғы бақылаушы тарапы 1-ескертуде ашылған.

Байланысты тараптар Самұрық-Қазына бақылауындағы компанияларды қамтиды. Мемлекет компанияға бақылау жүзеге асырады. Компания мемлекетпен және оның байланысты тараптармен есеп айырысу бойынша жеке мүліктік емес мәмілелер мен қалдықтар туралы ақпаратты ашудан босатуды қолдануға шешім қабылдады, өйткені Қазақстан мемлекеті бақылауды, бірлескен бақылауды жүзеге асырады немесе осындай тараптарға елеулі әсер етеді.

Компания мемлекет қатысатын ұйымдардың көбінен тауарларды сатып алады және жеткізеді.

Мұндай сатып алулар мен жеткізілімдер жеке-жеке аздаған соманы құрайды және әдетте коммерциялық негізде жүзеге асырылады.

Төменде 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша өтелмеген қалдықтар берілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ескерту	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Еншілес компанияларға берілген қарыз	8	-	-	61,726,090
Дебиторлық берешек	10	-	-	3,334
Акционерлердің пайдасына өзге активтер	10	363,571	-	-
Басқа ұзақ мерзімді активтер	9	-	-	1,358,784
Берілген Қарыздар бойынша алынатын өтемақылар	8	-	-	267,373
Алынатын дивидендтер	10	-	-	405
Кредиторлық берешек	14	-	4,604	220,614
Акционердің алдындағы міндеттемелер		363,571	-	-
Қарыздар және облигациялар	13	64,876,984	-	43,763,045

5 Байланысты тараптармен жүргізілген есептер және операциялар (жалғасы)

Төменде 2018 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптармен операциялар бойынша өтелмеген қалдықтар ұсынылды:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ескерту	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Еншілес компанияларға берілген қарыз	8	-	-	17,335,399
Дебиторлық берешек	10	-	-	3,639
Акционерлердің пайдасына өзге активтер	10	1,184,095	-	-
Басқа қысқа мерзімді активтер	10	69,156,000	-	-
Басқа ұзақ мерзімді активтер	9	-	-	1,307,817
Берілген қарыздар бойынша алынатын өтемақылар	8	-	-	958,939
Алынатын дивидендтер	10	-	-	421
Басқа кредиторлық берешек, және есептелген міндеттемелер	14	516,230	-	-
Кредиторлық берешек	14	-	66,156	277,573
Акционердің алдындағы міндеттемелер		1,184,095	-	-
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	3	516,230	-	-
Қарыздар		62,293,718	-	36,450,333

Төменде 2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша кірістер мен шығыстар көрсетілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Дивидендтер бойынша табыстар	-	-	47,449,224
Қаржылық табыстар	-	-	7,998,732
Қаржылық шығындар	6,432,969	-	4,006,264
Құнсыздану бойынша шығындар	-	-	419,062
Жалпы және әкімшілік шығыстар	-	124,508	802,762
Бағам айырмашылығынан болған шығын (нетто)	1,040,400	-	48,789

Төменде 2018 жылдың 30 қыркүйегінде аяқталған жыл ішіндегі байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша кірістер мен шығыстар көрсетілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Дивидендтер бойынша табыстар	-	-	21,465,116
Қаржылық табыстар	-	-	1,626,669
Қаржылық шығындар	6,276,893	-	3,485,959
Құнсыздану бойынша шығындар	-	-	90,753
Жалпы және әкімшілік шығыстар	-	92,185	750,239
Бағам айырмашылығынан болған шығын (нетто)	-	-	15,353

Сондай-ақ 20 Ескертуде көрсетілгендей, Компания еншілес кәсіпорындарға кепілдер берді.

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде еңбек жалақысын, сыйлықақылар, салықтар мен қызметкерлерге өзге де қысқа мерзімді сыйақыларды қамтитын негізгі басқару ұжымының сыйақысы 139,906 мың теңгені құрайды (2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда: 104,896 мың теңге). 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі басқарушы персонал 5 адамнан тұрады (2018 жылғы 31 желтоқсандағы бойынша: 6 адам).

6 Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардағы инвестициялар

Төменде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың құны туралы ақпарат берілді:

	Сатып алған күні	Тіркеген ел	31 желтоқсан 2019ж.		31 желтоқсан 2018ж.	
			Инвестициялар құны (мың теңгемен)	Иелік ету үлесі	Инвестициялар құны (мың теңгемен)	Иелік ету үлесі
Еншілес компаниялары						
«Болат Нуржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖІ	31.10.2012	Қазақстан	333,382,126	100%	338,272,063	100%
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ	29.07.2009	Қазақстан	58,974,235	100%	53,047,487	100%
«Алматы электр станциясы» АҚ	26.07.2011	Қазақстан	34,061,653	100%	30,386,653	100%
«Мойнақ СЭС» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	21,864,616	100%	21,864,616	100%
«Тегис Мұнай» ЖШС	29.12.2012	Қазақстан	17,137,421	100%	16,821,888	100%
Бірінші жел электр станциясы" ЖШС	28.05.2016	Қазақстан	14,914,271	100%	8,543,591	100%
«Шардара СЭС» АҚ	03.06.2011	Қазақстан	2,524,771	100%	2,524,771	100%
«Ereumentau Wind Power» ЖШС	28.05.2016	Қазақстан	3,780,724	100%	1,711,375	100%
«Бұқтырма СЭС» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	1,050,790	90%	1,050,790	90%
«Казгидротехэнерго» ЖШС	31.03.2014	Қазақстан	283,864	100%	244,572	100%
«Алматыэнергообьт» ЖШС	26.07.2011	Қазақстан	136,003	100%	136,003	100%
«Energy Solutions Center» ЖШС	16.03.2019	Қазақстан	52,999	100%	52,999	100%
Бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындар						
Forum Muider B.V.	23.12.2008	Нидерланд	41,759,543	50%	41,759,543	50%
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	8,725,133	50%	8,725,133	50%
«Энергия Семиречья» ЖШС	28.05.2016	Қазақстан	2,411,010	25%	7,509	25%
Құнсызданған инвестициялар						
«Балқаш ЖЭС» АҚ (4-ескертпе)	24.06.2008	Қазақстан	32,085,280	100%	32,085,280	49.99%
«Samruk-Green Energy» ЖШС	13.06.2012	Қазақстан	2,953,614	100%	2,843,614	100%
«Шүлбі СЭС» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	1,230,658	92.14%	1,230,658	92.14%
«Өскемен ГЭС» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	465,019	89.99%	465,019	89.99%
Шегеруі:						
Инвестициялардың құнсыздануы			(36,429,081)		(40,919,760)	
Барлық инвестициялар			541,364,649		520,853,804	

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның мына бірлесіп бақылайтын кәсіпорындарда иелік ету үлесі бар:

- ЕГРЭС-2 ст. – 50%. Иелік етудің қалған 50%-ы «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ға тиесілі.
- Forum Muider – 50%. Иелік етудің қалған 50%-ы UC RUSAL тесілі.

2019 жылғы желтоқсанда «Самұрық-Қазына» ҰАҚ «Интер-РАО ЕЭС» ААҚ-дан 25 миллион АҚШ долларға иелік етудің 50%-ын сатып алды.

Компанияның "Энергия Семиречья" ЖШС қауымдастырылған компаниясында қатысу үлесі бар (25%). Энергия Семиречья жаңартылатын энергия көздері станциясының құрылысын жоспарлап отыр. "Энергия Семиречья" ЖШС акционерлері "Hydrochina Corporation" (қатысу үлесі 50%), "Самұрық Энерго" АҚ (қатысу үлесі 25%), "Powerchina Chegdu Engineering Corporation" (қатысу үлесі 15%) және Powerchina Resources Ltd (қатысу үлесі 10%) болып табылады. "Энергия Семиречья" ЖШС-дегі компанияның иелену үлесі өзінің иелену үлестеріне сәйкес барлық акционерлермен жарғылық капиталға пропорционалды салуына байланысты өзгерген жоқ.

10,582,636 мың теңге сомасында кепілдік келісім-шарт күніне бағаланған ЕГРЭС-2 ст. акцияларының 100%-ы ЕГРЭС-2 ст. "Еуразиялық Даму Банкі" АҚ алдындағы займы бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге берілді.

7 Берілген қарыздар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2019ж.	31 желтоқсан 2018ж.
Ұзақ мерзімді бөлім		
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға берілген қарыз	4,777,939	4,350,426
«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС-ға берілген қарыз	1,757,608	1,470,652
«МЭБК» АҚ-ның облигациялары	1,220,424	1,212,459
«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС заемы бойынша есептелген сыйлықақы	5,289	890,506
«DSFK ДСФК арнаулы қаржылық компания» ЖЖШС облигациялары	395,094	431,558
«Цеснабанк» АҚ облигациялары	21,536	53,431
«Мойнақ СЭС» АҚ облигациялары	40,000,000	-
Шегергенде: құнсыздануға арналған резерв	(222,196)	(57,044)
Барлық берілген заем – ұзақ мерзімді бөлім	47,955,694	8,351,988
Қысқа мерзімді бөлім		
«Шардара СЭС» АҚ-ға берілген қарыз	-	9,600,000
«Алматы электр станциялары» АҚ-ға берілген қарыз	3,000,000	1,950,000
«Мойнақ СЭС» АҚ-ның облигациялары	7,000,000	-
«Екібастұз ГРЭС 1» ЖШС-ға берілген қарыз	4,000,000	-
«Мойнақ СЭС» АҚ-ға берілген қарыз	1,400,000	-
«Энергия Семиречья» ЖШС-ға берілген қарыз	-	713,361
«Балқаш ЖЭС» АҚ-ға берілген қарыз	377,301	377,301
Берілген Қарыздар бойынша есептелген сыйлықақылар	177,360	154,182
Облигациялар бойынша сыйлықақы	210,523	25,029
«Өскемен СЭС» АҚ-ға берілген қаржылық көмек	30,390	30,390
«Т.И. Батуров атындағы Жамбыл ГРЭС» АҚ-ға берілген қарыз	5,442	5,442
Шегергенде: құнсыздануға арналған резерв	(531,201)	(1,128,681)
Барлық берілген заем – қысқа мерзімді бөлім	15,669,815	11,727,024

«Мойнақ СЭС» АҚ облигациялары

2019 жылғы 18 маусымда Компания айналыс мерзімі 7 жыл, купондық мөлшерлемесі жылдық 11%, 47,000,000 мың теңге сомасына АИХ алаңында шығарылған "Мойнақ ГЭС" АҚ облигацияларын сатып алды.

«Цеснабанк» АҚ облигациялары

2018 жылғы қарашада Компанияның "Цеснабанк" АҚ-дағы ақшалай қаражаты Үкімет қаулысына сәйкес 153,236 мың теңге сомасына облигацияларға айырбасталды (7-ескертпе). Облигациялардың баланстық құны 14% мөлшерлемені қолдана отырып дисконтталған ақша қаражатының болашақ ағындарының келтірілген құнын білдіреді. 2019 жылғы 18 қаңтарда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі облигацияларды шығару перспектісін өзгертті, оған сәйкес сыйақы мөлшерлемесінің мөлшері жылдық 4%-дан 0.1%-ға өзгерді.

«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға берілген қарыз

2011 жылғы 31 қаңтарда Компания «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға шағыс станциялар мен басқа объектілерді салу және қайта құру үшін 7,000,000 мың теңге мөлшерінде қарыз берді. Қарызды төлеу мерзімі – 2024 жылғы 21 қаңтар, тоқсан сайын төленетін пайыздық мөлшерлеме жылдық 2%-ды құрады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берешек сомасы 4,829,416 мың теңгені құрайды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 4,402,852 мың теңге). Қарыздың теңгерімдік құны 12.5% мөлшерлемесін қолдана отырып, дисконтталған келешек ақша құралдары ағындарының келтірілген құнын білдіреді. Алғашқы тану күніне қарыздың әділ құны мен оның номиналды құны арасындағы табыс салығын есептемегендегі 3,675,691 мың теңге сомадағы айырмашылықтың шамасы АЖК-ға салынатын қосымша инвестициялар ретінде танылды.

«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС-ға берілген қарыз

2016 жылы Компания Еуразия Даму Банктен алған қарызды төлеу үшін «БЖЭС» ЖШС-ға 1,828,288 мың теңге сомасында қарыз берді. Тиянақталған сыйлықалы мөлшерлемесі 14% мөлшерінде белгіленді. Негізгі қарыз сомасын өтеу және сыйлықақы төлеу қарыз мерзімінің соңында. 2019 жылы ішінде «БЖЭС» ЖШС 1,141,177 мың теңге сомасында қарыз бойынша сыйақыны мерзімнен бұрын өтеді.

7 Берілген қарыздар (жалғасы)

«Алматы электр станциялары» АҚ берілген қарыз

2019 жылы Компания «Алматы электр станциялары» АҚ-мен 2019 жылғы 31 қазанға дейінгі мерзімге 3,000,000 мың теңге мөлшерінде беру шектелімі шегінде ақшалай қаражат түрінде қарыз беру шартымен реверсивті несиелік ашу туралы келісім жасасты. Қарыздар айналым қаражатын толықтыру мақсатында беріледі. Сыйақы мөлшерлемесі жылдық 8.0% құрайды. Негізгі борыш пен сыйақыны төлеу мерзімінің соңында жүзеге асырылады. Қарыздар қамтамасыз етудің беріледі. 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Компания 7,200,000 мың теңге сомасында қарыз берді, оның 6,150,000 мың теңгесі өтелді. 31.12.2019 ж. жағдай бойынша негізгі борыштың қалдығы 3,000,000 мың теңгені құрайды.

Берілген қарыздарды салыстыру

Төмендегі кестеде ұсынылған кезеңдердің әрқайсысы үшін қаржылық қызмет нәтижесінде туындайтын Компанияның активтеріндегі таза қарыз бен өзгерістердің сомасына талдау берілген. Осы міндеттемелердің баптары қаржылық қызмет құрамында ақша қаражатының қозғалысы туралы есепте көрсетілді.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019ж.	2018ж.
1 қаңтардағы қарыздар	20,079,012	12,635,688
Қарыздарды беру	20,543,232	14,618,402
Қарыздық құралдарды сатып алу	47,000,000	153,620
Сатып алынған қарыздар мен облигацияларды өтеу	(24,311,413)	7,472,117
Алынған сыйақы	(4,057,152)	(1,269,460)
Берілген қарыздар мен облигациялар бойынша пайыздық табыстар	3,434,009	1,094,377
Берілген қарыздар мен облигацияларды дисконттау	(112,755)	(189,809)
Берілген қарыздарды қайта мойындаудан алынған табыс	365,541	-
Берілген қаржылық көмек бойынша дисконтты амортизациялау бойынша қаржылық табыс	499,555	401,233
Өзге өзгерістер	(196,633)	312,641
Құнсыздануға арналған резерв есептелді (нетто)	382,113	(205,563)
31 желтоқсандағы қарыздар	63,625,509	20,079,012

8 Өзге ұзақ мерзімді активтер

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2019ж.	31 желтоқсан 2018ж.
Еншілес ұйымдарды сатып алушыларының дебиторлық берешегі	733,735	9,936,271
«Бірінші Жел Электр Станциясы» ЖШС-ға берілген қаржылық кепілдіктер бойынша берешек	1,363,280	1,312,241
Қызметкерлердің өзге дебиторлық берешегі	79,698	86,181
Шегергенде: құнсыздандыруға арналған резерв	(15,997)	(231,210)
Барлық басқа ұзақ мерзімді активтер	2,160,716	11,103,483

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 733,735 мың теңге сомасындағы дебиторлық берешек "SKA" ішкі рейтингі бар "Информ-Систем" ЖШС-нің қаржылық берешегін білдіреді. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дебиторлық берешек құнсызданбаған және мерзімі өткен жоқ және теңгемен толық көрсетілген.

9 Өзге қысқа мерзімді активтер

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2019ж.	31 желтоқсан 2018ж.
Еншілес ұйымдарды сатып алушыларының дебиторлық берешегі	9,952,869	2,240,603
«Тауба Invest» ЖШС-ның дебиторлық берешегі	1,038,725	2,934,450
БЖЭС бойынша алуға өтем (4-ескерту)	-	69,156,000
Қысқа мерзімі депозиттер	304	77,048
Алынатын дивидендтер	405	421
Шегергенде: құнсыздандыруға арналған резерв	(226,299)	(868,454)
Барлық қаржылық қысқа мерзімді активтер	10,766,004	73,540,068
Акционердің пайдасына арналған актив	363,571	1,184,095
Төленген аванстар	25,864	162,084
Басқалар	240,912	204,277
Барлық басқа қысқа мерзімді активтер	11,396,351	75,090,524

Дебиторлық берешек

Өзге дебиторлық берешек негізінен 2017 жылы сатылған еншілес кәсіпорындарды сатып алушылардың 10,065,377 мың теңге сомасындағы қысқа мерзімді қарызын, сондай-ақ «Тауба Invest» ЖШС-ның 1,038,725 мың теңге сомасындағы дебиторлық берешегін қамтиды. «Тауба Invest» ЖШС-ның дебиторлық берешегі 2018 жылғы 26 сәуірдегі жылжымайтын мүлік көпілі туралы шартпен қамтамасыз етілген. Есепті кезеңде «Тауба Invest» ЖШС 1,516,580 мың теңге көлемінде берешегін төледі.

«Тауба Invest» ЖШС бойынша күтілетін кредиттік залалдарға қатысты модельді есептеу туралы ақпараттың жеткіліксіздігінен Компания «SK D» рейтингін беріп, 137,906 мың теңге сомасындағы құнсыздандуды мойындады. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, 2017 жылы сатылған еншілес кәсіпорындарды сатып алушылардың 9,952,869 мың теңге сомасындағы дебиторлық берешегін «SK A» ішкі рейтингіне ие «KBI Energy» ЖШС компаниясы 1,056,563 мың теңге сомада, «SK A» ішкі рейтингіне ие «Шығыс Қазақстан Энергетикалық Компаниясы» ЖШС компаниясы, 7,782,955 мың теңге сомада, «SK A» ішкі рейтингіне ие «Информ-Систем» ЖШС компаниясы, 56,788 мың теңге сомада, «SK A» ішкі рейтингіне ие «Қазақстан коммуналдық жүйелері» ЖШС компаниясы 1,056,563 мың теңге сомада төлейді. 2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да дебиторлық берешек құнсызданбаған немесе мерзімі өтпеген және олар теңгемен толық көрсетілген.

Акционердің пайдасына арналған актив

Акционердің тапсырмасы бойынша Компания Нұр-Сұлтан қаласында балабақша құрылысын салу міндеттемесін қабылдады. Компания құрылыстың 1,184,095 мың теңге мөлшерінде бағаланған құнының міндеттемесін акционердің пайдасына арналған өзге бөлулер деп таныды. Балабақша құрылысына байланысты жұмсалған шығындарды компания акционердің пайдасына арналған ағымдағы активтер ретінде таныды. 2019 жылғы 28 тамыздағы № 56 сыйға тарту шартына сәйкес Компания "Нұр-Сұлтан қаласының Активтер және мемлекеттік сатып алу басқармасы" ММ-ге активінің бір бөлігін - 820,524 мың теңге сомадағы техникалық жабдықтармен және қазандығы бар балабақша ғимаратын берді. ХҚЕТК 17 «Меншік иелеріне ақшалай емес активтерді бөлу» 11-тармағына сәйкес Компания бөлінетін активтердің әділ құны бойынша өз меншік иелерінің пайдасына дивиденд ретінде ақшалай емес активтерді бөлу жөніндегі міндеттемені бағалауы тиіс. Компания басшылығы балабақшаның әділ құнының бағасы оның баланстық құнына тең деп есептейді, өйткені Компания да, оның Жалғыз акционері де осы мәміледен ешқандай экономикалық пайда алмайды және ол тек соңғы акционер – Қазақстан Республикасы Үкіметінің талабы бойынша жасалған. Әлеуметтік жобаларға тарту Акционердың компания топтары арасында кең таралған тәжірибе. Бұдан басқа, Компания бала бақшаны жоспарлау және салу процесіне қатыспады, тек оны салуға қажетті ақша қаражатын бөлді және Компанияда бір Жалғыз акционердің болуына байланысты активті әділ құннан төмен баланстық құны бойынша беру қандай да бір басқа акционерлердің мүдделеріне теріс әсер етпейді. 2019 жылы Компания "Нұр-Сұлтан қаласының Активтер және мемлекеттік сатып алу басқармасы" ММ-ге жалпы сомасы 820,524 мың теңгеге активтің бір бөлігін - 820,524 мың теңге сомадағы техникалық жабдықтармен және қазандығы бар балабақша ғимаратын берді. Нұр-сұлтан қаласының әкімдігіне жалпы құны 363,571 мың теңге активтің қалған бөлігін – трансформаторлық қосалқы станция мен инженерлік желілерді беру 2020 жылдың бірінші жартысында жоспарлануда.

10 Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Банк шоттарындағы ақша қаражаттары – теңге	385,541	231,942
Банк шоттарындағы ақша қаражаттары – АҚШ доллары	2,280	14,551
Кассадағы ақша қаражаттары	5,413	6,590
Банк шоттарындағы ақша қаражаттары – еуро	145	3,225
3 айға дейінгі депозиттердегі ақша қаражаттары – теңге	905,001	-
Құнсызданған резервті шегергенде	(375)	(33)
Барлық ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	1,298,005	256,275

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Кредиттік сапа бойынша ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттерін талдау төменде көрсетілген: 2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттерінің мерзімі өткен.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Рейтинг (S&P)	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған:			
Халық Банкі	BB	80,708	243,056
Альфа-Банк	BB-	8,571	3,078
Жинақ банкі ЕБ	BB+	104	2,248
АТФ Банк	B-	930	939
Цеснабанк	B-	-	216
"Altyn Bank" АҚ	BB+	318	-
ВТБ Банк АҚ ЕБ (Қазақстан)	BB+	300,007	181
"ForteBank" АҚ	B+	902,633	-
Барлық ақша қаражаты және олардың эквиваленттері		1,293,271	249,718

11 Акционерлік капитал

2019 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, шығарылған 5,601,687 жай акциялар 373.314.888 мың теңге сомасында толық төленді (2018 ж.: 5,601,687 акция). Әрбір жай акция бір дауысқа ие. Компанияның артықшылықты акциялары жоқ. Жарияланған акцияларының саны - 8 602 187. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Самұрық-Қазына» ҰАҚ» АҚ Компанияның 100% акционері болып табылады (2018 ж.: 100%).

2019 жылдың ішінде Компания 2 041 000 мың теңге - бір акция үшін 364,35 теңге мөлшерінде дивидендтер жариялады (2018: 2 041 000 мың теңге - бір акцияға 364,35 теңге). Дивидендтер 2019 және 2018 жылдары толығымен өтелді.

12 Қарыздар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді бөлігі		
Ұзақ мерзімді банк қарыздары	63,208,148	28,124,335
Самұрық-Қазына қарызы	62,284,630	59,693,108
Облигациялар	24,800,157	69,648,019
Еншілес ұйымдардың қарыздары	33,467,208	-
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	-	382,492
Қарыздардың барлық ұзақ мерзімді бөлігі	183,760,143	157,847,954
Қысқа мерзімді бөлігі		
Еншілес ұйымдардың қарызы	10,294,522	8,250,000
Қысқа мерзімді банк қарыздары	8,942,235	5,292,235
Самұрық-Қазына қарызы	2,381,108	2,381,109
Есептелген пайыздар – облигациялар	360,287	1,286,134
Есептелген пайыздар – банк қарыздары	1,448,062	442,971
Есептелген пайыздар – Самұрық-Қазына мен ЕТҰ қарыздары	212,560	267,777
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	-	133,738
Қарыздардың барлық қысқа мерзімді бөлігі	23,638,774	18,053,964
Барлық қарыздар	207,398,917	175,901,918

12 Қарыздар (жалғасы)

Төменде аталған қарыздардың баланстық және әділ құны келтірілген:

Қазақстан теңгесімен, мың	2019 ж. 31 желтоқсан		2018 ж. 31 желтоқсан	
	Баланстық құны	Әділ құны	Баланстық құны	Справедливая стоимость
Самұрық-Қазына мен ЕТҰ қарыздары	108,640,029	93,139,224	70,591,994	88,016,649
Облигациялар	25,160,443	21,644,161	70,934,153	75,336,201
Банк қарыздары	73,598,445	70,584,418	33,859,541	33,936,600
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	-	-	516,230	536,932
Барлық қарыздар	207,398,917	185,367,803	175,901,918	197,826,382

Самұрық-Қазына

2010 жылғы 17 наурызда Forum Muider-ден 50% үлесті сатып алу нәтижесінде қарызды қайта қаржыландыру мақсатында Компания Самұрық-Қазынамен 48,200,000 мың теңге сомасында кредиттік келісімге қол қойды. Қарыз жылына 1.2% көлеміндегі пайыздық мөлшерлеменен, өтеу мерзімі 2029 жылғы 15 қыркүйекке дейін берілді. Негізгі сома жыл сайынғы тең төлеммен өтелуі тиіс, ал пайыздар қарыз алынғаннан кейін келесі есептік жылдан бастап жарты жылдық төлемдермен төленеді.

2011 жылғы 14 қаңтарда «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ қосалқы станциясының құрылысын қаржыландыру мақсатында Компания Самұрық-Қазынамен 7,000,000 мың теңге сомасында кредиттік келісімге қол қойды. Қарыз жылына 2% көлеміндегі пайыздық мөлшерлеменен, өтеу мерзімі 2024 жылғы 25 қаңтарға дейін берілді. Негізгі сома мерзім соңында, ал пайыздар жарты жылдық төлемдермен төленуі тиіс.

2014 жылғы 16 қаңтарда ЕГРЭС-1-дің қалған үлесін сатып алу мақсатында Компания Самұрық-Қазынамен 200,000,000 мың теңге сомасында кредиттік келісімге қол қойды. Негізгі сома 2028 жылдың 1 желтоқсанына дейін төленуі тиіс, ал пайыздар 7.8% мөлшерлемесімен жарты жылдық төлемдермен төленеді.

2014 жылғы 3 қазанда № 369 Кредиттік келісімге №1 қосымшаға сәйкес кредиттік келісім айтарлықтай өзгертілді:

- 100,000,000 мың теңге көлеміндегі негізгі қарыз сомасы Компания акцияларына айырбасталды;
- Негізгі қарыздың қалған сомасы бойынша пайыздық мөлшерлеме жылына 9% дейін ұлғайтылды.

2015 жылғы 25 желтоқсанда аталған кредиттік келісім №369-И кредиттік шарттың №2 қосымшасына сәйкес айтарлықтай өзгертілді, негізгі қарыздың сомасы бойынша пайыздық мөлшерлемесі жылдық 1% дейін төмендетілді. Басшылық пайыздық мөлшерлеменің нарықтық емес мөлшерлемеден 1% дейін төмендеуін, ал субординацияланғанға дейінгі қарыз басымдығындағы өзгерістерді қарыз шарттарын айтарлықтай өзгерістерге алып келетінін бағалады. Басшылық несие шарттарына мұндай өзгерістер бастапқы қарызды өтеу ретінде есептелуі тиіс және жаңа қарызды әділ құны бойынша тану тиіс деп есептейді. Қарыз алған күндегі нарықтық мөлшерлеме жылдық 12.8% құрады. Компания 72,581,903 мың теңге сомасында қарызды басқа капитал құрамында бастапқы танудан түскен кіріс деп мойындады, себебі басшылық нарықтан төмен мөлшерлемеден қарыз ұсыну кезінде Самұрық-Қазына Компания акционері ретінде әрекет етті деп есептейді. Алынған қарызды бастапқы танудан түскен пайда алынған қарыздың атаулы құны мен оның танылған күніндегі әділ құны арасындағы ақша ағымын дисконттау әдісін пайдаланумен және жылдық 12.8% тиімді мөлшерлеменен есептелген айырмашылық ретінде көрсетілді.

Еуропа қайта құру және даму банкі

2016 жылғы желтоқсанында Компания еурооблигацияларды қайта қаржыландыру үшін 100 миллион еуро мөлшерінде жаңартылмайтын кредиттік желіні ашты. 2019 жылғы қыркүйекте Компания аталған кредиттік желі аясында 39,114,450 мың теңге жалпы сомасына екі транш алды. Пайыздық мөлшерлеме All-in-cost кредит берудің тәуелсіз индикативтік мөлшерлемесі негізінде белгіленеді және жылдық 3.5% және 4.5% маржамен беріледі. Тәуелсіз индикативтік мөлшерлеменің өзгеруі тоқсан сайынғы негізде тіркеледі. 2019 жылы Компания ЕҚДБ-ның 10,354,871 мың теңге сомадағы қарызы бойынша екінші траншын мерзімінен бұрын жапты.

Азия Даму Банкі

2018 жылғы 8 қарашада және 5 желтоқсанда Компания Азия Даму Банкінде негізгі қызмет түрлерінің операциялық тиімділігін арттыру және жаңартылатын энергия көздерімен байланысты мүмкіндіктерді сәйкестендіру мақсатында 120 миллион АҚШ доллары сомасына жаңартылмайтын кредиттік желі ашты. 2019 жылы Компания кредиттік желілер бойынша жалпы сомасы 45,860,800 мың теңгеге үш транш алды, А және В транштарының өтеу мерзімі 5 жылдан кейін, С траншының өтеу мерзімі - 7 жыл. Пайыздық мөлшерлеме Қазақстан Республикасының нақты инфляциялық көрсеткіштері, сонымен қатар банк маржасы негізінде белгіленеді. Негізгі қарыз кредит мерзімі аяқталғаннан кейін төленеді.

12 Қарыздар (жалғасы)

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ

2017 жылғы тамызда Компания еурооблигацияларды қайта қаржыландыру үшін және өзге корпоративтік мақсаттар үшін 40,000,000 мың теңге мөлшерінде жаңартылмайтын кредит желісін ашты. Пайыздық мөлшерлеме жылдық 10,3 %-ды құрайды және тоқсан сайын төленеді. Негізгі қарыз жылына екі рет төленеді. 2019 жыл ішінде Компания 21 900 000 мың теңге сомаға қарыз алды, оның 20,000,000 мың теңгесі өтелді. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыз қалдығы 1,900,000 мың теңгені құрайды.

Облигациялар

2017 жылғы тамызда және қыркүйекте Компания бес жыл мерзімге 1 облигация үшін номиналдық құны 1 000 теңге болатын жалпы сомасы 20,000,000 мың теңге және 28,000,000 мың теңгеге облигациялар шығарып, жариялады. Купондық пайыздық мөлшерлеме тиісінше жылдық 13%-ды және 12.5%-ды құрады, сәйкесінше жылына екі рет және тоқсан сайын төленуі тиіс.

2019 жылдың 18 ақпанында Компания 28,000,000 мың теңге сомасына екінші транш облигацияларын кері сатып алды. 2019 жылдың сәуірінде Компания нарықтық бағамен 17,655,846 мың теңге сомасына бірінші транштың 16,872,498 облигацияларын кері сатып алды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірінші транш бойынша негізгі қарыздың қалдығы 3,127,502 мың теңгені құрайды.

2018 жылғы қарашада Компания жеті жыл мерзімге 1 облигация үшін 1000 теңге номиналдық құны бойынша 21,736,200 мың теңге жалпы сомасында облигацияларды шығарды және жариялады. Купондық пайыздық мөлшерлеме жылдық 11,2%-ды құрады және жылына екі рет төлеуге жатады.

«Жинақ банкі» АҚ ЕБ

2019 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ «Жинақ банкі» АҚ ЕБ кредиттік желісінен 2 ай мерзімге жалпы сомасы 32,400,000 мың теңге болатын жаңартылған кредит желісі бойынша 5 қысқа мерзімді транш алды, оның ішінде есепті кезең ішінде 30,650,000 мың теңге мерзімінен бұрын төленді. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, «Жинақ банкі» АҚ ЕБ алдындағы негізгі қарыз бойынша өтелмеген берешек 4,000,000 мың теңгені, сыйақы мөлшерлемесі жылдық 9,8%-ды құрайды.

Қарыздарды салыстыру.

Төмендегі кестеде таза қарыздың мөлшері және Компанияның қаржылық қызмет нәтижесінде туындайтын міндеттемелерінің өзгеруі көрсетілген кезеңдердің әрқайсысына талдау келтірілген. Осы міндеттемелердің баптары қаржылық қызмет бөлігі ретінде ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есепте көрсетіледі.

Қазақстан теңгесімен, мың	2019 ж.	2018 ж.
1 қаңтардағы қарыз	175,901,918	182,941,295
Алынған қарыздар мен облигациялар бойынша түсімдер	158,280,800	65,089,200
Қарыздар мен облигацияларды өтеу	(125,568,479)	(77,698,042)
Төленген сыйақылар	(12,067,571)	(15,220,371)
Қаржылық жалдау бойынша түсімдер/(істен шығу)	(516,230)	502,898
Сыйақыны есептеу	12,356,074	15,165,247
Қаржылық жалдау бойынша шығыстар	-	64,741
Қаржылық жалдау бойынша жалдау төлемдері	-	(51,409)
Келтірілген құн дисконттын жою	8,572,925	5,018,014
Алынған қарыздарды ұйымдастырған кездегі дисконт	(5,575,617)	-
Қарызды өзгертуден түскен пайда	(3,720,428)	-
Өзге төлемдер	(264,475)	90,345
31 желтоқсандағы қарыздар	207,398,917	175,901,918

13 Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және өзге де кредиторлық берешек

Қазақстан теңгесімен, мың	2019 ж.	2018 ж.
Өнім берушілер мен мердігерлерге кредиторлық берешек	720,973	1,462,497
Samsung C&T алдындағы міндеттемелер (4-қосымша)	-	69,156,000
Тендерге қатысқаны үшін кепілді міндеттеме	159,653	434,809
Өзге кредиторлық берешек	534,157	456,788
Барлық негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және өзге де кредиторлық берешек	1,414,783	71,510,094

14 Дивидендтік кіріс

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж.	2018 ж.
«Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС-дан түскен дивидендтер	29,000,000	11,041,000
Forum Muider B.V-ден түскен дивидендтер	15,263,146	6,762,983
«Бұқтырма ГЭС» АҚ-дан түскен дивидендтер	2,246,746	2,545,764
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-дан түскен дивидендтер	879,332	815,278
«Алматы электр станциялары» АҚ-дан түскен дивидендтер	-	228,260
Өзге	60,000	71,831
Дивидендтер бойынша барлық кірістер	47,449,224	21,465,116

15 Өзге операциялық табыстар мен шығындар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж.	2018 ж.
ЕТҰ мен қауымдастырылған ұйымдарға салынған инвестициялардың құнсыздануларын/ (құнсыздануын) қалпына келтіру (нетто)	4,490,680	(1,000,000)
Өзге шығыстар	(251,763)	(386,139)
Өзге кірістер	145,066	3,420
Барлық өзге операциялық табыстар мен шығындар	4,383,983	(1,382,719)

16 Жалпы және әкімшілік шығындар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2018 ж.	2019 ж.
Еңбекақы және онымен байланысты шығындар	2,902,446	2,393,020
Консультациялық және өзге қызметтер	830,632	1,907,322
Мамандандырылған кеңсе қызметі	656,787	577,407
Салықтар	253,604	399,432
Жалдау шығындары	2,230	304,657
Ақпараттық жүйелерге көрсетілетін қызмет	244,399	259,655
НҚ тозуы және МЕА амортизациясы	488,174	258,169
Күмәнді қарыздар бойынша резервтер	-	163,087
Іссапар шығындары	153,110	129,922
Қызметкерді оқыту және онымен байланысты шығындар	111,967	74,462
Мүшелік жарналар	71,302	40,118
Сақтандыру	39,581	39,428
Байланысқа жұмсалатын шығындар	25,988	32,708
Өзге	577,336	476,399
Барлық жалпы және әкімшілік шығыстар	6,357,556	7,055,786

17 Қаржылық табыстар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж.	2018 ж.
Қаржылық активтер бойынша дисконттың амортизациясы	1,696,382	1,515,755
Облигациялар мен берілген қарыздар бойынша пайыздық табыстар	3,434,009	1,094,377
Берілген қарыздарды қайта танудан түскен табыс	365,541	-
Қаржылық кепілдіктің істен шығуынан түскен табыс	466,968	-
Алынған қарызды өзгертуден түскен табыс	3,720,428	-
Берілген кепілдіктер бойынша табыс	208,027	274,072
Банк депозиттері бойынша пайыздық табыс	369,700	218,591
Өзге	13,108	15,705
Барлық қаржылық табыс	10,274,163	3,118,500

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Жеке аралық қаржылық есептілікке ескертулер – 31 желтоқсан 2019 жыл

18 Қаржылық шығындар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж.	2018 ж.
Қарыздар мен облигациялар бойынша сыйақыға жұмсалатын шығындар	12,356,074	15,165,247
Қарыздар мен қаржылық көмек бойынша келтірілген құн дисконтының амортизациясы	8,572,925	5,018,014
Берілген және ұзақ мерзімді берешек қарыздарын дисконттау	42,075	573,093
Облигацияларды сатып алған кезде шеккен залал	783,348	-
Берілген кепілдікті өзгертуден шеккен залал	247,840	-
Қаржылық жалдау бойынша шығындар	270,240	64,741
Өзге	420,486	82,521
Барлық қаржылық шығындар	22,692,988	20,903,616

19 Табыс салығы бойынша шығындар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж.	2018 ж.
Ағымдағы табыс салығы	248,008	105,074
Кейінге қалдырылған табыс салығы	-	-
Табыс салығы бойынша барлық шығындар	248,008	105,074

Төменде салық бойынша теориялық және нақты шығыстар салыстырылып берілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж.	2018 ж.
ХҚЕС бойынша салық салғанға дейінгі залал	34,183,457	(5,382,426)
Ққолданыстағы 20% мөлшерлеме бойынша табыс салығының теориялық шығыны/ (экономика) (2017 ж.: 20%)	6,836,691	(1,076,485)
Мыналарға түзетулер:		
Дивидендтер бойынша табыстар	(9,489,845)	(4,293,023)
Төлем көзінен ұсталған табыс салығы	248,008	105,074
Үлесті сатып алуға және БЖЭС-ке салынған инвестицияларды есептен шығаруға байланысты шегерілмейтін шығыстар (4-қосымша)	19,209,251	-
Басқа шегерілмейтін шығындар / (салық салынбайтын кіріс)	1,412,061	(37,493)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылмаған активтердегі өзгерістер	(17,968,158)	2,835,770
Өткен жылдардағы түзетулер, соның ішінде салықтық залалдардың ескіру мерзімінің өтуімен байланысты	-	2,571,231
Табыс салығы бойынша барлық шығыстар	248,008	105,074

ХҚЕС пен ҚР салық заңнамасы арасындағы айырмашылықтар бухгалтерлік есеп пен олардың салық базасындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік бағасы арасындағы уақыт айырмашылықтарының қалыптасуына әкеледі. Уақыт айырмашылықтары өзгерістерінің салықтық ықпалы төменде салық мөлшерлемелеріне сәйкес көрсетілген, олар уақыт айырмашылықтарын қалпына келтіру кезеңінде қолданылмақ.

19 Табыс салығы бойынша шығындар (жалғасы)

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж. 1 қаңтар	Пайда мен залалдар есебіне жатқызылды	2019 ж. 31 желтоқсан
Шегерілетін уақыт айырмашылықтарының салық әсері			
Кейінге қалдырылған салық шығындары	22,739,523	(10,968,247)	11,771,276
Берілген қарыздар	1,425,181	(226,891)	1,198,290
Еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындар	7,378,299	(6,305,401)	1,072,898
Өзге дебиторлық берешек	872,476	(44,619)	827,857
Кепілдіктер	491,376	(203,426)	287,950
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша жалпы активтер	32,906,855	(17,748,584)	15,158,271
Танылмаған салық активтері	(18,244,793)	17,968,158	(276,635)
Табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтермен есептен шығару	(14,662,062)	(219,574)	(14,881,636)
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша расталған активтер	-	-	-
Салық салынатын уақыт айырмашылықтарының салық әсері			
Негізгі құралдар	(234,246)	(92,704)	(326,950)
Қарыздар	(14,427,815)	(126,871)	(14,554,686)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша жалпы міндеттемелер	(14,662,062)	(219,575)	(14,881,637)
Пайда салығы бойынша кейінге қалдырылған активтермен есептен шығару	14,662,062	219,575	14,881,637
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған міндеттемелер	-	-	-
Компания төлем көзінен салық салынатын табысты қоспағанда, жақын болашақта салық салынатын кіріс алуды жоспарламайды.			
<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2018 ж. 1 қаңтар	Пайда мен залалдар есебіне жатқызылды	2018 ж. 31 желтоқсан
Шегерілетін уақытша айырмашылықтың салықтық әсері			
Кейінге қалдырылған салық залалдары	21,426,985	1,312,538	22,739,523
Берілген қарыздар	1,426,353	(1,172)	1,425,181
Еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындар	7,225,477	152,822	7,378,299
Өзге дебиторлық берешек	789,015	83,461	872,476
Кепілдіктер	452,578	38,798	491,376
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша жалпы активтер	31,320,408	1,586,447	32,906,855
Танылмаған салық активтері	(15,409,023)	(2,835,770)	(18,244,793)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелермен есептен шығару	(15,911,385)	1,249,323	(14,662,062)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған активтер	-	-	-
Салық салынатын уақыт айырмашылықтарының салықтық әсері			
Негізгі құралдар	(74,643)	(159,603)	(234,246)
Қарыздар	(15,836,742)	1,408,927	(14,427,815)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша жалпы міндеттемелер	(15,911,385)	1,249,323	(14,662,062)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтермен есептен шығару	15,911,385	(1,249,323)	14,662,062
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған міндеттемелер	-	-	-

19 Табыс салығы бойынша шығындар (жалғасы)

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания 276,635 мың теңге (2018 ж. 31 желтоқсан: 18,244,793 мың теңге) мөлшерінде кейінгі кезеңдерге жіберілген пайдаланылмаған салық залалдары үшін кейінге қалдырылған салық активін мойындамады.

20 Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер

Қазақстан Республикасындағы саяси және экономикалық жағдай. Жалпы, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір сипаттық ерекшеліктерді көрсетеді. Бұл әсіресе ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газдың және басқа минералды шикізат бағасының ауытқуларына ерекше сезімтал. Бұл ерекшеліктер елдің шегінен тыс бос айырбастауға болмайтын ұлттық валютаның болуын және бағалы қағаздар нарығының төмен өтімділік деңгейін қосады, бірақ олармен шектелмейді. Аймақтағы саяси шиеленісушілік, айырбас бағамының құбылмалылығы, халықаралық қаржыландыруды тартуда қиыншылықтар, өтімділіктің төмендеуін қоса алғанда Қазақстан Республикасының экономикасына жағымсыз ықпалын жалғастыруда.

2015 жылдың 20 тамызында ҚР Ұлттық банкі мен Үкіметі теңгенің айырбастау курсына қолдау көрсетуді тоқтату және еркін айырбастау бағамына ауысу және валюта коридорынан бас тарту, инфляциялық таргеттеу режиміне негізделген жаңа ақша-несие саясатын іске асыру туралы шешім қабылдады. Бұл жағдайда айырбас бағамына қатысты Ұлттық банк саясаты бойынша қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін теңгенің айырбас бағамының күрт төмендеуін боодырмас үшін интервенциялар жасауда.

Осы есеп күніндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ресми айырбастау курсы 1 АҚШ доллары үшін 376,72 теңгені құрады, салыстырмалы түрде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 381.18 теңге болған (31 желтоқсан 2018ж.: 1 АҚШ доллары үшін 384.20 теңге). Осылайша, теңгенің айырбастау курсы және Ұлттық банк пен Үкіметтің болашақ әрекеттеріне, сондай-ақ аталған факторлардың ҚР экономикасы ықпалына қатысты тұрақсыздық бар.

2018 жылдың қыркүйегінде Standard & Poor халықаралық рейтинг агенттігі шетелдік және ұлттық валютадағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның ұзақ мерзімді кредиттік рейтингін «BBB-» деңгейінде, ал шетелдік және ұлттық валютадағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның қысқа мерзімді кредиттік рейтингін "A-3", ал ұлттық шкала бойынша рейтингін "kzAAA+" деңгейінде растады. Ұзақ мерзімді рейтингтер бойынша болжам - «тұрақты». Тұрақты болжам Қазақстан Республикасы Ұлттық қорына түскен қосымша түсімдер есебінен қалыптасқан оң теңгерімдік көрсеткіштерінің болуымен, сондай-ақ жиынтық көлемі екі жыл ішінде мемлекеттің сыртқы өтімді активтерінен аспайтын мемлекеттік қарыз деңгейінің төмен болуымен расталады.

Мұнай өндіру көлемінің өсуі және мұнай бағасының тұрақтылығы, жұмыссыздық деңгейінің азаюы мен жалақы мөлшерінің өсуі 2019 жылы экономиканың біршама өсуіне ықпал етті. Мұндай экономикалық орта Компанияның қызметі мен қаржылық жағдайына едәуір ықпал етеді. Басшылық Компанияның тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдауда. Соған қарамастан, қалыптасқан экономикалық жағдайдың алдағы салдарын болжау қиынға соғады және басшылықтың ағымдағы күтетін нәтижелері мен бағалары нақты нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін.

Сонымен бірге, Қазақстан Республикасындағы энергетикалық сектор Қазақстан Республикасында саяси, заңнамалық, салықтық және реттегіштік өзгерістерге бейіл болып қала береді. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының перспективалары белгілі бір деңгейде Үкімет қабылдайтын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылаушы және саяси жүйелердің дамуына, яғни Компанияның бақылау саласынан тыс жағдайларға байланысты. Басшылық ағымдағы экономикалық жағдайлар мен оның перспективаларын ескере отырып, ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану ықтималдығын бағалады (4-ескертпе). Болашақтағы экономикалық жағдай мен нормативтік-құқықтық орта басшылықтың қазіргі болжамдарынан өзгеше болуы мүмкін.

Басшылық қазақстан экономикасындағы өзгерістердің деңгейіне де, ұзақтығына қатысты нақты пікір айта алмайды, немесе олардың Компанияның болашақтағы қаржылық жағдайына тигізуі мүмкін әсерін де бағалай алмайды. Басшылық осындай ағымдағы жағдайда Компания қызметінің тұрақтылығы мен өсуін ұстап тұру үшін барлық қажетті шараларды қолданатынына сенімді.

Компанияның Қазақстан Республикасы үшін стратегиялық маңызы зор, себебі ол тұрғындар мен өнеркәсіптік кәсіпорындарды электр қуатымен жабдықтайтын электр энергетикалық кәсіпорындар кешенін қамтиды. Қазақстан Республикасының Үкіметі жаңа электр станцияларын салу мен жұмыс істеп тұрған станцияларды қайта құруды көздейтін, экономиканың энергетика секторын дамытудың ұзақ мерзімді бағдарламасын қабылдады. Басшылық Компания ел экономикасының стратегиялық маңызы зор бөлігі болып табылатындықтан, Қазақстан Республикасының Үкіметі тарапынан қолдауға ие болады деген болжам жасайды.

Компанияның болашақ кредиттік шығындарын бағалау үшін Компания макроэкономикалық көрсеткіштер болжамымен қоса расталатын болжамдық ақпаратты пайдаланады. Дегенмен, кез келген өзге де экономикалық болжамдар секілді олардың орындалу ықтималдылығы жоғары деңгейдегі белгісіздікке келіп тіреледі, сондықтан да нақты нәтижелер болжамдық нәтижелерден едәуір өзгеше болуы мүмкін.

20 Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер (жалғасы)

Салық заңнамасы. ҚР салық шарттары өзгертілуі және тиянақсыз қолданылуы, түсіндірілуі мүмкін. Қазақстан заңдары және Компания мен Қазақстанның уәкілетті органдарының ережелерін түсіндірудегі алшақтық қосымша салықтарды, айыппұлдар мен өсімпұлдарды есептеп шығаруға әкеп соғуы мүмкін.

Қазақстанның салық салу заңнамасы және тәжірибесі тұрақты даму жағдайында, сондықтан түрліше түсіндірілуі және олар кері күшке ие болуы мүмкін жиі өзгерістерге тап болуы мүмкін. Кейбір жағдайларда, салық салу базасын анықтау мақсатында, салық заңнамасы ХҚЕС ережелеріне сілтеме жасайды, бұнда Қазақстанның салық органдары ХҚЕС-тің тиісті ережелерін түсіндірген кезде Компанияның қосымша салық міндеттемелерінің туындауына әкеп соғуы мүмкін. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексеріс жүргізуі мүмкін. Компания басшылығы өзінің тиісті заңнамаларды түсіндіргені дұрыс болатынына және Компанияның салықтық ұстанымы негізді екеніне сенімді. Басшылық пікірінше, Компания осы қаржылық қаржылық есептілікке қалыптасқан резервтерден асатын ағымдағы және әлеуетті салықтық талаптар бойынша көп шығын шекпейді.

Сақтандыру. Қазақстан Республикасындағы сақтандыру нарығы қалыптасу кезеңінде және әлемнің басқа елдерінде таралған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда әзірге қол жетімсіз. Компания өзінің өндірістік ғимараттары, үшінші тұлғалар алдында өндірістің тоқтауына немесе міндеттемелердің туындауына байланысты шығындарға батуы, Компания қызметі немесе апаттардың салдарынан жылжымайтын мүлік объектілеріне немесе қоршаған ортаға тигізетін залалдарға байланысты толық сақтандырылмаған. Компания толық сақтандырылмайынша, белгілі бір активтердің жоғалуы немесе бүлінуі Компанияның қызметіне және қаржылық жағдайына біршама кері әсерін тигізеді деген қауіп бар.

Сот талқылаулары. Компания әдеттегі қызмет барысында туындайтын белгілі бір басқа заңды процестерге қатысады. Басшылықтың пікірінше, қазіргі уақытта нәтижелері Компанияның қаржылық жағдайына теріс әсер етуі мүмкін қандай да бір басқа да сот процестері немесе басқа аяқталмаған шағымдар жоқ.

Қарыздар бойынша ковенанттар. Компанияның қарыздар және облигациялар бойынша белгілі бір ковенанттары бар. Осы ковенанттарды орындамау Компания үшін жағымсыз салдарларға, оның ішінде қарыздар бойынша шығындардың өсуіне және дефолтты жариялауға әкелуі мүмкін. 2019 жылдың қорытындысы бойынша Компания қарыздар бойынша ковенанттардың нормативтік мәндерін орындады, сонымен қатар бұзушылық оқиғасы орын алған жерден бас тартты.

Ұзақ мерзімді қаржылық кепілдіктер. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Компания «Шардара СЭС» АҚ еншілес компаниялары алған қарыздар бойынша кепілдіктерге ие. Бастапқы тану кезіндегі кепілдіктердің әділ құны Қоғам қамтамасыз еткен кредитті алған қарыз алушының пайыздық мөлшерлемесі мен Компания кепілдік бермеген жағдайда қолданылатын пайыздық мөлшерлеменің арасындағы айырмашылықты көрсететін пайыздық мөлшерлемелердің кепілдіктермен жабылған сомаларға қолдану нәтижесінде алынған сома ретінде анықталды. Кепілдік құны еншілес компанияға салынған инвестиция ретінде бағаланады.

Қазақстан теңгесімен, мың	Ұзақ мерзімді қаржылық кепілдік		Кепілді міндеттемелер сомасы		Кепілдік кезеңі		Кепілдік бойынша бағалау мөлшерл емесі
	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан	Кепілдік шығары лған жыл	Кепілдіктің күшінде болу кезеңі	
Компания							
«Шардара» СЭС	1,439,752	1,639,195	23,717,500	13,763,823	2015 г.	13 лет	3%
«БЖЭС» ЖШС	-	567,280	-	9,266,472	2014 г.	10 лет	1%
Барлығы	1,439,752	2,206,475	23,717,500	23,030,295			

21 Қаржы тәуекелдерін басқару

Қаржы тәуекелі факторлары

Компания қызметі оны бірқатар қаржылық тәуекелдерге әкеледі: нарықтық тәуекел (оның ішінде валюталық тәуекел, пайыздық мөлшерлеме өзгерісінің әсер ету тәуекелі), несие тәуекелі және өтімділік тәуекелі. Компания деңгейіндегі тәуекелдерді басқару бағдарламасы көзделмеген қаржылық нарықтарға шоғырландырылған және Компанияның қаржы нәтижелеріне әлеуетті жағымсыз әсерін барынша азайтуға бағытталған. Компания тәуекелге ұшырауды хеджирлеу үшін қаржы құралдарын пайдаланбайды.

Тәуекелдерді басқаруды басшылық тәуекелдерді басқару принциптерін белгілейтін және несиелік тәуекел, өтімділік тәуекелі және нарықтық тәуекел сияқты нақты бағыттарды қамтитын саясатқа сәйкес жүзеге асырады.

21 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

(а) Кредит тәуекелі

Компания тараптардың бірі қаржы құралы арқылы жасалатын операциялар шарт бойынша міндеттемелерін орындамағаны үшін екінші тараптың қаржылық шығын тартуына себепкер тәуекел болып табылатын кредиттік тәуекелге ұшырайды.

Кредит тәуекелі Компанияның контрагенттермен жасалатын кредиттік және басқа да операциялары нәтижесінде туындайды, соның салдарынан қаржылық активтер туындап отырады.

Компанияның ең жоғарғы кредиттік тәуекел деңгейі қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық активтердің теңгерімдік құнынан көрінеді.

Кредиттік тәуекелді басқару. Кредиттік тәуекел Компания бизнесі үшін барынша елеулі тәуекел болып табылады. Сондықтан да басшылық кредиттік тәуекелді басқаруға ерекше көңіл бөледі.

Тәуекелдерді басқару мақсатында кредиттік тәуекелді бағалау күрделі процесс болып табылады және нақты модельдерді пайдалануды талап етеді, себебі тәуекелдер нарық жағдайына, күтілетін ақшалай қаражат айналымына және уақыт ағымына тәуелді. Активтер портфелі бойынша кредиттік тәуекелді бағалау дефолт болу ықтималдылығына байланысты қосымша бағалауды, тиісті шығын коэффициенттерін белгілеуді және контрагенттер арасындағы дефолт жағдайларына түзетулер жасауды талап етеді.

Кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесі. Кредиттік тәуекел деңгейі бойынша қаржылық құралдарды жіктеу және кредит тәуекелін бағалау мақсатында Компания екі жұмыс бағытын пайдаланады: тәуекелдер негізінде жасалатын ішкі рейтинг жүйесі немесе сыртқы халықаралық рейтинг агенттіктері (Standard & Poor's [S&P], Fitch, Moody's) бағалайтын тәуекел деңгейінің бағасы. Ішкі және сыртқы кредит рейтингтері бірыңғай ішкі шкала бойынша салғастырылады, дефолт тууы ықтималы аңқыталады.

Рейтингтердің тәуекелдерге негізделген ішкі жүйесі ішкі әзірleme болып табылады және рейтингтер басшылық тарапынан бағаланады. Компания кредиттік тәуекелді бағалаудың активтер топтамасына қарай түрлі әдістерін қолданады.

Компания ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша кредиттік тәуекелді бағалау үшін тәуекелдер негізінде ішкі рейтингтік жүйелерді қолданады.

Рейтинг модельдері жиі қайта қаралып отырады, дефолттар туралы нақты деректер негізінде тестілеуден өткізіледі және қажеттілік туған жағдайда жаңартылып отырады. Қолдану әдістемесіне қарамастан Компания рейтинг нақтылығын растап отырады, модельдердің болжамдық қабілеттерін есепке алып, бағалап отырады.

Сыртқы рейтингтер S&P, Moody's и Fitch секілді тәуелсіз халықаралық рейтинг агенттіктерінің контрагенттері арқылы беріледі. Бұл рейтингтер ашық түрде, қол жетімді. Мұндай рейтингтер және дефолттың болу ықтималдылығының тиісті диапазондары барлық қаржылық активтер үшін қолданылады, тек саудалық дебиторлық берешек пен ұзақ мерзімді дебиторлық берешектер өзгеше қаралады.

Күтілетін кредит шығындарын бағалау (КШБ). Күтілетін кредиттік шығындар – ықтималдылық деңгейі ескеріле отырып, болашақ алынбаған ақшалай қаражат құны есептелген бағалау нысаны (яғни белгілі бір кезең ішінде туындаған дефолттың тиісті тәуекелдері пайдаланылып есептелген кредиттік шығындардың орташа өлшемдік шамасы). Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау объективті болып табылады және туындауы мүмкін шешімдер ауқымы есебімен анықталады. Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау Компанияда қолданылатын төрт компонент негізінде орындалады: дефолт ықтималдылығы, кредиттік талап көлемі, тәуекелге негізделген дефолт, дефолт жағдайындағы шығын және дисконттау мөлшерлемесі.

Дефолт сәтіндегі берешек – есепті кезең аяқталғаннан кейін тәуекел сомасында болуы мүмкін өзгерістер ескеріліп дефолттың болашақ болар күні тәуекелін бағалау, негізгі қарыз сомасы мен пайыздарын өтеу, және кредиттік міндеттемелер бойынша қаражатты пайдалану қоса ескеріледі. Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша дефолт сәтіндегі берешек кредиттік конверсия коэффициенті арқылы (CCF) бағаланады. Кредиттік конверсия коэффициенті – белгілі бір уақыт кезеңіндегі шарт бойынша міндеттемелер сомасының теңгерімдік міндеттемеге қатысты конверсия ықтималдылығын көрсететін коэффициент. *Дефолт ықтималдылығы (PD)* - белгілі бір уақыт кезеңіндегі дефолттың туындау мүмкіндігін бағалау. *Дефолт жағдайындағы шығын (LGD)* – дефолт кезіндегі туындайтын шығынды бағалау. Бұл шама шартта көзделген төлеуге бағытталған ақшалай қаражат ағыны мен кредитордың алуы күтілетін ақша арасындағы айырмаға негізделеді. Әдетте бұл көрсеткіш дефолт кезіндегі берешек пайызымен (EAD) белгіленеді. Күтілетін шығындар есепті мерзім аяғындағы көрсетілген құнға сәйкес дисконтталады. Дисконттау мөлшерлемесі қаржылық құрал бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемні (ТПМ) немесе оған ұқсас шаманы білдіреді.

Күтілетін кредиттік шығындар қаражат құралының барлық қолданыс мерзімі ішінде модельденеді. Құралдың барлық қолданыс мерзімі шарттың күтпеген мерзімінен тыс өтелуін есепке алғанда, егер ондай болған болса, қарыз құралдарын өтеу мерзіміне дейінгі қалған қолданыс мерзіміне тең.

21 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

«Барлық мерзімдегі күтілетін кредиттік шығындар» басқару моделінде ретінде қаржылық құралдың қалған қолданыс мерізімі ішіндегі барлық мүмкін боларлық дефолт жағдайларының туындауы нәтижесінде пайда болатын шығындар бағаланады. «12 айда күтілетін кредиттік шығындар» моделі қаржылық құралдар бойынша есепті кезеңнің аяғынан бастап 12 ай ішіндегі болуы мүмкін дефолт жағдайының пайда болуы нәтижесінде туындайтын немесе қаржылық құралдың бір жылдан кем болуы мүмкін мерзіміндегі күтілетін кредиттік шығындардың бір бөлігін қамтиды.

Басшылықтың қаржылық есептілікті әзірлеу үшін күтілетін кредиттік шығындарды бағалауы әдетте реттеу мақсатында пайдаланылатын барлық мерзім ішіндегі бағалауға емес, белгілі бір мерзімдегі бағалауға негізделген. Бағалауда *болжамдық ақпарат* қолданылады. Осындай ретпен ККҚ кредит тәуекеліне ықпал ететін ықтималдылық ескеріле отырып, негізгі макроэкономикалық көрсеткіштердегі өзгерістерді көрсетеді.

Құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер үшін ККҚ модельдеуі (POCI) осындай ретпен орындалады, бұл қатарға жалпы теңгерімдік құны (а) дисконттау мөлшерлемесінің активтің алғашқы танылуы сәтінде алынған ақшалай ағын негізінде анықталу жағдайы, және (б) ККҚ әрқашан барлық мерзімдегі ККҚ тең болу жағдайы кірмейді. Құрылған немесе сатып алынған құнсызданған активтер – өткен мерзімде бизнестің бірігуі нәтижесінде сатып алынған құнсызданған активтер секілді алғашқы танылуы сәтінде құнсызданған қаржылық активтер.

Дефолт ықтималдылығын бағалау үшін Компания дефолтты төменде көрсетілген критерийлердің біреуіне немесе бірнешеуіне сәйкес келетін тәуекел жағдайы ретінде белгілейді:

- Қарыз алушының шартта көзделген өтеу мерзімін 90 күннен аса уақытқа созуы;
- халықаралық рейтинг агенттіктері қарыз алушыны дефолт рейтингіндегі сыныпқа жатқызады;
- қарыз алушы төменде көрсетілген төлемсіздік қабылеті ықтималының белгісіне сәйкес келеді;
- қаржылық актив бойынша пайыз есептемесінің тоқтатылуы/ пайыз мөлшерлемесінің төмендеуі;
- негізгі қарыздың есептен шығарылуы;
- қаржылық активтің номинальды құнына қарағанда елеулі дисконтпен сатылуы;
- қарыз құнының төмендеуіне/есептен шығарылуына, берешектің кешірілуіне әкелетін қайта құрылымдау;
- негізгі қарыз/пайыздық төлем бойынша төлем мерзімінің мейлінше кейінге шегерілуі;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес контрагентті банкрот деп тану туралы талапты беру;
- Контрагенттің банкроттық туралы өтініш бойынша талап арызын беруі;
- Кепілдік шартымен немесе шарт бойынша кепілдік ақысының төленуімен қамтамасыз етілген міндеттемелер бойынша мерзімнің ұзартылуы 90 күннен асады.

Ақпаратты жария ету үшін Компания дефолт анықтамасын құнсызданған активтер анықтамасына сәйкестендірді. Дефолттың жоғарыда берілген анықтамасы Компанияның барлық қаржылық активтеріне қатысты қолданылады.

Егер құрал үш ай қатарынан қандай да бір дефолт критерийіне жатқызылмаған болса, дефолт деп есептелмейді (яғни төлемнің ұзартылуы жойылады). Бұл кезең талдау негізінде анықталды, талдау барысында ұзарту мерзімін жоюдың түрлі анықтамалары пайдаланылып, төлемді ұзарту жойылғаннан кейінгі қаржылық құралға дефолт мәртебесін беруді қайтару ықтималдылығы ескерілді.

Кредит тәуекелінің елеулі мөлшерде ұлғаюының болуы немесе болмауының бағалануы (SICR) алғашқы танылған сәттен бастап жеке түрде де, портфельді негізде де орындалады.

Осы қаржылық есепте танылатын күтілетін кредит шығындарының деңгейі қарыз алушының кредит тәуекелінің алғашқы танылған сәтінен бастап елеулі ұлғаюына байланысты белгіленеді.

Бұл бағыт күтілетін кредит шығындарын бағалаудың үш кезеңдік моделіне негізделген. 1 кезең – алғашқы танылу сәтінде құнсызданған санатына жатқызылмаған және сол сәттен бастап оған қатысты кредит тәуекелі елеулі түрде өспеген қаржылық құрал үшін. 2-кезең – егер алғашқы танылу сәтінен бастап кредит тәуекелі елеулі түрде өскені анықталса қаржылық құрал 2-кезеңге ауыстырылады, бірақ әзірше құнсызданған болып есептелмейді, бірақ кредит шығындарына қатысты бағалау резерві барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. 3-кезең – егер қаржылық құрал құнсызданған болып табылса, ол 3-кезеңге ауыстырылады, және бағалау резерві барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. Актив 3-кезеңге ауысуы нәтижесінде ұйым пайыздық табысты жалпы теңгерімдік құны негізінде тануды доғарады және пайыздық кірісті есептеу кезінде теңгерімдік құнға қатысты күтілетін кредит шығындарын алып тастағандағы активтің тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолданады.

Кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюының критерийі орындалмағаны туралы дәлелдер болса, құрал қайтадан 1-кезеңге ауыстырылады. Егер тәуекел сапалық белгісі негізінде 2-кезеңге ауыстырылса, Компания бұл белгіге қатысты, оның сақталуы немесе өзгеруіне көз жеткізу үшін мониторинг жасайды.

21 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Сатып алынған немесе құрылған құнсызданған қаржылық активтер бойынша кредиттік шығындарды бағалау әрдайым тұтас мерзімге бағаланады. Осылайша Компания барлық мерзімдегі күтілетін кредиттік шығындардың шоғырландырылма өзгерістерін таниды.

Қаржылық активтердің кредиттік шығындарына қатысты бағалау резерві 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды емес болып табылады.

Қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін Компания үш бағытты қолданады: (i) жеке негізде бағалау; (ii) портфельді негізде бағалау: ішкі рейтингтер жеке негізде бағаланады, бірақ кредит тәуекелінің бірдей рейтингтері және кредит портфелінің бірдей сегменттері үшін күтілетін кредиттік шығындарды есептеу процесінде кредит тәуекелінің бірдей параметрлері қолданылады (мәселен, дефолт ықтималдылығы, дефолт жағдайындағы шығындар); (iii) сыртқы рейтингтер негізінде бағалау.

Тұтастай алғанда күтілетін кредиттік шығындар кредит тәуекелінің төмендегідей параметрлерінің қосындысына тең: дефолт сәтіндегі берешек, дефолт ықтималдылығы және дефолт жағдайындағы шығындар, олар құралдың тиімді пайыздық мөлшерлемесі арқылы келтірілген құнына дисконтталған нұсқада анықталған. Күтілетін кредиттік шығындар кредит тәуекелдерінің параметрлеріне болжам жасау әдісімен (дефолт сәтіндегі берешек, дефолт ықтималдылығы және дефолт болған жағдайдағы шығын) әрбір жеке қаржылық активтің қолданыс мерзімі ішіндегі әрбір болашақ ай үшін немесе жиынтық сегмент үшін анықталады. Осы үш компонент «сақталып қалу» ықтималдылығы ескеріле отырып көбейтіледі және түзетіледі (яғни қаржылық актив өткен айда жабылды ма немесе дефолт болды ма). Бұл көрсеткіш әрбір болашақ кезең үшін күтілетін кредиттік шығындарды нақты есептеуді қамтамасыз етеді, олар сосын есепті күнге орай қайта дисконтталады және жинақталады. Күтілетін кредиттік шығындарды есептеу үшін қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі алғашқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның жуық шамасын білдіреді.

Күтілетін кредиттік шығындар моделіне енгізілген болжамдық ақпарат. Кредит тәуекелінің елеулі ұлғаюын бағалау және күтілетін кредиттік шығындарды есептеу расталатын болжамдық ақпараттың қосылуын білдіреді. Компания төмендегідей ауыспалы экономикалық мәселелерді анықтайды: олар кредиттік тәуекелдің өзгеруімен және күтілетін кредиттік шығындардың ескерілуімен түзетіледі: жалпы ішкі өнім, инфляция, айырбас бағамы, мұнай бағасы және базалық сектордың өнімділігінің өзгерісі негізіндегі экономикалық дамуды сипаттау үшін қолданылатын қысқа мерзімді экономикалық индикатор.

Осы экономикалық ауыспалы нысандардың дефолт ықтималдылығына әсері, дефолт кезіндегі берешек және дефолт жағдайындағы шығын статистикалық регрессионды талдау арқылы анықталады, бұл шара осы ауыспалы шамалардың өткен кезеңдердегі дефолт деңгейіне тигізген әсерін түсіну үшін жасалады.

Кез келген басқа экономикалық болжамдардағы секілді, олардың жүзеге асырылу болжамы мен ықтималдылығы жоғары деңгейдегі белгісіздігімен айқындалады, сондықтан да нақты көрсеткіштер болжамды көрсеткіштерден елеулі түрде өзгешеленуі мүмкін.

Компания қаржылық активтер бойынша бағалау мен нақты шығын арасындағы айырмашылықтарды азайту үшін есеп барысында қолданылатын өз әдістемесін тұрақты түрде тексеріп отырады. Мұндай тестілеу жылына кемінде бір рет жүргізіледі.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әдістемесін бэк-тестілеу нәтижелері Компания басшылығының назарына жеткізіледі, сосын уәкілетті органдар талқыланғаннан кейін модельдерді одан әрі жетілдіру қадамдары жасалады.

(б) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл ұйым қаржылық міндеттемелерді орындау кезінде қиындықтармен кездесу тәуекелі. Компанияның қолданыстағы Даму жоспарларын қалыптастыру және мониторингілеу ережелеріне сәйкес, ақша ағымдарының қозғалысын жоспарлау және мониторингілеу қысқа мерзімді ай сайынғы негізде және 5 жылға қызметті орта мерзімді жоспарлауды қалыптастыру аясында жүзеге асады. Сондай-ақ, Компанияда 10 жылға Компанияның даму стратегиясы әзірленіп, бекітілуде. Ақша ағымдарын жоспарлаған кезде депозиттерге бос ақша қаражатын орналастырудан түскен пайда есептеледі.

21 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде есепті кезеңнің аяғынан шарттарда көрсетілген өтеу мерзімдері талаптарының аяғына дейін қалған мерзімді көрсете отырып, Компанияның қаржылық міндеттемелерінің өтеу мерзімдеріне бөлгендегі талдауы көрсетілген. Өтеу мерзімі бойынша талдау қарыз пайыздары мен негізгі сомасын қоса алғандағы дисконтталмаған сомаған негізделген.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Қажет болғанға дейін және 1 айға толмайтын мерзімде	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 12 айға дейін	12 айдан 5 жылға дейін	5 жылдан жоғары
<i>2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша</i>					
Қарыздар	7,621,426	1,069,168	22,663,833	127,630,375	143,089,381
Облигациялар бойынша міндеттемелер	-	203,288	2,637,742	13,678,470	24,170,654
Өзге кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер	1,255,130	159,653	-	-	-
Қаржылық жалдау	-	-	346,314	1,179,671	-
Қаржылық кепілдік	23,717,500	-	-	-	-
Туынды қаржылық құралдар	-	-	-	29,622,719	-
Негізгі сома мен пайыздың болашақ төлемдерін қоса алғандағы барлық болашақ төлемдер	32,594,056	1,432,109	25,647,889	172,111,235	167,260,035
<i>2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша</i>					
Қарыздар	89,688	6,942,838	13,189,710	40,000,734	139,626,191
Облигациялар бойынша міндеттемелер	-	2,105,000	6,149,454	74,392,818	26,605,109
Өзге кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер	1,424,677	472,630	69,156,000	-	-
Қаржылық жалдау	17,136	-	116,602	506,677	-
Қаржылық кепілдік	23,030,295	-	-	-	-
Негізгі сома мен пайыздың болашақ төлемдерін қоса алғандағы барлық болашақ төлемдер	24,561,796	9,520,468	88,611,766	114,900,229	166,231,300

(в) Нарық тәуекелі

Валюталық тәуекел

Компанияның қаржылық активтері мен міндеттемелері негізінен теңгемен көрсетілген, нәтижесінде Компания елеулі валюталық тәуекелге ұшырамайды. Осыған қарамастан, Компания болашақта немесе қажет болған кезде хеджирлеу құрылымын енгізу мақсатында қаржылық деривативтер нарығындағы өзгерістерді бақылауды жалғастыруда.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	2018 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша
	Пайдаға немесе залалға әсері	Пайдаға немесе залалға әсері
Рубльдің нығаюы [12]% (2018 ж.: нығаюы: [19]%)	(171,633)	-
Рубльдің құнсыздануы [12]% (2018жг.: құнсыздануы: [19]%)	445,820	-

21 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі

Компания ауыспалы пайыздық мөлшерлемесі бар қарыздарға қатысты Мәскеу қор биржасындағы «MosPrime Rate» (Moscow Prime Offered Rate) квоталардың әлеуетті нарықтық тәуекеліне ұшырады. Компания алынған кредиттері бойынша мөлшерлемені орташа есеппен 1-1,5%-ға азайтты. Компания ауыспалы мөлшерлемелердің өзгерістеріне егжей-тегжейлі мониторинг жүргізеді. Компанияның пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруімен байланысты тәуекелдерді талдау және жеңілдету бойынша ресми келісімдері жоқ.

Егер 2019 жылдың 31 желтоқсанында пайыздық мөлшерлемелер 20 базистік тармаққа жоғары болса, ал қалған барлық өзгермелі сипаттамалары өзгеріссіз қалатын болса, өзгермелі пайыздық мөлшерлеме бар міндеттемелер бойынша пайыздық шығыстардың төмендеуі салдарынан бір жыл ішінде пайда 44,419 мыңға көп болады және 172,629 мың теңге аз өзгерді, пайыздық мөлшерлеме өзгертін міндеттемелер бойынша пайыздық шығыстардың өсуіне байланысты.

Капиталды басқару

Компанияның капиталды басқарудағы міндеттері акционерлер үшін пайданы және басқа мүдделі тараптар үшін табыстарды қамтамасыз ету үшін қызметтің үздіксіздігі қағидаттарына сәйкес Компанияның өз қызметін жалғастыру қабілетін қамтамасыз ету болып табылады. Компания капитал құрылымын ұстап немесе түзету үшін акционерлерге төленетін дивиденділер сомасын өзгерте алады, сондай-ақ акционерлерге капиталды қайтара алады немесе қарыз ақшаны азайту үшін активтерді сата алады. Компания саланың басқа да компаниялары сияқты Компания өзінің және заемдық капиталының арақатынасы негізінде капитал мониторингін жүргізеді. Бұндай арақатынас капиталдың жалпы сомасына бөлінген таза қарыз ақша ретінде анықталады.

Таза қарыз қаражаттары ақша қаражаттары мен олардың баламаларын шегеріп тастағанда қарыздардың жалпы сомасы ретінде анықталады («қысқа мерзімді қарыздар» және «қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген» ұзақ мерзімді қарыздар»). Капиталдың жалпы сомасы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген «Барлық капитал» ретінде анықталады, оған таза қарыз құралдары да кіреді.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ескертпе	2019 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Барлық қарыздар	12	207,398,917	175,901,918
<i>Минус:</i>			
Ақша құралдары және оның эквиваленттері	10	(1,298,005)	(256,275)
Таза қарыз құралдары			
	12	206,100,912	175,645,643
Барлық меншікті капитал			
Таза қарыз құралдары		410,216,382	378,322,467
Барлық капитал		616,317,294	553,968,110
Қарыздық және меншікті капиталдық арақатынасы		33%	32%

22 Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құнды бағалау

Әділ құнды бағалау нәтижелері әділ құнның иерархия деңгейлері бойынша былайша талданып, бөлінеді: (i) 1-деңгейге сәйкес активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеу бойынша бағалар (түзетілмейтін) жатады, (ii) 2-деңгейге – актив немесе міндеттемелер үшін тікелей (яғни, мысалы, баға) немесе жанама (яғни, мысалы, бағаның туындысы) бақыланатын болып табылатын барлық пайдаланылатын маңызды бастапқы деректері бар бағалау модельдерінің көмегімен алынғандар және (iii) 3-деңгейдің бағалары бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген (яғни, бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген) бағалар болып табылады. Қаржылық құралдарды әділ құн иерархиясындағы белгілі бір санатқа жатқызған кезде басшылық пайымдауды қолданады. Егер әділ құнды бағалауда айтарлықтай түзетуді талап ететін бақыланатын деректер пайдаланылса, онда ол 3-деңгейге жатады. Пайдаланылатын деректердің маңыздылығы әділ құнның барлық жиынтық бағасы үшін бағаланады.

Әділ құн иерархиясының 2-ші және 3-ші деңгейлеріндегі әділ құнды өлшеу ақша ағындарының дисконтталған моделін қолдану арқылы жүзеге асырылды. Белсенді нарықта бағалары белгіленбейтін құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар қаржы құралдарының әділ құны қаржылық жағдай туралы есептік құнына тең деп қабылданды. Белсенді нарықта баға белгіленуі жоқ белгіленген пайыздық мөлшерлеме құралдарының әділ құны несие тәуекелділігі мен мерзімі ұқсас жаңа құралдар үшін қарыз нарығында қолданыстағы пайыздық мөлшерлемелерді қолдана отырып, ақша ағындарының дисконтталған моделіне негізделеді.

Қазақстан теңгесімен, мың	2019 ж. 31 желтоқсан				2018 ж. 31 желтоқсан			
	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Теңгерімді құн	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Теңгерімді құн
Активтер								
Ақшалай қаражат пен олардың эквиваленттері	-	1,298,005	-	1,298,005	-	256,275	-	256,275
Мерзімі тіркелген депозиттер	-	304	-	304	-	76,423	-	76,422
Қаржылық дебиторлық берешек	-	11,240,997	-	11,487,529	-	82,522,965	-	83,172,084
Алынатын дивидендтер	-	405	-	405	-	421	-	421
Еншілес ұйымдардың берілген кепілдік бойынша берешектері	-	1,463,478	-	1,358,784	-	1,769,666	-	1,307,817
Берілген қарыздар	-	58,746,861	-	63,625,509	-	21,918,209	-	20,079,012
Қызметкерлердің берешегі	-	79,698	-	79,698	-	86,181	-	86,181
Барлық қаржылық активтер	-	72,829,748	-	77,850,234	-	106,630,140	-	104,978,212
Міндеттемелер								
Қарыздар	-	185,367,803	-	207,398,917	-	197,826,382	-	175,901,918
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	711,285	-	1,035,366	-	-	-	-
Берілген қаржы кепілдіктері	-	1,330,326	-	1,439,752	-	2,206,475	-	2,206,475
Қаржылық кредиторлық берешек	-	720,973	-	720,973	-	70,618,497	-	70,618,497
Барлық қаржылық міндеттемелер	-	188,130,387	-	210,595,008	-	270,651,354	-	248,726,890

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін қаржылық активтер. Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы құралдардың әділ құны олардың баланстық құнына тең. Пайыздық мөлшерлемесі тіркелген құралдардың бағаланатын әділ құны осы секілді кредиттік тәуекел мен осы секілді өтеу мерзімін болжайтын жаңа құралдарға арналған қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы күтілетін болашақ ақша ағындарының сомаларын дисконттау моделіне негізделеді. Қолданылатын дисконттау мөлшерлемелері контрагент тарапынан болатын кредиттік тәуекелге байланысты.

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін міндеттемелер. Облигациялардың әділ құны нарықтық баға белгілеулерге негізделеді. Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы Қарыздардың әділ құны шамамен баланстық құнға тең. Белгіленген пайыздық мөлшерлеме және белгіленген өтеу мерзімі бар құралдардың есептелген әділ құны, ұқсас несиелік тәуекелі және ұқсас өтеу мерзімі бар жаңа құралдар үшін пайыздық мөлшерлемелерді қолдана отырып, ақшалай қаражаттардың күтілетін ағындарына негізделген.

23 Есептік күннен кейінгі оқиғалар

2020 ж. 1 қаңтардан 2020 ж. 21 ақпанға дейінгі кезең ішінде «Жинақ банкі» АҚ ЕБ-де 2016 жылғы 16 маусымдағы № 16-14285-01-КЖ кредиттік желі бойынша Компания жалпы сомасы 2,100,000 мың теңгеге транш алды.

2020 ж. 1 қаңтардан 2020 ж. 21 ақпанға дейінгі кезең ішінде «Жинақ банкі» АҚ ЕБ-де 2016 жылғы 16 маусымдағы № 16-14285-01-КЖ кредиттік желі бойынша Компания 5,932,667 мың теңге қарызды мерзімінен бұрын жапты, оның ішінде негізгі қарыз – 5,900,000 мың теңге, сыйақы – 32,666 мың теңге.

2020 ж. 1 қаңтардан 2020 ж. 21 ақпанға дейінгі кезеңде «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-да 2017 ж. 09 тамыздағы № KS 01-17-19 кредиттік желі бойынша Компания жалпы сомасы 2,000,000 мың теңгеге транш алды.

2020 ж. 27 қаңтарда по Траншу 2 Кредитного соглашения от 9 декабря 2016 г. с ЕҚДБ-мен 2016 ж. 9 желтоқсандағы № 48308 кредиттік келісімнің 2-траншы бойынша Компания жалпы сомасы 1,938,305 мың теңгеге қарызын жоспар бойынша өтеді, оның ішінде негізгі қарыз – 1,521,118 мың теңге, сыйақы – 417,188 мың теңге.

2020 ж. 28 қаңтарда Компания АДБ-мен 2018 ж. 8 қарашадағы Кредиттік желі шарты бойынша сыйақыны жоспар бойынша өтеді, оның ішінде А траншы бойынша 528,008 мың теңге, В траншы бойынша 503,135 мың теңге, С траншы бойынша 542,457 мың теңге.

24 2019 жылдың 1 қаңтарына дейін аяқталатын кезеңдерге қолданылатын есеп саясаты

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын салыстырмалы кезеңге қолданылатын есеп саясатының ережелері келтірілген, оларға ХЕКС (IFRS) 16 талаптарына сәйкес өзгерістер енгізілген.

Операциялық жалдау. Егер жалдау шарты бойынша жалға алушы жалға берушіден Компанияға активті иеленумен байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен артықшылықтарды беруді көздемейтін болса, жалдау төлемдерінің жалпы сомасы жалдаудың бүкіл мерзімі ішінде бір жолда пайда немесе залал құрамында танылады. Жалдау мерзімі - жалгердің активті жалдау туралы шарт жасасқан мерзімінен бұрын тоқтатылуға жатпайтын кезең, сонымен қатар егер жалға алу басталған күніне жеткілікті деңгейде сенімді болса, жалға алушы активті жалдау шартын қосымша төлеммен немесе қосымша төлемсіз ұзартуға құқығы бар қосымша кезеңдерге жалға алушы мұндай құқықты қолданады.

25 Акцияға тиесіл пайда/(залал)

Акциялардың базалық пайдасы/(шығыны) Компания акционерінің үлесіндегі ағымдағы жыл ішінде айналымда болған жай акциялардың орташа шамадағы санына сәйкес пайдасы немесе шығыны ретінде есептеледі. Компанияның табысы көбейтілетін әлеуетті жай акциялары жоқ, сондықтан да акцияларға шаққандағы көбейтілетін пайда акциялардың базалық пайдасымен бірдей.

	2019 ж.	2018 ж.
Жыл ішіндегі Компания акционерлеріне тиесілі пайда (Қазақстан теңгесімен, мың)	33,935,449	(5,487,500)
Айналымдағы жай акциялардың орташа шамадағы саны	5,601,687	5,601,687
Компания акционерлеріне тиесілі акциядан түскен пайда (теңгеге дейін дөңгелектегенде)	6,058	(980)

Бір акцияның баланстық құны

«Қазақстан қор биржасы» АҚ Биржалық кеңесінің (бұдан әрі - «ҚҚБ») 2010 жылдың 4 қазанындағы шешіміне сәйкес, қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен қағидаларға сәйкес есептелген есептік күнге бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы мәліметтер болуы керек. Компания басшылығы 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша осы қаржылық есептілік негізінде есептегенде аталған көрсеткіш 73,094 теңгені құрады (2018 жылғы 31 желтоқсан: 67,260 теңге).

Төменде бір акцияның баланстық құнын есептеу кестесі берілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2019 ж.	2018 ж. (қайта есептелді)
Барлық активтер	622,001,515	629,250,800
Минус: материалдық емес активтер	(763,873)	(1,551,991)
Минус: барлық міндеттемелер	(211,785,133)	(250,928,333)
Жай акцияларға арналған таза активтер	409,452,509	376,770,476
31 желтоқсандағы жай акциялардың саны	5,601,687	5,601,687
Бір акцияның баланстық құны, теңге	73,094	67,260